

Narodna banka na Republ i ka Makedon i ja

Kvartalen izve { taj

I / 2005

juni, 2005 godina

S O D R @ I N A

Makroekonomski dvi`ewa vo Republ ika Makedonija vo prvio t kvartal od 2005 godina	3
Pozna`ajni ekonomski nastani i promeni vo zakonskata regulat iva vo prvio t kvartal od 2005 godina	5
1. Ceni	7
2. Ekonomska aktivnost	12
3. Plati i vrabotenost	16
4. Monetarna politika	18
5. Bankarski sektor	24
5.1. Depoziti kaj bankite	24
5.2. Plasmani i kamatni stapki na bankite	29
6. Finansiski pazari	33
6.1. Berza	33
6.2. Pazar na trezorski zapisi	35
7. Bilans na pla}awa	36
8. Devizni dvi`ewa	49
9. Javni finansii	53
Statisti~ki pri log	58

Makroekonomski dvi`ewa vo Republ ika Makedonija vo prviot kvartal od 2005 godina

Prviot kvartal od 2005 godina pretstavuva prodol`enie na pozitivnata kvartalna dinamika na ekonomskata aktivnost od 2004 godina. Imeno, vo soglasnost so pozitivnite ostvaruvawa na oddelni sektori (industrija, zemjodelstvo i trgovija) koi pretstavuvaat osnovni indikator i za ekonomskata aktivnost, vo prviot kvartal od 2005 godina se o`ekuwa ostvaruvawe na pozitivna realna stapka na rast na BDP od 3%. Pritoa, intenziviranata ekonomska aktivnost vo prviot kvartal se odviva vo ambient na stabilni cenovni o`ekuvawa i soodvetna poddr`ka od strana na bankarskiot sektor preku ponatamo`no zgolemuwawe na kreditite na privatniot sektor.

Vo prвите tri meseci od 2005 godina, realniot sektor na ekonomijata se karakterizira so pozitivni performansi. Sporedeno so istiот period od prethodnata godina, fizi`kiот obem na industriskoto proizvodstvo e zgolemen za 4,8%, glavno determiniran od prerabotuva`kata industrija, no i od niskata sporedbena osnova od prethodnata godina. Zgolemuwawe e registrirano i kaj zemjodelstvoto i trgovijata. Imeno, vkupnata vrednost na realizirani zemjodelski proizvodi se zgolemi za 40,8%, a vkupniот promet vo trgovijata za 28,9%. Vo prviot kvartal od 2005 godina, vo eksterniот sektor se registrirani pozitivni strukturni pridvi`uvawa vo nasoka na pointensivno zgolemuwawe na izvozot (za 30,6%) vo odnos na uvozot na stoki (za 12,8%). Vakvite dvi`ewa rezultiraa so ostvaruvawe na ponizok trgovski deficit (za 13,2%) i povioka pokrienost na uvozot so izvoz od 68,8%, (59,4% vo istiот period od 2004 godina).

Povolnite dvi`ewa vo eksterniот sektor determiniraa povioki devizni prilivi. Vo soglasnost so utvrdenata monetarna strategija za targetirawe na devizniот kurs na denarot, NBRM intervenira`e vo nasoka na neto-otkup na devizni sredstva i so toa pridonese za odr`uvawe na stabilnosta na devizniот kurs i ostvaruvawe na krajnata monetarna cel - cenovnata stabilnost. Od aspekt na cenovnite ostvaruvawa, trendot na negativni stapki na inflacija koj zapo`na od septemvri 2004 godina se zadr`a i vo prviот kvartal od 2005 godina. Imeno, prose`nata stapka na inflacija (merena preku indeksot na tro`oci na `ivotot) iznesuva`e -0,4% i re`isi vo celost go odrazuva efektot od namalenite carini na zemjodelskite i prehranbenite proizvodi, soglasno pristapuvaweto na Republika Makedonija kon Svetskata trgovska organizacija (STO). Imaj`i predvid deka negativnata stapka na inflacija se dol`i na poniskite tro`oci za ishrana, bazi`nata stapka na inflacija (koja osven efektot od hranata go isklu`uva i efektot od energijata) e pozitivna i vo prviот kvartal od 2005 godina iznesuva 1,62%¹.

Monetarnata politika vo periodot januari-mart 2005 godina se sproveduva`e vo uslovi na zgolemena ponuda na devizi na devizniот pazar i vozdr`ana fiskalna politika (vo soglasnost so o`ekuvanite odlivi, odnosno redovnata isplata na obvrznicata za staro devizno `tedewe na po`etokot na vtoriот kvartal). Od aspekt na monetarnite instrumenti, na 11 januari stapi vo sila odlukata na NBRM (donesena vo dekemvri 2004 godina) za zgolemuwawe na stapkata na izdvojuvawe na zadol`itelna rezerva (na denarski i devizni depoziti) od 7,5% na 10%. Vo soglasnost so povolnite dvi`ewa na devizniот pazar od dekemvri 2004 godina navamu, vo po`etokot na mart NBRM gi ukina blagajni`kite zapisi so rok na dostasuvawe od sedum dena (za prvpat вовedeni vo februar 2004 godina).

Dvi`ewata na monetarnite agregati vo prviот kvartal od 2005 godina bea pod vlijanie na voobi`aenata normalizacija na pobaruva`kata za gotovi pari i porastot na vkupniот depoziten potencijal na bankarskiот sistem (za 6,2%). Trendot na porast na depozitniот potencijal vo bankarskiот sektor rezultira`e so natamo`no intenzivirawe na kreditnata aktivnost na bankite. Na kvartalna osnova, vkupnite krediti na privatniот sektor se zgolemija za 5,6%, pri `to pridonesot na denarskite i deviznite krediti e re`isi identit`en (51,5% i 48,5%). Od sektorski aspekt, kreditite na naselenieto i pretprijatijata

¹ Presmetkata e napravena vo Direkcijata za istra`uvawe na NBRM, spored sopstvena metodologija.

se zgolemija za 8,5% i 4,6%, soodvetno. Pritoa, zna~ajno e postepenoto intenzivirawe na bankarskite krediti kon korporativniot sektor, { to voedno pretstavuva vode~ki indikator za relativno povisoka investiciska potro{uva~ka. Na godi { na osnova (mart 2005 / mart 2004 godina), vkupnite plasmani na bankite kaj privatniot sektor se zgolemeni za 25,3%. Od aspekt na kamatnata politika na bankite, vo prviot kvartal od 2005 godina ne bea registrirani pozna~ajni promeni. Taka, prose~nata ponderirana aktivna kamatna stapka (na kratkoro~nite denarski krediti) iznesuva {e 11,92%, a prose~nata ponderirana pasivna kamatna stapka na bankite 6,56%.

Poznajni ekonomski nastani i promeni vo zakonskata regulativa vo prvot kvartal od 2005 godina

- ❖ *Od 1 januari se namalija carinite na okolu 3.700 od vkupno 12.000 tarifni broevi, pri {to prose~nata carinska stapka se namali od 11,09% vo 2004 godina na 10,05% vo 2005 godina. Namaluvaweto na carinite e usloveno od vlezot na Republika Makedonija vo Svetskata trgovska organizacija (STO). Najgolemo poevtinuvawe se o~ekuva kaj prehranbenite i zemjodelskite proizvodi i kaj bezalkoholnite pijalaci, a pomalo kaj repromaterijalite vo hemiskata industrija.*
- ❖ *Na 1 januari be{e izvr{eno zgolemuwawe na akcizata na cigari te za 3,3%, vo soglasnost so planirano to zgolemuwawe za 10% vo periodot od 2005 do 2007 godina, vo ramki na pos tepeeno to usoglasuvawe na dava~kite za cigari so Direktivite na EU.*
- ❖ *Na 11 januari, stapi vo sila Odlukata na NBRM za zgolemuwawe na stapkata na izdvojuwawe na zadol`itelna rezerva na bankite (na denarskite i deviznite depoziti) od 7,5% na 10% (donesena vo dekemvri 2004 godina).*
- ❖ *Na 20 januari, NBRM donese Odluka so koja se ukinaa sekojdnevnite aukcii na blagajni~ki zapisi so rok na dostasuvawe od 7 dena i istite prodol`ija da se sproveduvaa t dva pati nedelno (kako i blagajni~kite zapisi so rok na dostasuvawe od 28 dena), dodeka na 09.03.2005 godina blagajni~ki zapisi so rok na dostasuvawe od 7 dena bea ukinati.*
- ❖ *Na 27 januari, Sove tot na NBRM donese Odluka za formirawe Komitet za operativna monetarna politika, kako postojano rabotno telo, zadol`eno za operativno vodewe na monetarnata politika, sledewe na ostvarenite makroekonomski dvi`ewa i ostvaruvaweto na celite na monetarnata politika.*
- ❖ *Na 1 februaristapi vo sila noviot na~in na odlo`ena naplata na carinski te dava~ki, DDV i akcizite, spored koj uvoznici te koi navremeno i celosno gi ispolnuvale obvrskite za deklarirawe na carinskiot dolg i pla}awe na uvoznite dava~ki vo poslednite dve godini, }emo`e da gi pla}aa t gorenavedenite dava~ki vo rok od 30 dena od denot na carinewe, dokolku za toa dostava t bankarska garancija na suma ednakva na iznosot na dava~kata ~ie pla}awe se odlo`uva.*
- ❖ *Na 21 februar, Vladata na Republika Makedonija donese odluka za emituvawe na ~etvrt emisija na obvrznici za denacionalizaija vo visina od 58 milioni evra („Slu`ben vesnik na RM“ br. 13/2005 godina).*
- ❖ *Od 16 mart, zemjite ~lenki na OPEK go zgolemija dnevno to proizvodstvo na nafta za 0,5 milioni bareli, so {to vkupното proizvodstvo dostigna nivo od 27,5 milioni bareli dnevno. Vakvata odluka be{e donesena so cel da se spre~i na tamo{niot porast na cenata na surovata nafta na svetskite berzi (po dostignuvaweto cena od nad 55 SAD dolari za barel), pod vlijanie na zgolemenata globalna pobaruva~ka za nafta.*
- ❖ *Na 31 mart Sove tot na Narodna banka na Republika Makedonija donese odluka so koja se utvrduva na~inot na presmetka na reprezentativni kamatni stapki na bankarskiot sektor. So novata metodologija se ovozmo`uva poprecizno presmetuvawe na visinata na reprezentativnite kamatni stapki na bankarskiot sektor na primeni depoziti i odobreni krediti i prezentirawe na kamatnite stapki i kamatnite margini spored valutnata i ro~nata struktura.*
- ❖ *Vo teko t na prvot kvartal od 2005 godina, Regulatornata komisija za energetika gi donese slednite Odluki za opredeluvawe najvisoki ceni na oddelni nafteni derivati, utvrdeni soglasno Metodologijata:*
 - *na 10 januari, Odluka za namaluvawe na rafineriskite i maloproda`nite ceni na nafteni te derivati, vo prosek za 1,8% i 0,92%, soodvetno;*

- na 24. januar, Odluka za zgojemuvawe na rafineriski te i maloproda`nite ceni na nafteni te derivati, vo prosek za 12,7% i 6,8%, soodvetno;
- na 7. februar, Odluka za zgojemuvawe na rafineriski te i maloproda`nite ceni na mazu tot M-1 i M-2 vo prosek za 0,12% i 0,04%, soodvetno;
- na 7. mart, Odluka spored koja maloproda`nite i rafineriski te ceni na nafteni te derivati, vo prosek, se zgojemuvaa t za 4,79% i 7,95%, soodvetno;
- na 21. mart, Odluka so koja maloproda`nite i rafineriski te ceni na nafteni te derivati, vo prosek, se zgojemuvaa t za 3,9% i 6,9%, soodvetno (efekt ot od ova zgojemuvawe vrz op{ toto nivo na ceni }e dojde do izraz vo april, poradi speci fi~nos ta na pos t apka ta za s ta t i s t i ~ko sledewe na ceni te).

1.

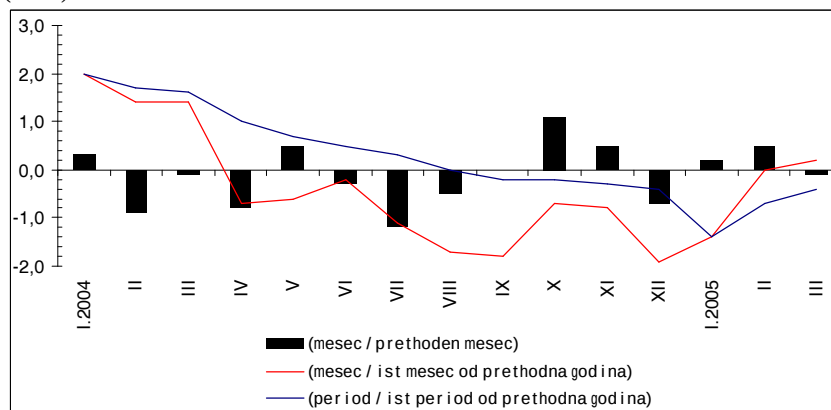
Ceni

*Prose~na t a s t apka na
inflacija vo prvio t
kvar t al od 2005 godina
iznesuva -0,4%...*

*...dodeka bazi~na t a s t apka
na inflacija iznesuva
1,62%*

Vo prvio t kvartal od 2005 godina, prose~nata stapka na inflacija iznesuva {e -0,4%, odrazuvaj}i ponisko nivo na tro{ocite na `ivotot vo odnos na isti ot period od 2004 godina. I pokraj toa {to pogolem del od kategori ite vo ramkite na indeksot na tro{ocite na `ivotot bele`at deflacioni dvi`ewa, najgolem pridones za padot imaat tro{ocite za ishrana, koi imaat najzna~ajno u~estvo vo vkupni ot indeks² i vo prvio t kvartal od 2005 godina bele`at namaluvawe za 3,6%. Vakvite dvi`ewa korespondiraat so namaluvaweto na carinite na zemjodelskite i prehranbenite proizvodi, soglasno vlezot na Republika Makedonija vo Svetskata trgovska organizacija (STO). Sledstveno, cenite na malo na zemjodelskite i industrisko-prehranbenite proizvodi bele`at visok pad (za 5,1% i 3,2%, soodvetno), kako posledica na zna~itelno to namaluvawe na cenite na sve`iot zelen~uk, ovo {je i riba, kako i na cenite na proizvodite od `ito, prerabotenoto mleko i rastitelnite masla. Ovie dvi`ewa vo najgolem del go uslovija padot na tro{ocite za stoki (za 1%), koi soglasno nivno to pogolemo u~estvo vo vkupni ot indeks na tro{ocite na `ivotot, go nadmina efektot od porastot na tro{ocite za usluzi (za 2,1%). Imaj}i ja predvid osnovnata determinanta na dvi`eweto na tro{ocite na `ivotot, bazi~nata stapka na inflacija<sup>3</sup>, koja go iskluzuva efektot od ishranata i energijata, vo prvio t kvartal od 2005 godina e pozitivna i iznesuva 1,62% (dokolku od vkupni ot indeks na tro{oci na `ivotot se izzeme samo ishranata, stapkata na inflacija bi iznesovala 1,73%).

Grafikon 1
Tro{oci na `ivotot
(vo %)

Izvor: Dr `aven zavod za statistika

Od aspekt na kategori ite koi deluvaa vo pravec na porast na tro{ocite na `ivotot, zna~ajno e da se izdvoi zgolemuwaweto na akcizata na cigarite vo januari 2005 godina (zaradi nejzino usoglasuwawe so Direktivite na EU), {to rezultira {e so porast na nivnite ceni i sledstveno so porast na tro{ocite vo kategorijata tutun i pijalaci (za 5,8%). Isto taka, nekolkuokratno to zgolemuwawe na maloproda`nite ceni na naftenite derivati od strana na Regulatornata komisija za energetika, determinira {e porast na tro{ocite za te`ni goriva i soobra}ajni usluzi vo ramki

² Od januari 2005 godina, DZS primenuva nova struktura na ponderi i so dr`ina na indeksnata lista, koja vo soglasnost so metodologijata se revidira na pet godini.

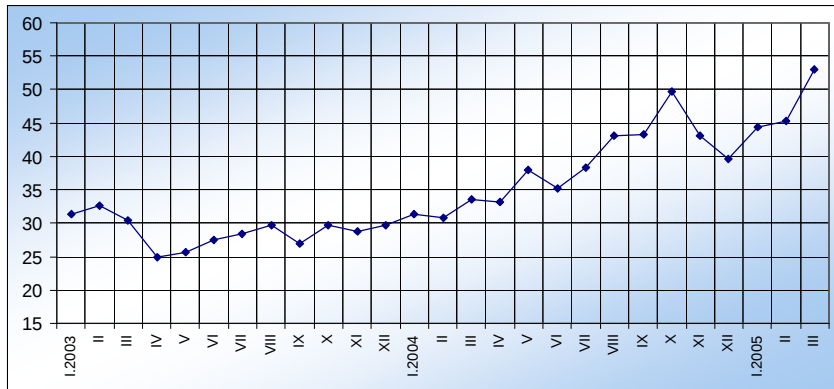
³ Presmetkata e napravena vo Direkcijata za istra`uwawe na NBRM, spored sopstvena metodologija.

na kategorijata trošoci za soobražajni sredstva i usluge, koja ostvari porast od 3,9%.

Cenite na nafta na svetski te berzi

Cenite na surovata nafta na svetskite berzi vo tekot na 2005 godina bea vo postojan porast. Taka, prosečnata cena na surovata nafta na svetskite berzi vo prviot kvartal od 2005 godina dostigna 47,56 SAD dolari za barel, što e za 49,2% poveše vo sporedba so istiot period od 2004 godina. Analizirano po meseci, prosečnata cena na nafta vo januar i februar iznesuvala 44,36 i 45,22 SAD dolari za barel, soodvetno, dodeka vo mart taa dostigna nivo od 53,1 SAD dolari za barel, koga voedno beše registrirano istoriski najvisoko nivo od 55,7 SAD dolari za barel (na 22.03.2005 godina). Glavni pričini za visokite cenite na naftata se zgolemenata pobaruvalka (predizvikana od zgolemenite potrebi na zemjite vo razvoj, nepovolnitate vremenski uslovi vo Severna Amerika i delovi na Evropa, no i od faktori od špekulativna priroda), no i namalenata ponuda (zatvoraweto na oddelni postrojki vo amerikanskite rafinerii vo Teksas i Kalifornija poradi remontu). Soglasno vakvite dve stvari, zemjite članke na OPEK od sredinata na mart go zgolemija proizvodstvoto na surova nafta za 0,5 milioni bareli na den, taka što nivnoto vkupno dnevno proizvodstvo dostigna 27,5 milioni bareli (najvisoko nivo na dnevno proizvodstvo). Toa prodonese za namaluvawe na pritisocite vo svetski ramki, a so toa i postepeno namaluvawe na cenata na surovata nafta vo tekot na april.

Prosečni cenite na nafta na svetskite berzi
("brent", SAD dolari za barel)

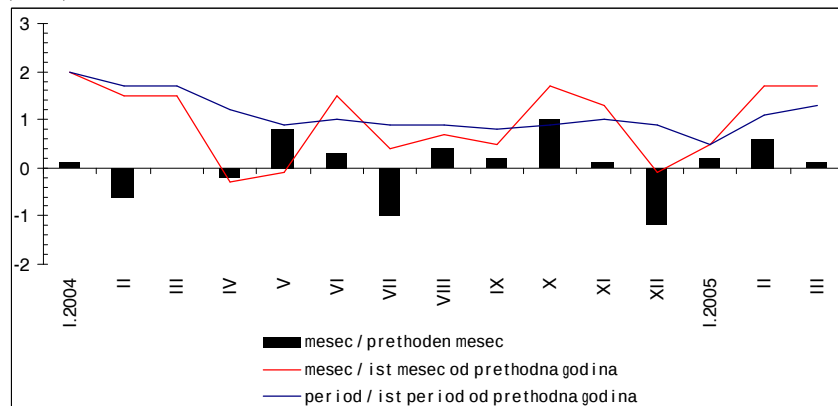
Izvor: The Energy Information Administration (EIA) - statistical agency of the U.S. Department of Energy

**Prosečen porast na
cenite na malo od 1,3%**

Od aspekt na mesečna dinamika, vo prvite dva meseca od 2005 godina bea registrirani mesečni stapki na porast na trošocite na životot, dodeka vo mart tie bea rešeni nepromeneti. Mesečno zgolemuвање vo januar (0,2%) korespondira so promenata na akcizata na cigarite, dodeka porastot vo februar (0,5%) proizleguva od voobičajeniot sezonski porast na cenite na zemjodelskite proizvodi i od povisokite cenite na gorivata. Identična mesečna dinamika e registrirana i kaj cenite na malo. Kumulativno, cenite na malo imaat divergentno dve stvari vo odnos na indeksot na trošocite na životot (prosečen porast na cenite na malo od 1,3% vo prviot kvartal od 2005 godina), soglasno efektot od povisokite cenite na uslugite.

Grafikon 2
Ceni na malo
(vo %)

Izvor: DZS

Dvije na inflacijata vo Evro-zonata vo prvite tri meseci od 2005 godina

Vo prvot kvartal od 2005 godina, prose~nata stapka na inflacija vo Evro-zonata, merena preku Harmoniziraniot indeks na potro~iva~ki ceni (HICP), iznesuva 2%, pri istovremen porast na tro~ocite za stoki i za uslugi. Pritoa, najgolem pridones za prose~niot porast na inflacijata vo Evro-zonata ima porastot na cenite na energijata, determiniran od zgolemuwaweto na cenite na naftata na svetskite berzi. Prose~niot porast na cenite na sve~ite prehranbeni proizvodi (neprerabotena hrana) delumno se objasnuva so nepovolnite vremenski uslovi kaj oddelni zemji~lenki na EMU. Godi~nata stapka na inflacija se dvi~e vo interval od 1,9% vo januari do 2,1% vo februaru i mart, vo zavisnost od promenite kaj tro~ocite za energija i tro~ocite za sve~a (neprerabotena) hrana, kako najvarijabilni kategorii vo ramkite na HICP. Bazi~nata godi~na stapka na inflacija vo Evro-zonata, isklju~uvaj~i ja energijata i neprerabotenata hrana, se dvi~e vo interval od 1,7% vo januari do 1,6% vo februaru i mart.

Inflacija vo Evro-zonata (na godi~no nivo, vo %)

	U~estvo vo %	XII.2004	I.2005	II.2005	III.2005	I-III.2005 / I-III.2004
Harmoniziran indeks na potro~iva~ki ceni (HICP)	100	2,4	1,9	2,1	2,1	2
Stoki (vkupno)	59	2	1,6	1,8	1,9	1,8
Energija	8,6	6,9	6,2	7,7	8,8	7,6
Neprerabotena hrana	7,6	0	-0,6	0,7	1,3	0,5
Prerabotena hrana	12	3,2	2,8	2,6	1,6	2,3
Industrijski proizvodi osven energija	30,8	0,8	0,5	0,2	0,4	0,3
Uslugi (vkupno)	41	2,7	2,4	2,4	2,5	2,4

Izvor: Eurostat i Evropska centralna banka

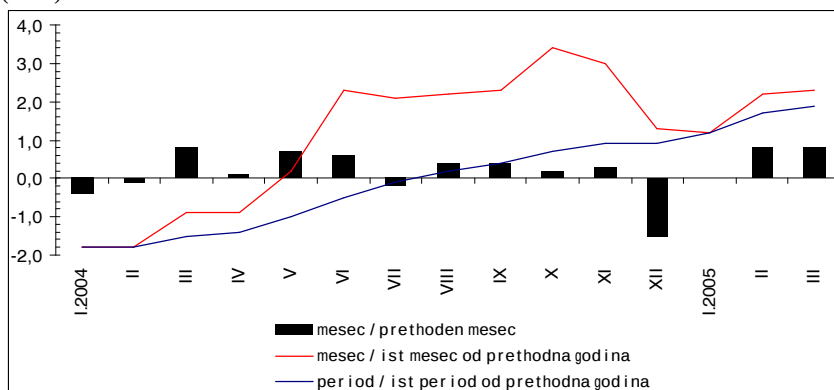
Cenite na proizvoditelite na industrijske proizvode v prvem kvartalu od 2005. godine imaju rastući trend i u proseku se povišali za 1,9%

Cenite na proizvođače na industrijske proizvode u prvom kvartalu od 2005. godine se povišale u proseku za 1,9% u poređenju sa istim periodom od 2004. godine. Najveći doprinos za porast imaju cene na proizvođače na naftni derivati, koji u analizirani period beleže prosečan porast od 17%. Nivno dvižewe proizvedu od dvižeweto na svetske cene na naftu i naftne derivati, koji Regulatorna komisija za energetiku, zajedno sa dvižeweto na devizni kurs na denar u odnosu na američki dolar, gi zema predviđi i vrši suodvetno redovno usuglasuwanje na domaće cene (na sekoi dve nedeli). Taka, u tekot na prvom kvartalu od godinata ova komisija nekolkukratno donese odluku za zgolemuwanje na rafinerijske cene na naftne derivati, sglasno kontinuirani porast na referentne cene na svetske berze. Nabquduwano po grupi na proizvodi, porast na cene na proizvođače na naftni derivati u celost se reflektira kaj cene na proizvođače na energija (porast za 5,7%), imaju predviđi deka cene na proizvođače na energetske rude i električna energija se nepromeniti. Istovremeno, značen doprinos za porast na cene na proizvođače na industrijske proizvode imaju povišokite cene na proizvođače na električnu mašini i aparati (10,1%), koji se reflektiraat kaj cene na proizvođače na intermedijarni proizvodi (osven energija). Dvižeweto na cene na proizvođače na prehranbeni proizvodi i pijalaci (pad od 1,5%) beže pod vlijanje na namaluwaweto na carine, delumno od aspekt na poeftini sirovini, no delumno i od potrebata za prilagoduwanje kon poniskite cene na uvozne konkurentne proizvodi.

Imaju predviđi deka proizvodstvene cene u sektorite "vade na rude i kamen" i "snabduwanje so električna energija, gas i voda" se nepromeniti u prvom kvartalu od 2005. godine, zgolemuwaweto na ukupni indeks na cene na proizvođače na industrijske proizvode proizvedu od cene na proizvođače na prerabotuwakata industrija, koja ujedno e i sektor so dominantno učestvo.

U prvom kvartalu od 2005. godine, mesečan porast na cene na proizvođače na industrijske proizvode e registriran u februaru i martu (identična mesečna stopa na rast u dvata meseci od 0,8%, pod vlijanje na povišokite cene na proizvođače na naftni derivati), dodeka u januaru tie bea nepromeniti na mesečnu osnovu.

Grafikon 3
Cene na proizvođače na industrijske proizvode
(u %)

Izvor: Državen zavod za statistiku

Od aspekt na vlijanieto na doma{ nata potro{ uva~ka⁴ vrz inflacijata vo Republika Makedonija, treba da se naglasi deka analizata na stepenot na korelacija pomeju dvi`eweto na doma{ nata potro{ uva~ka i inflacijata po godini, uka`uva na pozitivna, no relativno slaba korelaciska vrska (koeficient na korelacija od 0,3 za nominalnite stapki na doma{ nata potro{ uva~ka). Ova proizleguva od isto taka slabata korelaciska vrska pomeju inflacijata i individualnata potro{ uva~ka (koeficient od 0,2), pri {to treba da se ima predvid deka pribli`no dve tretini od doma{ nata potro{ uva~ka se odnesuvaat na individualnata potro{ uva~ka. Vakvite indikatori go relativiziraat znaeweto na doma{ nata, odnosno li~nata potro{ uva~ka za promenite na inflacijata vo na{ ata ekonomija i se sudruvaat so ekonomskata teorija. Ovaa pojava bi mo`ela da najde objasnuvawe vo postoeweto na stabilni inflatorni o`ekuvawa, soglasno stabilniot devizen kurs na denarot.

Spored poslednite raspolo`livi podatoci od DZS, *javna t a potro{ uva~ka* vo ~etvrtiot kvartal od 2004 godina, vo odnos na istiot period od prethodnata godina, zabele`a nominalen pad od 3,7%. Imaj{i predvid deka vo posledniot kvartal od 2004 godina e registriran godi{ en porast na platite (za 4%), na trgovijata na malo (za 9,6%), na prihodite od danokot na dodadena vrednost (za 25,8%) i na kreditite na naselenieto (za 62,1%), kako zna~ajni indikatori za *individualnata potro{ uva~ka*, se procenuva deka nejzinoto nivo e isto taka zgolemeno. Vo prilog na ova e i zgolemeni uvoz na potro{ ni dobra (za 55,2%), pri namalen uvoz na kapitalni dobra (za 3,2%). Sledstveno, i *finalnata potro{ uva~ka* se procenuva deka e povioka, imaj{i predvid deka vo nejzinata struktura okolu 80% otpa|aat na li~nata potro{ uva~ka.

Investiciite vo ma{ ini i oprema, vo ~etvrtiot kvartal od 2004 godina se namaleni vo prosek za 4,2%. Tie so~inuvaat samo edna tretina od bruto investiciite. Ostanatite raspolo`livi indikatori za bruto investiciite, kako {to se uvozot na kapitalni dobra, doma{ noto proizvodstvo na kapitalni proizvodi i izvr{ enite raboti vo grade`ni{ tvoto, uka`uvaat na namalena investiciona aktivnost vo posledniot kvartal od 2004 godina, vo sporedba so istiot period od 2003 godina, so iskluk na kreditite odobreni na pretprijatijata koi bele`at porast.

Vo ~etvrtiot kvartal od 2004 godina e registriran neto uvoz na stoki i uslugi, pri istovremen godi{ en porast na izvozot i uvozot na stoki i uslugi (za 23% i 25,9%, soodvetno). Porastot na uvozot delumno se objasnuva so namaluvaweto na uvoznite ceni (poradi namaluvaweto na carinite soglasno STO i direktivite na EU) i zgolemenata doma{ na potro{ uva~ka vrz taa osnova.

So oglead na divergentnoto dvi`ewe na finalnata potro{ uva~ka i bruto investiciite, te{ko e da se oceni dvi`eweto na doma{ nata potro{ uva~ka, poradi nemo`nosta da se kvantificira konkretniot pridones na nejzinite komponenti. Pritoa, prose~nata godi{ na stapka na inflacija vo ~etvrtiot kvartal od 2004 godina iznesuva -1,1%.

⁴ Finalna potro{ uva~ka i bruto investicii. DZS ne publikuva kompletan podatok za rashodnata strana na BDP na kvartalna osnova, odnosno nedostasuvaat podatocite za individualnata (li~na) potro{ uva~ka, investiciite vo grade`ni objekti i promenata na zalihite. Sledstveno, analizite koi se napraveni vo ovoj kontekst na kvartalna osnova baziraat na procenki vrz baza na raspolo`livite podatoci za drugi kategorii od indikativno znaewe i treba da se zemat so golema pretpazlivost.

Tabela 1
Rashodni agregati na BDP
(nominalni stapki na porast)

	IV kv.2004* / IV kv.2003	I-IV.kv. 2004*/ I-IV.kv. 2003
Javna potrošnja	-3,7	1,1
Investicije u materijalnu opremu	-4,2	4,9
Izvoz na stoku i usluge	23,0	12,3
Uvoz na stoku i usluge	25,9	16,3

*Prethodni podatoci na Državni zavod za statistiku.

Vo prvot kvartal od 2005 godina⁵, vo odnos na isti period od 2004 godina, se pretpostavuva porast na ličnata potrošnja, soglasno porastot na platite, trgovijata na malo, kreditite na naselenieto i uvozot na potrošni dobra (edinstveno prihodite od danokot na dodadena vrednost beležat namaluvawe). Vo soglasnost so dvičeto na tekovnite rashodi na buxetot, se pretpostavuva porast na javnata potrošnja. Indikatorite na investicionata aktivnost imaat divergentni dvičeta vo nabavuvaniot period, poradi što teško može da se oceni dvičeto na bruto investiciite (porast na uvozot na kapitalni dobra i na kreditite na pretprijatijata i pad na izvršenite gradežni raboti i na proizvodstvoto na kapitalni proizvodi). Imajgi predvid vakvite dvičeta, ostvarenata prosečna stapka na deflacija vo prvot kvartal od 2005 godina se objasnuva so namalenite uvoznici na prehranbenite proizvodi, što rezultiraše so namalena vrednost na uvozot na ovie proizvodi. Zgolemenata vrednost na uvozot na nafta i nafteni derivati i porastot na nivnite ceni nema poznatelen inflatoren efekt vrz opštoto nivo na ceni vo ekonomijata, poradi nivnoto pomalo učestvo vo odnos na učestvoto na proizvodite za ishrana.⁶

2.

Ekonomska aktivnost

Realen porast na BDP vo posledniot kvartal od 2004 godina od 2,2%

Vo posledniot kvartal od 2004 godina⁷ beše registrirana zgolemena ekonomska aktivnost vo sporedba so isti period od 2003 godina. Imeno, trendot na porast na BDP na godišna osnova vo prve tri kvartali prodolži i vo četvrti kvartal od 2004 godina, koga beše registriran realen porast na BDP od 2,2%. Toa e rezultat na zgolemenata aktivnost vo site sektori, osven vo industrijata (pad od 6,3%). Najgolem pridones za realiziraniot porast imaat sektorite trgovija, soobračaj i zemjodelstvo (porast od 9,2%, 8,1% i 4,9%, soodvetno).

⁵ Spored poslednite raspoloživi podatoci za poodelnite indikatorii.

⁶ Po usvojuvaweto na Kvartalniot izveštaj I/2005 od strana na Sovetot na NBRM (na sednica održana na 30.06.2005 godina), DZS objavi prethodni podatoci za BDP za prv kvartal od 2005 godina, spored koji javnata potrošnja e zgolemena za 4,3%, investiciite vo osnovni sredstva za 5,7%, izvozot na stoku i usluge za 23,6% i uvozot na stoku i usluge za 4,6% nominalno, vo odnos na prvot kvartal od 2004 godina.

⁷ Prethoden podatok od Državniot zavod za statistiku.

Tabela 2
Proizvodna strana na BDP
(realni godišni stapki na promena, vo %)

	2004				2004/2003	2003	2004
	I kv. 2004 / I kv. 2003	II kv. 2004 / II kv. 2003	III kv. 2004 / III kv. 2003	IV kv. 2004 / IV kv. 2003	(stapki na rast, vo %)	(u-estvo, vo %)	
	(stapki na rast, vo %)						
Bruto doma { en proizvod	2,4	3,6	3,4	2,2	2,9		
Zemjodelstvo	3,5	4,6	4,6	4,9	4,4	9,5	9,6
Industrija	-0,6	-0,7	-0,1	-6,3	-2,1	24,5	23,3
Grade`ni { tvo	4,0	11,4	7,9	10,0	8,7	5,7	6,0
Trgovija na golemo i malo, popravka na motorni vozila, motorkli i predmeti za li`na upotreba i doma`instva	5,1	6,7	8,2	9,2	7,4	11,6	12,1
Hoteli i restorani	5,4	8,7	1,8	5,9	5,3	2,0	2,0
Soobrajaj, skladiawe i vrski	2,2	5,0	5,3	8,1	5,2	8,0	8,1
Finansisko posredovawe; Aktivnosti u vrsku sa nedvi`enimot, iznajmuvawe i delovni aktivnosti	2,2	3,0	2,6	2,0	2,5	12,4	12,4
Javna uprava i odbrana, zadol`itelna socijalna za{tita; Obrazovanje; Zdravstvo i socijalna rabota i Eksteritorijalni organizacii i tela	2,4	2,1	1,1	1,6	1,8	14,6	14,4

Izvor: Dr`aven zavod za statistika. Prethodni podatoci.

Vo prvio kvartal od 2005 godina, vrz osnova na raspolo`livite podatoci za aktivnostite vo industrijata, trgovijata, zemjodelstvoto i grade`ni { tvoto, se zabele`uva generalno intezivirawe na ekonomskata aktivnost vo sporedba so istiot period od 2004 godina. Imeno, aktivnostite vo site spomenati sektori bele`at porast, so iskluk na kontrakcijata vo sferata na grade`ni { tvoto. Soglasno proekcijata za 2005 godina, vo prvio kvartal se o`ekuva realen godišen porast na BDP od 3%.⁸

Porast na industriskoto proizvodstvo vo prvio kvartal od 2005 godina vo prosek za 4,8%

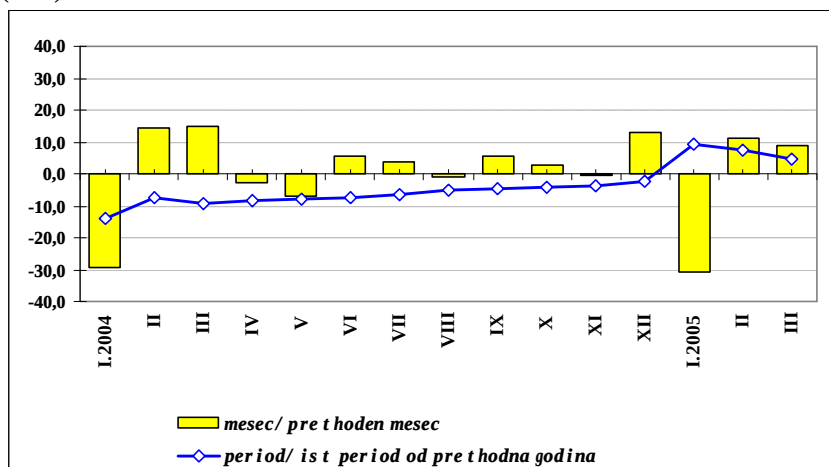
Vo prvio kvartal od 2005 godina, fizi`kiot obem na industriskoto proizvodstvo e zgolemen vo prosek za 4,8%. Vakvoto dvi`ewe glavno proizleguva od zna`itelniot porast na proizvodstvoto na osnovni metali, metalni proizvodi vo metalopreraotuvawkata faza i hemikalii i hemiski proizvodi. Ovie dejnosti spaat vo grupata intermedijarni proizvodi (osven energija), koja registrira {e prose`en porast od 14%. Vakvite dvi`ewa delumno se objasnuvaat so niskata sporedbena osnova od minatata godina, koga nerabote {e eden od pogolemite metalurgiski kapaciteti. Zgolemenoto proizvodstvo vo ramkite na spomenatite industriski dejnosti predizvika zgolemeno proizvodstvo i distribucija na elektri`na energija, {to vo celost determinira {e porast vo grupata energija (1,9%), imaj}i go predvid namalenoto proizvodstvo na nafteni derivati i energetski rudi. Pridones za porastot na vkupnoto industrisko proizvodstvo ima i zgolemenoto proizvodstvo na obleka, {to se reflektira vo grupata netrajni proizvodi za {iroka potro`uva`ka (porast od 0,8%). Sledstveno, od aspekt na podelnite sektori, najzna`aen pridones za porastot na industriskoto proizvodstvo ima preraotuvawkata industrija.

Vo tekot na prvio kvartal od 2005 godina industriskoto proizvodstvo zabele`a voobi`aena mese`na dinamika, odnosno visok pad vo januari (pomal broj na rabotni denovi vo odnos na dekemvri) i porast vo februaru i mart, determiniran glavno od sezonskite aktivnosti povrzani so otkupot i preraotkata na tutunot.

⁸ Soglasno prethodnite podatoci od DZS za prvio kvartal od 2005 godina (objaveni po usvojuvaweto na Kvartalniot izveštaj I/2005 od strana na Sovetot na NBRM na sednica odr`ana na 30.06.2005 godina), BDP ostvari realna stapka na porast od 2,7% vo odnos na istiot kvartal od 2004 godina, pri porast na industrijata (4,7%), trgovijata (6,4%), zemjodelstvoto (2,5%) i pad vo grade`ni { tvoto (9,6%).

Grafikon 4
Dinamika na industriskoto proizvodstvo
(vo%)

Intenziviranoto proizvodstvo na osnovni metali delumno pretstavuva odraz na kontinuiraniot porast na cenite na metalite na svetskite berzi (soglasno zgolemenata pobaruvačka vo svetski ramki), posebno na nikelot i čeličnite prerabotki, koi imaat značajno učešće vo vkupniot izvoz.

Tabela 3
Ceni na metalite na svetskite berzi

	jan-dek. 2004	jan. 2005	fev. 2005	mart 2005	jan-mart 2005
\$AD dolari za unca					
Zlato	409,2	424,0	423,4	433,9	427,1
\$AD dolari za unca					
Srebro	6,69	6,66	7,07	7,27	7,00
\$AD dolari za edinica suv metrički ton					
@čelzna ruda	0,38	0,65	0,65	0,65	0,65
\$AD dolari za metrički ton					
Nikel	13823,0	14505,0	15349,5	16190,7	15348,4
\$AD dolari za metrički ton					
Ladnovalani čelični limovi	607,1	650,0	687,5	712,5	683,3
Toplovalani čelični limovi	502,5	550,0	587,5	612,5	583,3

Izvor: Svetska banka

Zgolemenata aktivnost vo industrijata vo prviot kvartal beše poddržana so zgolemen uvoz na mineralni goriva, a najmnogu na industriski i prirodni gas i električna energija.

Sporod anketata za delovni tendencii vo prerabotuvakata industrija od mart 2005 godina⁹, prosečnoto iskoristuvawe na kapacitetite na pretprijatijata e podobreno vo odnos na prethodniot mesec (60,7% od normalnoto iskoristuvawe, nasproti 59,7% vo februaru), pri što anketiranite pretprijatija kako najgolem ograničuvajući faktor na proizvodstvoto ja istaknuvaat nedovolnata domašna pobaruvačka. Pritoa, dadeni se optimistički ocenki za očekuvano proizvodstvo i očekuvaniot broj na vraboteni vo naredniot period.

Vo prвите tri meseci od 2005 godina vkupna vrednost na prodadeni zemjodelski proizvodi e povišoka za 40,8%...

Vo prвите tri meseci od 2005 godina e registrirana zgolemena aktivnost vo sferata na zemjodelstvoto. Imeno, vkupnata vrednost na prodadeni zemjodelski proizvodi od sopstveno proizvodstvo na zemjodelskite pretprijatija i zadrugi iznesuva 847 milioni denari, što vo odnos na isti period od prethodnata godina pretstavuva porast od 40,8%. Toa se dolži na zgolemenata prodaba na žitni rastenija, alkoholni pijalaci, dobitok i

⁹ Izvor: Državen zavod za statistika

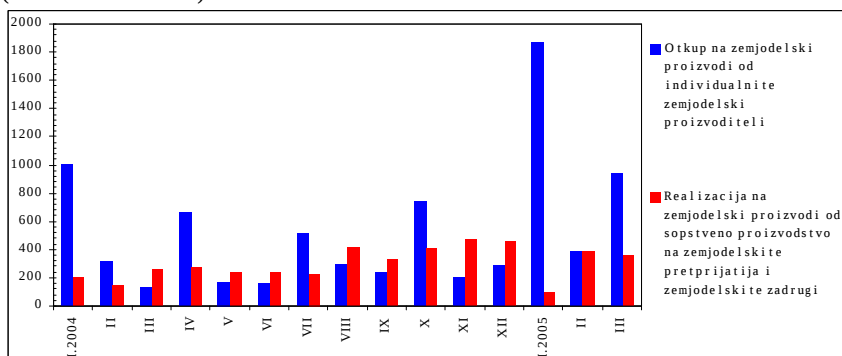

...pri istovremen porast na vrednost na otkupeni te zemjodelski proizvodi od individualni te zemjodelski proizvodi teli za 2,2 pati

vinarski proizvodi. Pritoa, 46,2% od vkupnata prodaba vo analiziraniot period e realizirana vo februaru. Vкупnata vrednost na otkupeni zemjodelski proizvodi od individualnite zemjodelski proizvođiteli vo periodot januari-mart 2005 godina iznesuva 3.195 milioni denari, { to sporedeno so istiот period od 2004 godina pretstavuva značitelен porast (za 2,2 pati). Porastot se dol'i na zgolemeniot otkup na itni rastenija, industriiski rastenija (sezonski otkup na tutunot), dobitok i dobitoni rastenija i mleko i mleini proizvodi. Analizirano po meseci, 58,3% od vkupniот otkup vo nabquduvaniот period e ostvaren vo januari, od koj 89% se odnesuvaat na otkupot na industriiski rastenija.

Grafikon 5

Prodaba i otkup na zemjodelski proizvodi
(vo milioni denari)

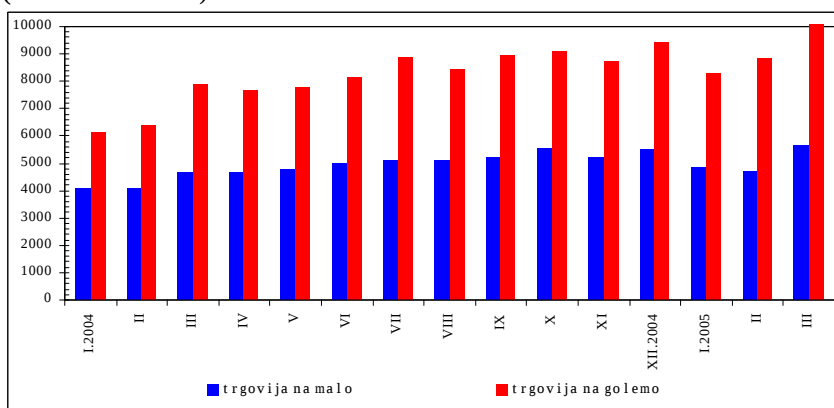

Zgolemena trgovska aktivnost vo prvi te dva meseca od 2005 godina

Vкупniот promet vo trgovijata vo periodot januari-mart 2005 godina, iznesuva 42.812 milioni denari, od koi 64,7% se odnesuvaat na trgovijata na golemo, a ostatokot na trgovijata na malo. Vo odnos na istiот period od minatata godina, vkupniот promet vo trgovijata e povisok za 28,9%, pri porast na trgovijata na golemo i trgovijata na malo (za 35,9% i 17,8%, soodvetno).

Grafikon 6

Promet vo trgovija
(vo milioni denari)

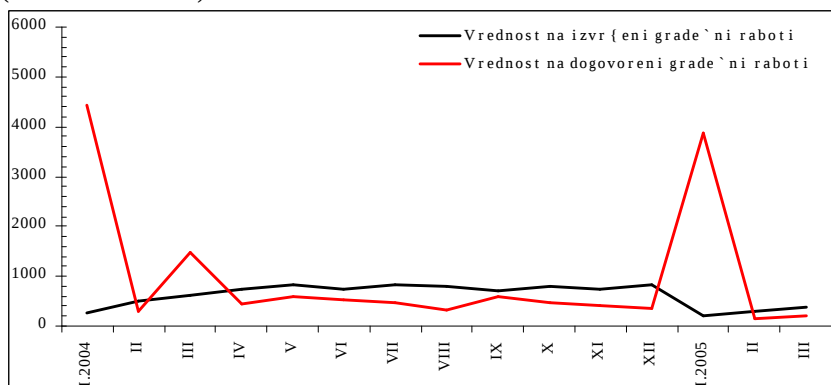

Namalena aktivnost vo grade'ni { tvoto

Za razlika od dosega spomenatite sektori, aktivnostite vo grade'ni {tvoto vo prviот kvartal od 2005 godina bele'at kumulativno namaluvawe. Imeno, vrednosta na izvr{enite grade'ni raboti e poniska za 35,2% i iznesuva 898 milioni denari. Pritoa, 43,8% od vkupnata vrednost na izvr{enite grade'ni raboti se realizirani vo mart.

Grafikon 7

Dogovoreni i izvršeni građevinski radovi
(vo milioni denari)

Vkupnata vrednost na dogovorene građevinske radove vo prvite tri meseci od 2005 godina e namalena za 31,8% i iznesuva 4.219 milioni denari. Od toa, 91,8% se dogovoreni vo januaru, soglasno voobičajenata mesečna dinamika na dogovorene građevinske radove.

3.

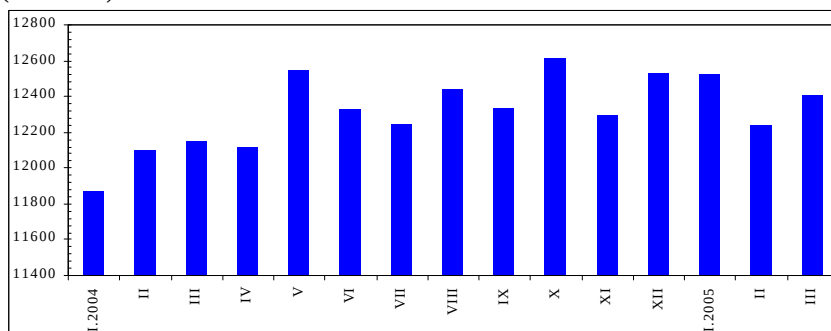
Plati i vrabotenost

Porast na nominalna prosečna neto plata po radnik vo prvite tri meseci od 2005 godina...

Vo prvite tri meseci od 2005 godina, nominalna prosečna neto plata po radnik vo Republika Makedonija se zgolemi za 3%, sporedeno so isti period od prethodna godina i iznesuva 12.393 denari, reflektirajќi go porastot na platite vo site tri sektori. Taka, vo sektorot zemjodelstvo nominalna neto-plata beše povioka za 14,2%, dodeka vo industrijata i uslugite porastot beše pumeren (za 4,6% i 3,7%, soodvetno). Najvisok prosečen porast na nominalna plata beše zabeležen vo ribarstvoto (za 25,3%) i vo dejnosta javna uprava i odbrana, zadolžitelna socijalna zaštita (za 9,5%), dodeka najvisoka nominalna plata beše isplatena vo dejnosta "finansisko posreduvawe" (25.678 denari). Vo analiziraniot period, nominalnite plati bea poniski edinstveno vo prerabotuvackata industrija i vo dejnosta "aktivnosti vo vrska so nedvižen imot, iznajmuвање i delovni aktivnosti" (za 0,6% i 1,3%, soodvetno). Prosečniot realen porast na prosečnata neto plata, vo prviot kvartal od godinata iznesuva 3,4%, kako rezultat na negativnata promena na indeksot na trošoci na život (od 0,4%).

Grafikon 8

Prosečna neto-plata po radnik
(vo denari)

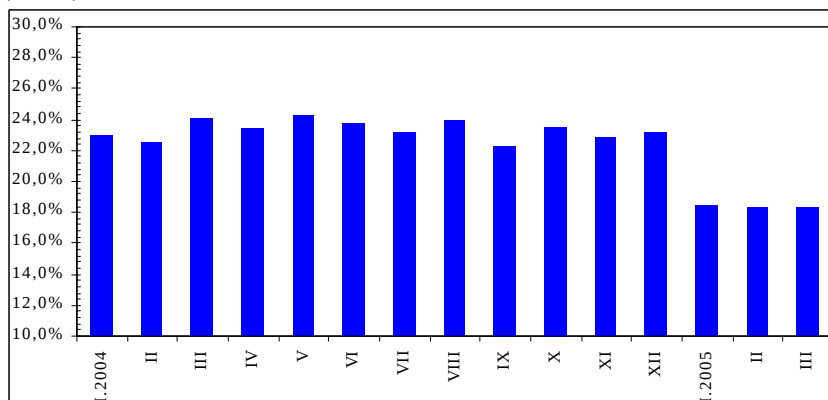

Vo prвите tri meseci od 2005 godina, plata za tekovniot mesec vo prosek ne primile 18,4% od vkupniot broj na vraboteni lica, što vo odnos na isti period od 2004 godina, kako i vo odnos na prosekot od 2004 godina pretstavuva namaluvawe¹⁰ od 4,8 i 4,9 procentni poeni, soodvetno.

Grafikon 9

Učestvo na vraboteni lica koi ne primile plata vo odnos na vkupniot broj na vraboteni (vo %)

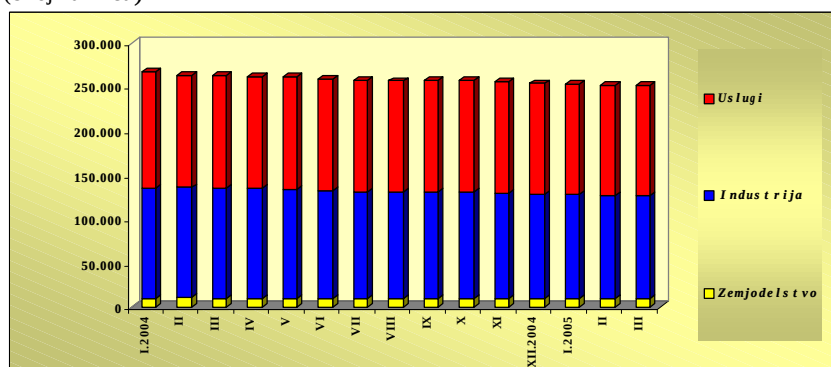
...pri istovremeno
namaluvawe na
vrabotenosta za 4,2%

Vrabotenosta vo prviot kvartal od godinata beleži namaluvawe od 4,2% (sporedeno so isti period od 2004 godina), pri što prosečniot broj na vraboteni lica iznesuva 252.349 lica. Vo periodot januar-mart 2005 godina e registriran namalen broj na vraboteni lica vo site tri sektori. Pritoa, prosečното nivo na vrabotenost vo industrijata (štie strukturno učestvo vo vkupnata vrabotenost iznesuva 46,4%) beše ponisko za 6%. Taka, vo prerabotuvaškata industrija (so strukturno učestvo od 32,4% vo vkupnata vrabotenost) brojot na vraboteni lica se namali za 5,2%, dodeka vo sektorot "vadeње na rudi i kamen" padot na vrabotenosta beše najintenziven (za 12,2%).

Grafikon 10

Vrabotenost po sektori

(broj na lica)

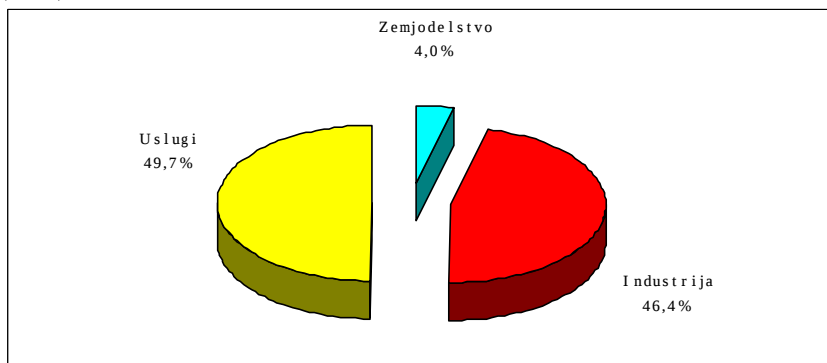
Vo ramki na uslužnite dejnosti (strukturno učestvo od 49,7%), namalen broj na vraboteni lica e registriran vo site sektori, so isključok na sektorot "obrazovanie", kade što brojot na vraboteni lica beše povisok za 1,2%. Pritoa, najintenziven pad

¹⁰ Namaluvaweto glavno se dolži na promena (namaluvawe) na primerokot, kako rezultat na isključuvawe od evidencija na vrabotenite lica vo firmi koi se zatvoreni, so cel zgolemuвање na kvalitetot i točnost na dobienite podatoci.

na vrabotenosta e zabele`an vo sektorot "soobra}aj, skladiawe i vrski" (za 9,4%). Vo zemjodelstvoto (strukturno u`estvo od 4%), prose~niot broj na vraboteni lica bele`i umereno namaluvawe vo sektorot "zemjodelstvo, lov i {umarstvo" (za 8,4%), pri intenziven pad na vrabotenosta vo sektorot "tribarstvo" (za 29,1%).

Grafikon 11

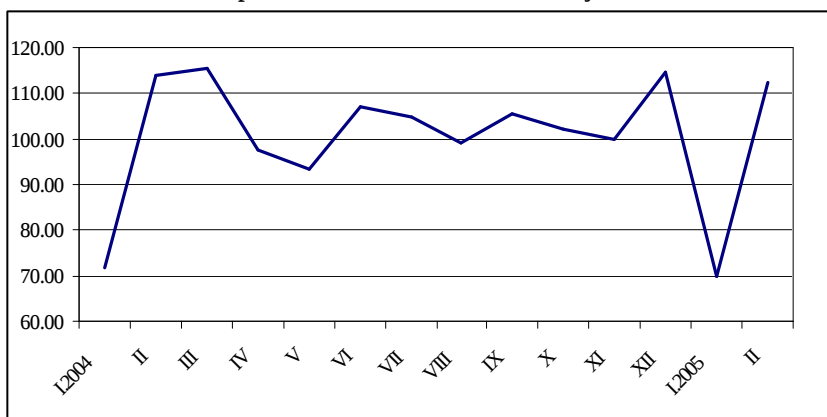
U`estvo na sektorite vo vkupniot broj vraboteni lica (I-II.2005 godina)
(vo %)

Dvi`eweto na mese~niot indeks na produktivnosta na trudot vo industrijata<sup>11</sup> vo prosek vo prviot kvartal od 2005 godina uka`uva na podobruvawe na produktivnosta na trudot vo ovoj sektor za 11,8% sporedeno so istiot period od 2004 godina. Imeno, vo analiziraniot period, fizi~kiot obem na industriskoto proizvodstvo e zgolemen za 4,9%, vo uslovi na namaluvawe na prose~noto nivo na vrabotenost vo industrijata za 6,2%. Padot na produktivnosta vo januari e voobi~aen i e povrzan so sezonskoto namaluvawe na industriskoto proizvodstvo vo prviot mesec od godinata.

Grafikon 12

Mese~en indeks na produktivnosta vo industrijata

¹¹ Indeksot e konstruiran vo NBRM, kako soodnos pomeju indeksot na industriskoto proizvodstvo i indeksot izveden od podatokot za mese~noto dvi`ewe na vrabotenosta vo industrijata, koi gi objavuva Dr`avniot zavod za statistika.

4.

Monetarna politika

Monetarnata politika vo prvio kvartal od 2005 godina se realizira {e vo uslovi na povolni dvi`ewa na devizniot pazar, manifestirani preku povioka ponuda na devizni sredstva i sledstveno neto-otkup na devizi od strana na NBRM. Vakvite ostvaruvawa vo najgolem del bea determinirani od povolnite dvi`ewa vo trgovski bilans na zemjata (relativno poviok rast na izvozot vo odnos na uvozot na stoki, ili za 30,6% i 12,8%, soodvetno vo odnos na prvio kvartal od 2004 godina), a delumno pretstavuvaa i odraz na promenata kaj monetarni instrument, zadol`itelna rezerva. Imeno, na 11 januari 2004 godina stapi na sila odlukata na NBRM (donesena vo dekemvri 2004 godina) za zgolemuwawe na stapkata na izdvojuwawe na zadol`itelna rezerva (na denarski i devizni depoziti) od 7,5% na 10%. Povolnite dvi`ewa vo eksterni sektor, vo uslovi na odr`uvawe na adekvatno nivo na likvidnost vo bankarski sektor, ovozmo`ija odr`uvawe na stabilnosta na nominalni devizen kurs na denarot vo odnos na evroto, {to pridoneso za odr`uvawe na cenovnata stabilnost vo prvio kvartal od godinata.

Vo prvite tri meseci od godinata, avtonomnite faktori i instrumentite na monetarnata politika rezultiraa so kvartalen neto porast na likvidnosta vo bankarski sistem od 264 milioni denari. Taka, na krajot na mart 2005 godina vkupnata likvidnost vo bankarski sektor dostigna 3.847 milioni denari. Pritoa, vkupno kreiranata likvidnost vo bankarski sistem iznesuva 2.270 milioni denari, a pridonesot na deviznite transakcii i gotovite pari vo optek (avtonomni faktori koi deluvaa vo ovaa nasoka) vo vkupno kreiranata likvidnost iznesuva 57,9% i 42,1%. Najgolem del od kreiranata likvidnost be {e steriliziran preku aukciiite na blagajni~ki zapisi na NBRM koi vo vkupno povle~enata likvidnost (od 2.006 milioni denari) u~estvuvaa so 73,9%, kako i poviokite denarski depoziti na dr`avata kaj NBRM (so pridones vo povle~enata likvidnost od 21%).

Tabela 4
Kreirawe i povlekuwawe likvidnost
(vo milioni denari)

	31.12.2004 godina	Promeni po meseci			Vkupno	31.03.2005g odina	Pridones vo kreirawe/ povlekuwawe vo %
		januari	februari	mart			
Likvidnost na bankite	3.583	1.223	-962	3	264	3.847	
Kreirawe likvidnost					2.270		
1. Neto devizna aktiva	41.824	85	834	396	1.315	43.139	57,9
2. Gotovi pari vo optek	14.162	798	2	155	955	13.207	42,1
Povlekuwawe likvidnost					-2.006		
1. Blagajni~ki zapisi na NBRM	4.552	1.143	-2.328	-297	-1.482	6.034	73,9
2. Neto doma { na aktiva	-19509	-718	497	-200	-421	-19.930	21,0
3. Ostanato	18	-85	33	-51	-103	121	5,1

*Likvidnosta na bankite ja vku~uva smetkata na bankite kaj NBRM i gotovinata vo blagajna na bankite

**Povisoka prose~na
dnevna likvidnost na
bankite vo prvio
kvartal od 2005 godina
determinirana od
povisokata stapka na
zadol`itelna rezerva**

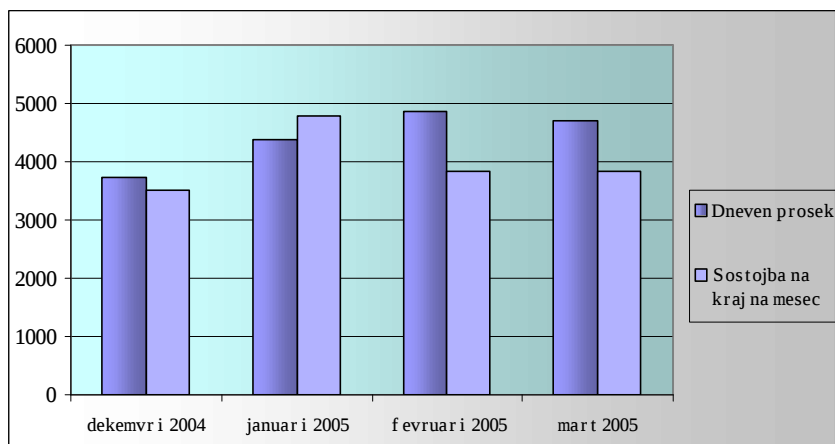
Prose~nata dnevna likvidnost na bankarski sistem vo prvio kvartal od 2005 godina iznesuva 4.640 milioni denari i vo odnos na prethodniot kvartal zabele`a zgolemuwawe od 957,4 milioni denari, ili za 26%. Vakvoto dvi`ewe vo najgolem del se dol`i i na stapuvaweto vo sila na obvrskata za izdvojuwawe zadol`itelna rezerva od 10% vo januari 2005 godina (nasproti 7,5% kolku {to iznesuva {e prethodno). Ovaa obvrka inicijalno determinira {e povioko nivo na likvidnost vo bankarski sektor koe bankite go obezbedija preku neto-proda`ba na devizni sredstva na devizniot pazar i preku povlekuwawe na del od blagajni~kite

zapisi. Pritoa, prosežnato dnevno nivo na likvidnost vo januari iznesuva 4.371,5 milioni denari. Najvisko nivo na prosežna likvidnost vo prviot kvartal beše registrirano vo februaru (4.854,8 milioni denari), kako rezultat na namaluvaweto na sredstvata od denarskite depoziti na dr`avata, neto-otkupot na devizi od strana na NBRM i vo prosek namalenata pobaruvačka za gotovi pari. Deluvaweto na deviznite transakcii vo nasoka na neto-otkup na devizi na devizniot pazar, beše glaven faktor na kreirawe likvidnost vo mart 2005 godina. Pritoa, kreiranata likvidnost preku ovoj faktor beše sterilizirana preku prodaba na blagajnički zapisi, što dovede do mesečen pad na prosežnata likvidnost (4.693,8 milioni denari).¹²

Grafikon 13

Prosežna dnevna likvidnost i likvidnost na bankite na kraj na mesecot

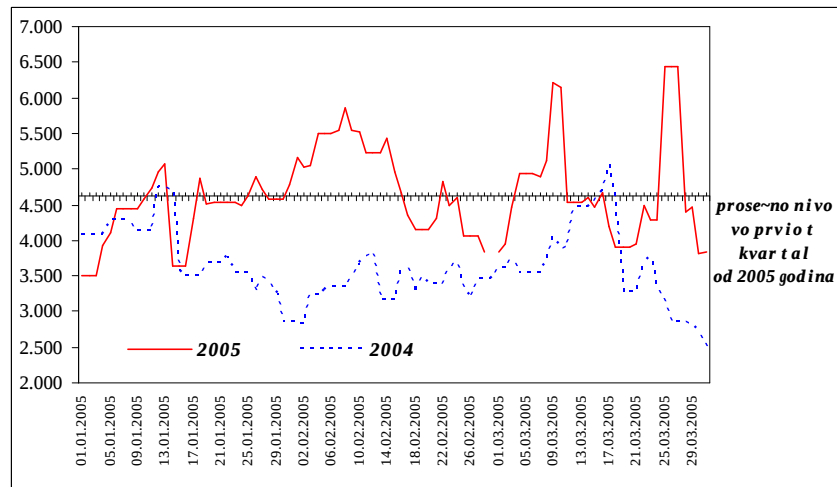
I pokraj zgolemuwaweto na obvrskata za izdvojuwawe zadol`itelna rezerva, bankite vo tekot na prviot kvartal od 2005 godina dr`ea višek nad obvrskata za zadol`itelna rezerva (vo prosek 9,5% nad obvrskata za izdvojuwawe)¹³.

¹² Ostvarenoto nivo na prosežnata dnevna likvidnost za mart 2005 godina go vkuuva efektot od odobreniot lombarden kredit na edna banka vo vtorata polovina od mesecot (kratkoročen kredit za nadminuwawe na likvidnosnite potrebi), pri što dnevната likvidnost vo periodot 25.03.2005 godina do 27.03.2005 godina iznesuvaše 6.438 milioni denari. So iskluwaweto na ovoj faktor, prosežnato nivo na likvidnost vo mart bi bilo ponisko za 3,9%.

¹³ Period na odr`uwawe (ispolnuwawe) na obvrskata za zadol`itelna rezerva na bankite se smeta periodot od 11-ti vo tekovniot mesec do 10-ti vo sledniot mesec.

Grafikon 14
Dnevna dinamika na likvidnost na bankite
(vo milioni denari)

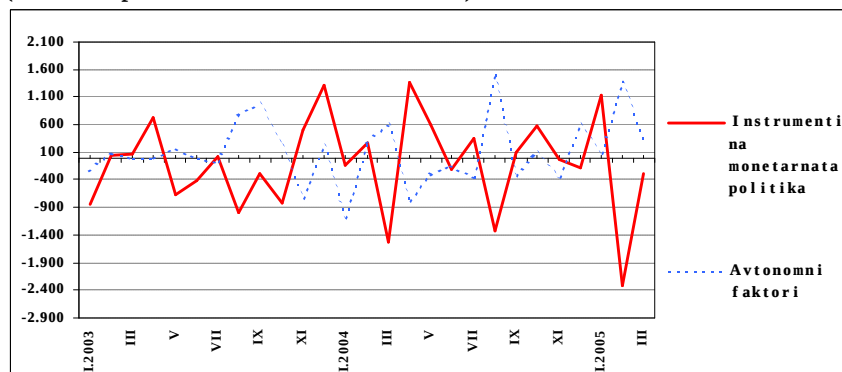
*Kreirawe na likvidnost
preku intervencii te na
NBRM na devizniot
pazar*

Povolnite platno-bilansni dvi`ewa, kombinirani so potrebata od povisoka denarska likvidnost kaj odredeni banki (poradi ispolnuvaweto na povisokata stapka na zadol`itelna rezerva), vo prviot kvartal od 2005 godina rezultiraa so kontinuirano povisoka ponuda od pobaruva~ka za devizi na devizniot pazar. Sledstveno, NBRM na devizniot pazar realiziraa neto-otkup na devizi, što pretstavuva tek na kreirawe likvidnost. Toa pridonese za odr`uvawe na stabilnosta na nominalniot devizen kurs na denarot vo odnos na evroto, kako posredna cel na monetarnata politika.

*Vo prviot kvartal,
denarskite depoziti na
dr`avata kaj NBRM
pretsstavuvaa tek na
povlekuvawe na
likvidnost...*

Denarskite depoziti na dr`avata kaj NBRM, na krajot na mart 2005 godina vo odnos na krajot na prethodniot kvartal se povisoki za 7,8%. Registriranoto kumulirawe na sredstva od strana na dr`avata na krajot na mesecot delumno korespondira so povisokiot iznos na odlivi predviden za po~etokot na naredniot kvartal (isplata na redovната rata na dr`avnite obvrznici za staroto devizno {tedewe). Vo tekot na kvartalot, dopolnitelni sredstva bea mobilizirani preku aukciite na dr`avni kratkoro~ni hartii od vrednost (kumulativnata realizacija vo prviot kvartal iznesuva 2.411 milioni denari).

Grafikon 15
Instrumenti za monetarno regulirawe i avtonomni faktori na
kreirawe i povlekuvawe na likvidnost*
(mese~ni promeni vo milioni denari)

* Pozitivna promena-kreirawe na likvidnost; negativna promena-povlekuvawe na likvidnost.

**... kako i aukcije na
blagajni~ki zapisi na
NBRM**

Vo prviot kvartal od 2005 godina, aukcijite na blagajni~ki zapisi deluvaa vo nasoka na povlekuvawe na likvidnost, vo vkupen iznos od 1.482 milioni denari. Analizirano dinami~ki, otstupuvawe od ovoj trend be{e realizirano edinstveno vo januari, koga blagajni~kite zapisi pretstavuvaa tek na kreirawe likvidnost (namaluvawe na nivoto za 1.143 milioni denari). Imeno, vo ovoj mesec bankite delumno zgolemenata potreba za likvidnost (soglasno povisokata stapka na zadol`itelna rezerva) ja podmirija preku povlekuvawe na del od blagajni~kite zapisi. Voedno, od aspekt na monetarnata politika, so stabiliziranoto dvi`ewe na avtonomnite faktori, pred se na javnata potro{uva~ka¹⁴, NBRM na 20.01.2005 godina, gi ukina sekojdnevnite aukcii na blagajni~ki zapisi so rok od sedum dena i prodol`i da gi odr`uva dva pati nedelno (kako i blagajni~kite zapisi so rok na dostasuvawe od dvaeset i osum dena). Vo februaru i vo mart, blagajni~kite zapisi na NBRM deluvaa vo soglasnost so nivnata osnovna funkcija, sterilizacija na likvidnosta. Imeno, nivoto na blagajni~kite zapisi vo februaru se zgolemi za 2.328 milioni denari¹⁵, a vo mart za 297 milioni denari. Vo soglasnost so povolnite dvi`ewa na devizniot pazar od dekemvri 2004 godina navamu, na po~etokot na mart NBRM gi ukina blagajni~kite zapisi so rok na dostasuvawe od sedum dena (za prv pat воведени vo februaru 2004 godina). Prose~nata ponderirana kamatna stapka vo prviot kvartal iznesuva {e 8,7%.

**Intenzivirana
aktivnost na
neinsti tucionalizi-
ranio t pazar na pari**

Vo prviot kvartal od 2005 godina se zadr`a opa|a~kiot trend na prometot realiziran preku institucionaliziraniot pazar na pari (zapo~nat od avgust 2004 godina), {to glavno se dol`i na povisokite transakcioni tro{oci. Taka, vo analiziraniot period prose~niot mese~en promet na ovoj pazar iznesuva {e 309,1 milion denari, {to na kvartalna osnova pretstavuva namaluvawe za 22,6%. Istovremeno, registrirano e intenzivirawe na neposrednoto bilateralno trguvawe na bankite, pri {to ostvareniot mese~en promet vo prviot kvartal vo prosek iznesuva {e 1.625,6 milioni denari (kvartalen porast od 9,1%). Prose~nata ponderirana kamatna stapka na pazarot na pari (institucionaliziran i neinstitucionaliziran pazar) vo prviot kvartal, vo prosek, iznesuva {e 8,1% (porast vo odnos na prethodniot kvartal od 0,5 procentni poeni).

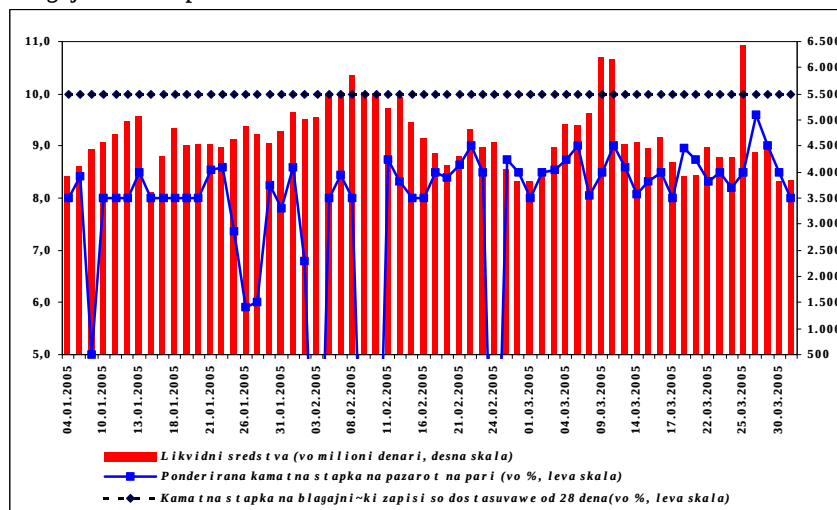
¹⁴ Sekojdnevnoto trguvawe so blagajni~kite zapisi so rok od sedum dena be{e воведено kon krajot na dekemvri 2004 godina, zaradi povlekuvawe na eventualno visokata likvidnost vo bankarskiot sektor kreirana od povisokoto tro{ewe na dr`avata na krajot na buxetskata godina.

¹⁵ Zgolemeniот iznos na blagajni~ki zapisi vo februaru glavno go odrazuva privremenoto vlo`uvawe na sredstvata na edna banka vrz osnova na depozit od edno pretprijatie, do isplatata na dividenda.

Grafikon 16

Dvi`ewe na kamatnite stapki na pazarot na pari, aukciite na blagajni~ki zapisi i likvidnite sredstva na bankite*

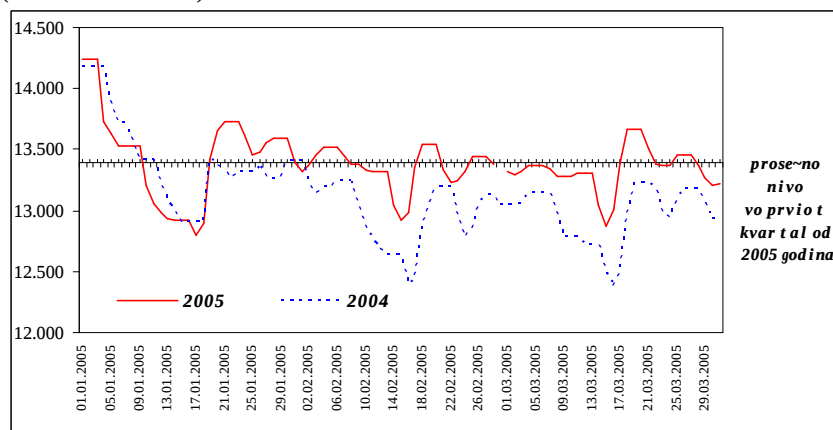
* Vo opredeleni denovi od mesecot na pazarot na pari ne se registrirani transakcii i kamatna stapka.

*Stabilizirana
pobaruva~ka za gotovi pari
vo prvot kvartal od 2005
godina*

Gotovite pari vo optek, vo prvot kvartal od 2005 godina se poniski za 6,7%, reflektiraj{i go voobi~enoto stabilizirawe na pobaruva~kata za gotovi pari (po visokiot sezonski porast na krajot od godinata). Pritoa, vo tekot na kvartalot, pobaruva~kata za gotovi pari be{e vo kontuirano opalawe. Od aspekt na prose~nata dnevna sostojba, soglasno prisutniot sezonski efekt, najvisoko nivo na gotovite pari vo optek e registrirano vo januari (13.464,8 milioni denari), dodeka vo februar i mart prose~noto nivo na gotovite pari vo optek be{e re~isi identi~no (13.356,1 milion denari i 13.338,7 milioni denari, soodvetno). Dnevната dinamika na gotovite pari vo optek be{e pod vlijanie na voobi~aenite faktori.

Grafikon 17

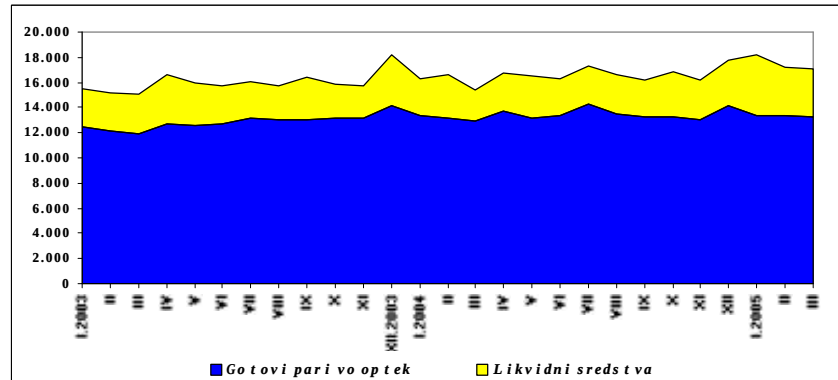
Dnevna dinamika na gotovite pari vo optek
(vo milioni denari)

*Primarnite pari se
poniski vo odnos na
prethodniot kvartal*

Primarnite pari, na krajot od mart 2005 godina vo odnos na prethodnata godina se poniski za 3,9%. Pritoa, vo uslovi na povisoko nivo na likvidnost vo bankarskiot sistem, negativnata dinamika na primarnite pari vo celost e determinirana od namalenata pobaruva~ka za gotovi pari. Na godi{na osnova, primarnite pari se povisoki za 10,5%.

Grafikon 18
Primarni pari
(vo milioni denari, kraj na period)

* Likvidnite sredstva na bankite ja opfaaat smetkata na bankite kaj NBRM i gotovinata vo blagajna na bankite.

5.

Bankarski sektor

5.1. Depoziti kaj bankite

Vo prviot kvartal od 2005 godina, dinamikata na monetarnite agregati beše pod vlijanie na voobičaenoto sezonsko normalizirawe na pobaruvačkata za gotovi pari, kako i porastot na vkupniot depoziten potencijal na bankarskiot sistem.

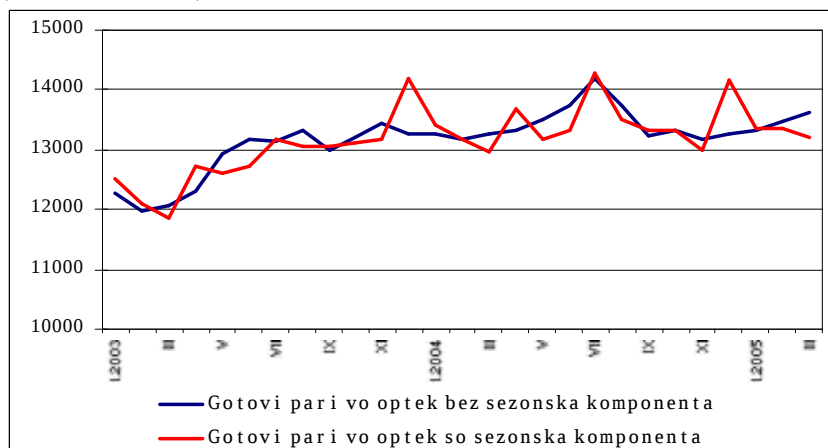
Monetarniot agregat M1 na kvartalna osnova e ponizok za 2,3%, što soodvetstvuva so negativnata dinamika na gotovite pari vo optek. Imeno, prvite tri meseci od 2005 godina se karakteriziraa so namalena pobaruvačka za gotovi pari (po sezonski visokoto nivo na krajot na godinata), taka što na krajot na mart vo odnos na krajot od prethodnata godina, nivoto na gotovite pari vo optek e ponisko za 6,7%. Od druga strana, kumuliraweto sredstva na transakciskite smetki na pretprijatijata rezultiraše so kvartalen porast na depozitnite pari od 2,3%. Od aspekt na godišnata dinamika, vo uslovi na istovremen porast na gotovite pari vo optek i depozitnite pari (za 2% i 9,3%, soodvetno), godišnata stapka na porast na monetarniot agregat M1 iznesuva 5,6%.

*Kvartalno namaluvawe
na paričnata masa M1*

Grafikon 19

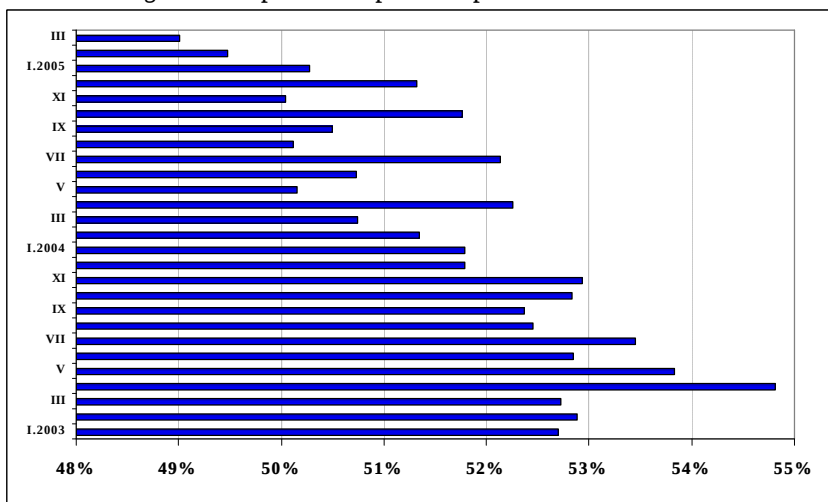
Gotovi pari vo optek so i bez sezonska komponenta
(vo milioni denari)

Vo uslovi na zgolemeno nivo na transakciskite depoziti i namalena pobaruvačka za gotovi pari, vo strukturata na pariñnata masa M1 se registrirani povolni pomestuvawa. Taka, proseñното uñestvo na gotovite pari vo optek vo pariñnata masa M1, vo prviot kvartal od 2005 godina iznesuva 49,6%, što vo odnos na prethodniot kvartal pretstavuva namaluvawe od 1,4 procentni poeni. Vo odnos na istiот kvartal od prethodnata godina, uñestvoto na gotovite pari vo optek e ponisko za 1,7 procentni poeni. Soglasno vakvite dviñewa, monetarniот multiplikator na pariñnata masa M1 vo mart 2005 godina iznesuva 1,58, nasproti 1,56 na krajot od prethodnata godina.

Grafikon 20

Uñestvo na gotovite pari vo optek vo pariñnata masa M1

Povisoko nivo na pofoirokite monetarni agregati na kvartalna osnova

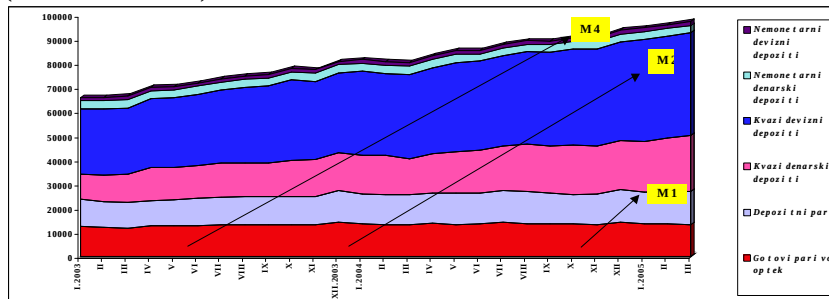
I pokraj namaluvaweto na pariñnata masa M1, pofoirokite monetarni agregati, M2 i M4, na kvartalna osnova se povisoki za 4,4% i 3,7%, soodvetno. Pozitivnata dinamika na pofoirokite monetarni agregati e determinirana od porastot na vkupniот depoziten potencijal na bankite. Imeno, vo uslovi na kontinuiran porast vo tekot na prviот kvartal, vkupnite depoziti na bankite¹⁶

¹⁶ Vкупnite depoziti na neдр`avniот sektor opfa}aat kratkoroñni i dolgoroñni (denarski i devizni) depoziti na ekonomskite subjekti (bez depozitnite pari).

na krajot na mart 2005 godina dostignaa nivo od 70.475 milioni denari i na kvartalna osnova se povisoki za 6,2%.

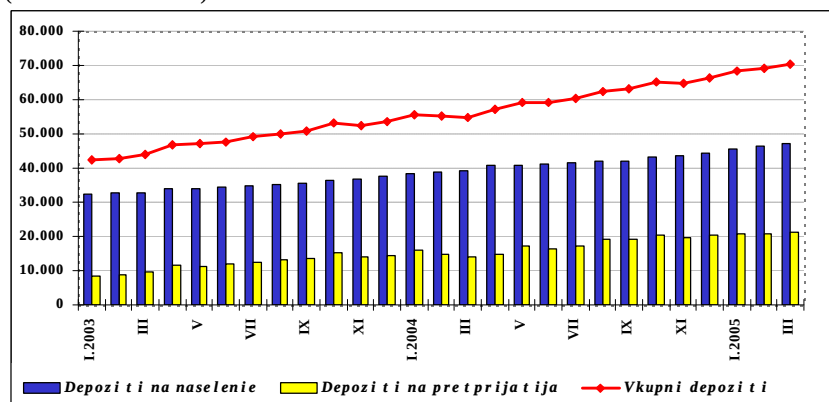
Grafikon 21
Komponenti na monetarnite agregati
(vo milioni denari)

**Vkupniot depoziten
potencijal na bankite
povisok na kvartalna
osnova**

Od aspekt na rovnosta, prokuraveto na depozitnata baza na bankite, na kvartalna osnova, vo celost se dol`i na povisokoto nivo na kratkoro~nite depoziti (za 7,4%), pri istovremen porast na nivnata denarska i devizna komponenta (za 13,9% i 4,1%, soodvetno). Od druga strana, kaj depozitite na nedr`avniot sektor oro~eni na dolg rok be`e registriran kvartalen pad (7,4% kaj denarskite i 9,9% kaj deviznite depoziti). Zgolemenata sklonost za {tedewe vo doma{na valuta se reflektira{e vo kvartalniot porast na denarskite depoziti od 10,9%, pri {to nivniot pridones vo porastot na vkupnite depoziti iznesuva 63,2%. Depozitite vo stranska valuta rastea so poumerena dinamika i na krajot na mart 2005 godina vo odnos na prethodnata godina se povisoki za 3,6%. Soglasno vakvite dvi`ewa, registrirano e kvartalno namaluvawe na u~estvoto na deviznite depoziti vo vkupnite depoziti od 1,5 procentni poeni. Na godi{na osnova, vkupnite depoziti na nedr`avniot sektor se povisoki za 28,4%, kako rezultat na porastot na kratkoro~nite depoziti (32,1%).

Grafikon 22
Dinamika na depozitite
(vo milioni denari)

**Kvartalen porast na
depozitite na naselenieto
od 5,9%...**

Vkupnite depoziti na sektorot "naselenie" se povisoki (na kvartalna osnova) za 5,9%. Pritoa, porastot na vkupnite depoziti na naselenieto prvenstveno e determiniran od povisokoto nivo na denarskite depoziti oro~eni nad {est meseci i kratkoro~no oro~enite depoziti vo stranska valuta do edna godina (vkupnite depoziti na naselenieto oro~eni na kratok rok, na kvartalna osnova se povisoki za 7,9%). Od druga strana, kaj dolgoro~nite depoziti be`e registriran kvartalen pad od 23,6%, {to rezultira{e so namaluvawe na nivnoto u~estvo vo vkupnite

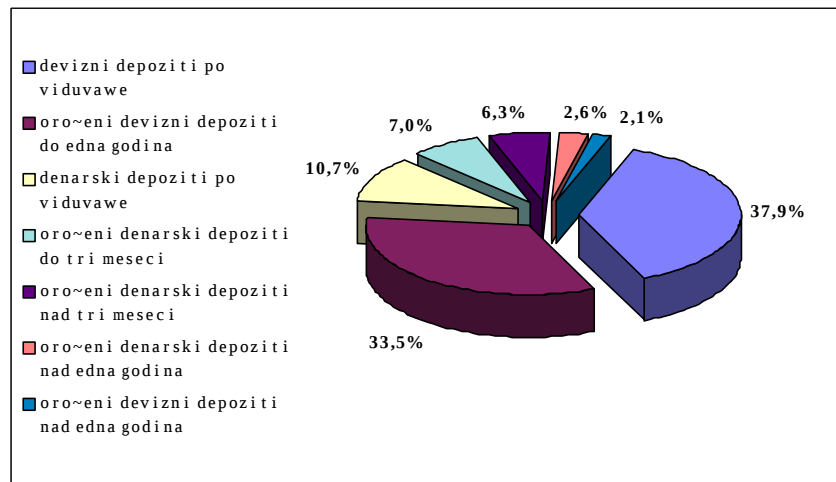

depoziti na sektorot naselenie (4,6% vo mart 2005 godina, nasproti 6,4% vo dekmvri 2004 godina). Od aspekt na valutnata struktura, denarskite i deviznite depoziti na naselenieto se zgolemiya za 5,4% i 6,1%, soodvetno. Godi{nata stapka na porast na depozitite na naselenieto iznesuva 20,2%.

Grafikon 23

Struktura na depozitite na naselenieto

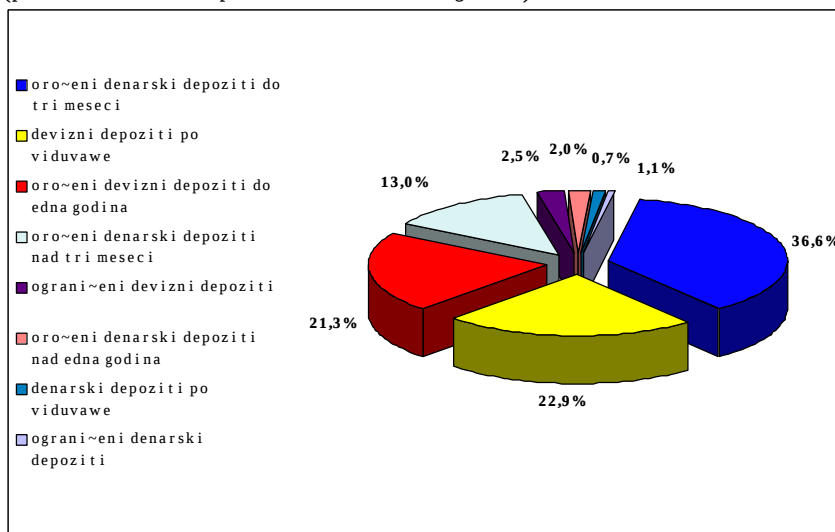
(prose~no u~estvo vo prviot kvartal od 2005 godina)

**...pri istovremen porast
na depozitite na
pretprijatija**

Prvot kvartal od 2005 godina se karakterizira{e so izrazeni preferenci na korporativniot sektor za kratkoro~no oro~uvawe na depoziti vo doma{na i stranska valuta (registriran kvartalen porast na kratkoro~nite depoziti od 6%). Sledstveno, vkupnite depoziti na pretprijatijata vo odnos na prethodniot kvartal se povisoki za 5,5%. Od valuten aspekt, intenzivna kvartalna dinamika ostvarija denarskite depoziti na pretprijatijata (zgolemuwawe za 15,5%), dodeka kaj depozitite vo stranska valuta e zabele`ano namaluvawe (za 5,4%) determinirano pred s¢ od poniskoto nivo na depozitite po viduvawe. Od aspekt na ro~nata struktura, kratkoro~nite depoziti i natamu ostanuvaat dominantna kategorija na vkupniot depoziten potencijal na pretprijatijata so u~estvo od 94,9% vo mart 2005 godina. Depozitite na pretprijatijata, na godi{nata osnova se povisoki za zna~itelni 50,6%, {to generalno e vo soglasnost so intenziviranata ekonomska aktivnost, zgolemenite prilivi vrz osnova na izvoz i neograni~eno raspolagawe so deviznite prilivi soglasno liberalizacijata na devizniot re`im, a voedno ja odrazuva i poniskata sporedbena osnova od minatata godina zaradi neraboteweto na odredeni krupni kapaciteti.

Grafikon 24
Struktura na depozitite na pretprijatijata
 (prosečno učešće vo prvot kvartal od 2005 godina)

**Povisoko nivo na
 poirokite
 monetarni agregati
 na godi{na osnova**

Vo prvot kvartal od 2005 godina vo priloga porastot na poirokite monetarni agregati, deluva{e i zajaknatiot proces na monetarnata multiplikacija. Imeno, monetarniot multiplikator na pari{nata masa M2 vo mart 2005 godina iznesuva{e 5,44, sporedeno so 5,01 vo dekemvri 2004 godina i 4,88 vo mart 2004 godina. Monetarniot multiplikator na pari{nata masa M4 na krajot od prvot kvartal dostigna 5,71, nasproti 5,29 kolku {to iznesuva{e na krajot od prethodniot kvartal i 5,21 vo mart 2004 godina. Na godi{na osnova, monetarnite agregati M2 i M4 se povisoki za 23,1% i 21,1%, soodvetno, {to vo najgolema mera se dol{i na porastot na kratkoro{niot depoziten potencijal na bankite.

Platniot promet vo Republika Makedonija

Podatocite za vrednosta na transakciite realizirani preku platniot promet na edna nacionalna ekonomija pretstavuvaat svoeviden indikator za obemot i dinamikata na ekonomskata aktivnost vo ekonomijata. Voedno, preku niv mo`e da se presmeta brzinata na optek na parite¹, koja {to pretstavuva zna{aen indikator pri sproveduvaweto na monetarnata politika.

$V = T / M$, kade {to
 V = brzina na optek na pari,
 T = vrednosta na vkupnite transakcii vo platniot promet vo edna ekonomija,
 M = pari{nata masa,

Od vremenskata serija na podatoci za platniot promet, koja se odnesuva na periodot od 2002 godina navamu mo`e da se potvrdi postoeawe na pozitivna korelacija pome|u godi{nata promena na vrednosta na transakciite realizirani vo platniot promet i nasokata na me|ugodi{nata promena na ekonomskata aktivnost, merena preku BDP (zabrzan ili zabaven porast). Taka, vkupnite transakcii realizirani vo platniot sistem na Republika Makedonija (MIPS, KIBS, vnatrebankarski platen promet) vo 2004 godina se zgolemija za 1,1%, pri {to e registriran istovremen nominalen porast na BDP po tekovni ceni od 5,2%. Vo 2003 godina,

vkupnite transakcii realizirani vo platniot sistem se namalija za 0,8%, pri što BDP po tekovni ceni ostvari stapka na porast od 3,1% (usporuvawe na rastot vo odnos na prethodnata godina koga stapkata na nominalen porast na BDP iznesuva 4,3%). Soodnosot meѓu vrednosta na transakciite vo platniot promet i BDP, vo ramki na kvartalot e poteško da se utvrdi², no imajќi predvid deka vo prviot kvartal od 2005 godina, vo odnos na istiот kvartal od 2004 godina vkupnite transakcii vo platniot promet se zgolemeni za 9,2%, moѓe da se oćekuva i pozitivna promena kaj BDP vo istiот period.

Tabela 5

Vrednost na ostvareni transakcii, brzina na optek na parite i nominalni stapki na porast na BDP

	Vnatre-bankarski promet	KIBS	MIPS	Vkupni transakcii	M2-denarski del	M4-denarski del	Brzina na optek na pari (M2-denarski del)	Brzina na optek na pari (M4-denarski del)	BDP (nominalna godišna promena)
	1	2	3	4=1+2+3	5	6	7=4/5	8=4/6	9=9
	(vo milioni denari)								vo %
2002	597.997,1	190.889,6	676.169,8	1.465.056,5	35.815,7	39.364,4	40,91	37,22	4,3
2003	735.270,7	157.597,4	559.983,6	1.452.851,7	37.746,8	41.138,9	38,49	35,32	3,1
2004	687.517,6	150.535,5	630.868,3	1.468.921,4	44.400,9	47.681,4	33,08	30,81	5,2*
I kv. 2005	149.038,7	31.649,3	177.334,0	358.022,0	48.937,0	52.009,0	7,32	6,88	

*procenat podatok

Brzinata na optek na parite merena preku soodnosot na transakciite vo platniot promet i pariñnata masa (samo denarski del) analizirano vo periodot 2002-2004 godina beleѓi namaluvawe. Taka, brzinata na optek na parite spored najširokata pariñna masa (denarski del) vo 2004 godina iznesuva 30,81 nasproti 35,32 vo 2003 godina, što vo uslovi na značajen porast na pariñnata masa i istovremen skromen porast na transakciite vo platniot promet, ukazuje na dovolno kolićestvo pari za potrebite na platniot promet, odnosno za neprećeno izvršuvawe na ekonomskata aktivnost. Voedno, namalenata brzina na optek na parite upatuva na zgolemen stepen na monetizacija na ekonomijata. Vo prviot kvartal od 2005 godina isto taka e registrirana namalena brzina na parite vo optek spored poširokite monetarni agregati (so M2 i M4 brzinata na pari vo optek iznesuva 7,32 i 6,88 nasproti 7,90 i 7,29 vo prviot kvartal od 2004 godina, soodvetno), što povtorno ukazuje na zadovolitelno nivo na pariñna masa za potrebite na platniot promet.

¹ Brzinata na optekot na parite se presmetuva i kako $M*V=P*Y$, kade što M pretstavuva pariñnata masa, V e brzina na optek na pari, P nivoto na cenite, dodeka Y e realniот BDP.

² Glavno zaradi toa što Državniот zavod za statistika na Republika Makedonija ne objavljuje nominalni stapki na rast na BDP na kvartalna osnova.

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija

5.2. Plasmani i kamatni stapki na bankite

Ponatamošoto proćiruvawe na depozitnata baza na bankite, kako glavna determinanta na nivoto na nivniот krediten potencijal i vo tekot na prviot kvartal od 2005 godina rezultiraše so porast na kreditiraweto na privatniот sektor od strana na bankite. Delumen efekt vrz pogolemata kreditna aktivnost (osobeno vo stranska valuta) imaše i poaktivnoto koristewe na devizniот depoziten potencijal od strana na bankite za kreditirawe vo zemjata. Imeno, ućestvoto na smetkate kaj stranski banki vo vkupnata aktiva na bankarskiот sektor se namali od 28,2% na 27,7%, na kvartalna osnova. Kako rezultat na vakvite dvićewa, vkupnite plasmani na bankite, na kvartalna osnova, se

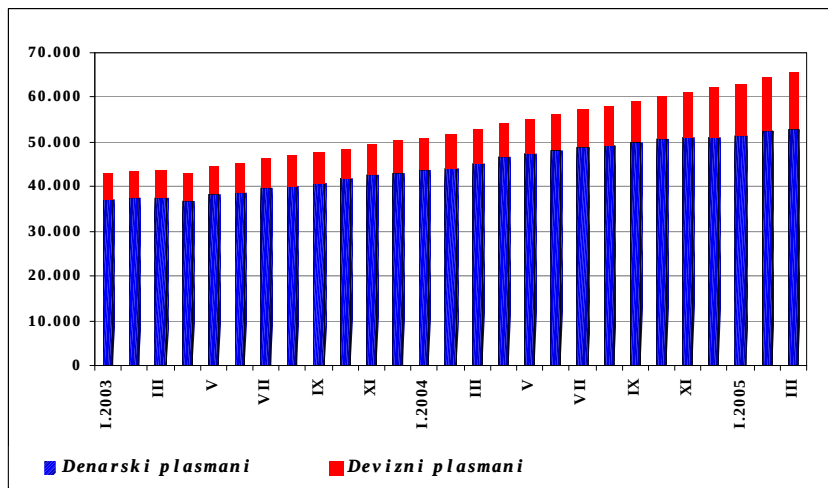
Zadržan trendot na porast na plasmanite na bankite

zgolejaja za 5,6% i na krajot na mart iznesuvaa 60.320 milioni denari.

Grafikon 25

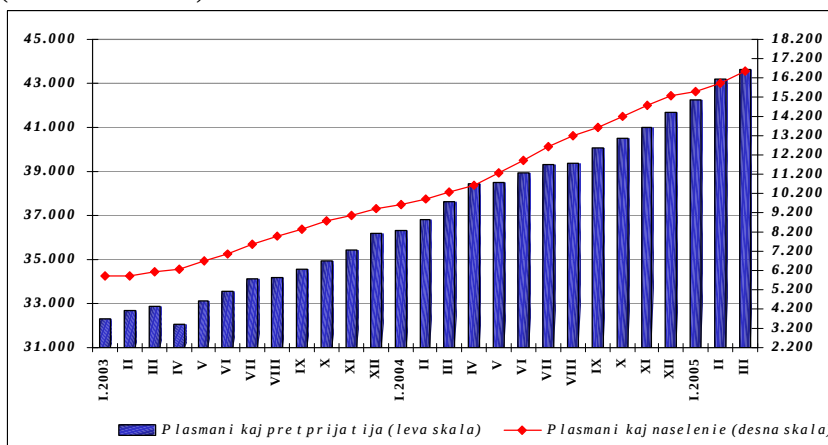
Valutna struktura na plasmanite na bankite
(vo milioni denari)

Od valutnega aspekta, kvartalen porast ostvarija denarskite¹⁷ i deviznite krediti (za 3,6% i 13,8%, soodvetno), pri čem to nivo pridones vo porastot na vkupnite plasmani beše rešeni identičen (51,5% i 48,5%, soodvetno). Analizata na ročnata struktura pokaževa pointenziven porast na dolgoročne plasmani (7,3%), pri istovremeno zgolemuvawe na denarskite i deviznite krediti vo nivojni ramki (za 5,1% i 13,6%, soodvetno). Voedno, porast na kvartalna osnova zabeleži i kratkoročne krediti (4,1%), pri čem to nivo notno udeležbo vo vkupnite plasmani iznesuje 51,4% (nasprotno 52,1% vo dekembri 2004 godina). Vo ramki na kratkoročne krediti beše registriran kvartalen porast na nivojnata denarska i devizna komponenta (za 2,4% i 14,1%, soodvetno).

Grafikon 26

Sektorska struktura na plasmanite na bankite
(vo milioni denari)

¹⁷ Vključeni se i denarskite plasmani so devizna klauzula.

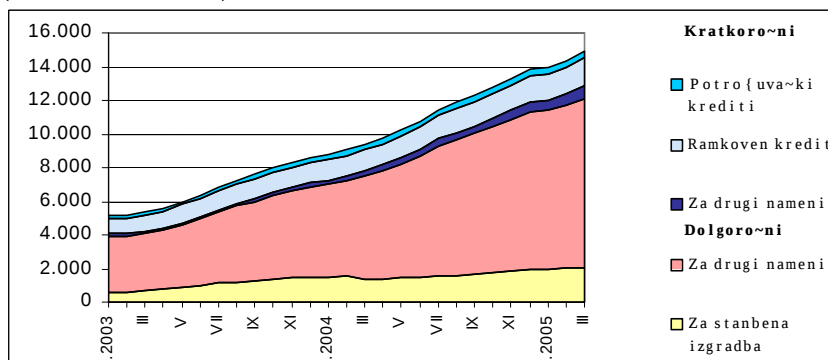

**Zgolemeno kreditirawe
na naselenieto i
pretprijatija**

Vkupniot iznos na krediti, odobreni na sektorot naselenie, na krajot na prviot kvartal od 2005 godina vo odnos na prethodniot kvartal se zgolemi za 8,5%, reflektiraj{i go porastot na denarskite i deviznite plasmani (za 7,9% i 29,5%, soodvetno). Od aspekt na ro~nata struktura, dominira{e kreditiraweto na dolg rok na naselenieto (u~estvoto na dolgoro~nite krediti vo vkupnite krediti na naselenieto vo mart iznesuva 75,6%).

Grafikon 27

Distribucija na denarskite krediti na naselenieto po oddelni vidovi krediti
(vo milioni denari)

Iako stapkite na porast na plasmanite kaj sektorot naselenie i natamu se odr`uvaat na relativno visoko nivo, zna~ajno e i postepenoto intenzivirawe na kreditiraweto na korporativniot sektor. Imeno, kreditite na pretprijatijata, na kvartalna osnova se povisoki za 4,6%, pri {to nivnoto u~estvo vo porastot na vkupnite krediti iznesuva 59,7%. Glaven generator na porastot na vkupnite krediti na korporativniot sektor pretstavuvaat kreditite odobreni vo stranska valuta (so u~estvo od 76,8% vo vkupniot porast). Pove~kiot pridones na kreditite odobreni na korporativniot sektor, voedno pretstavuva vode~ki indikator za relativno povisoka investiciska potro{uva~ka. Na godi{na osnova, plasmanite kaj pretprijatijata i naselenieto se povisoki za 15,8% i 61,7%, soodvetno. Vo uslovi na istovremeno zgolemuwawe na denarskite i deviznite plasmani, godi{nata stapka na porast na vkupnite plasmani (mart 2005 / mart 2004 godina) iznesuva 25,3%.

Plate`ni karti~ki vo Republika Makedonija

Elektronskite plate`ni karti~ki, kako eden segment od elektronskoto bankarstvo i finansiskite inovacii, stanuvaaat s~ pozna~ajno sredstvo za pla}awe, {to istovremeno doveduva do istisnuwawe na tradicionalnite plate`ni instrumenti (gotovinata, ~ekovite i `iro prometot). Nivnata upotreba vo platniot promet obezbeduva namaluvawe na transakciiskite tro{oci, ja poednostavuva trgovskata razmena na dobrata i uslugite i ja podobruva alokacijata na resursite.

Vo poslednite nekolku godini, vo Republika Makedonija postoi trend na porast na koristewe na plate`nite karti~ki. Kako ovlasteni institucii, emitenti na plate`ni karti~ki, se javuvaat bankite¹, pri {to mre`i na karti~ki vo koi se vkluceni bankite vo Republika Makedonija se: VISA, Mastercard, American Express, NPK, Diners i Procredit card.

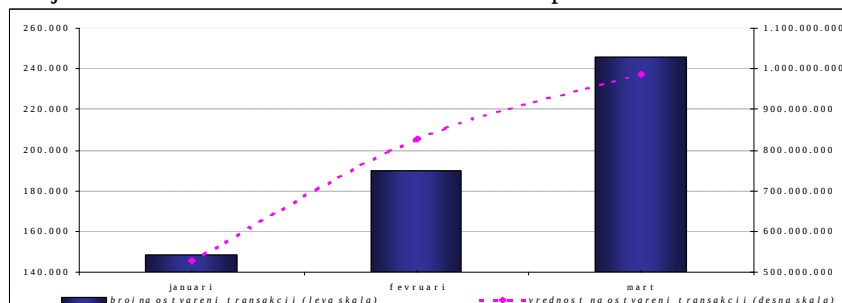

Vo periodot januari²-mart 2005 godina, vo platniot promet cirkuliraa vo prosek 133.697 karti~ki, pri vkupno ostvareni 584.294 transakcii vo vrednost od 2.344,1 milioni denari. Vo vkupnite transakcii vo platniot promet, transakciite so plate`ni karti~ki, vo momentov imaat mnogu malo u~estvo (0,7%). Sepak, analizirano po meseci, nivnoto u~estvo poka`uva tendencija na zgolemuвање, odnosno vo mart 2005 godina e povisoko za 0,2 procentni poeni, vo odnos na januari 2005 godina.

Strukturno analizirano, dominanten vid na plate`ni karti~ki se karti~kite so debitna funkcija (so u~estvo od 57% vo vkupnite karti~ki vo cirkulacija), pri {to ostvarenite transakcii so debitni karti~ki (vo vrednost od 1.222,7 milioni denari) iznesuvaat 52,2% od vkupno realizirane transakcii.

Grafikon 28

Broj i vrednost na ostvareni transakcii so plate`ni karti~ki

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija

Vo mart 2005 godina, vo platniot promet vkupno bea vkl~eni 137.912 karti~ki, {to vo odnos na prviot mesec od godinata pretstavuva porast od 6,3%. Isto taka, brojot na ostvareni transakcii e povisok za 65,1% (vo sporedba so januari 2005 godina), pri istovremen intenziven porast na vrednosta na ostvarenite transakcii (za 86,5%). Pritoa, zgolemenata upotreba na alternativnite plate`ni instrumenti so bezgotovinski karakter, kako i povisokata vrednost na ostvarenite transakcii, pretstavuva pozitiven signal vo nasoka na namaluvawe na visokiot procent na koristewe na gotovinata vo platniot promet, {to vo krajna linija pozitivno }e se odrazi vrz finansiskata intermedijacija na bankarskiot sektor.

¹ So iskluk na Diners Club International, nebankarska finansiska kompanija, ~ija osnovna dejnost e izdavawe na karti~ki.

² Od januari 2005 godina NBRM otpo~na so pribirawe i publikuvawe na redovni mese~ni izveštaji za upotrebata na plate`nite karti~ki i uredite na koi tie se koristat vo zemjata, vrz osnova na dostavenite podatoci za platniot promet od strana na nositelite na platniot promet.

Izvor: Narodna Banka na Republika Makedonija, Direkcija za platni sistemi.

Nepromeneto stanje na kamatna politika na banki te vo prviot kvartal

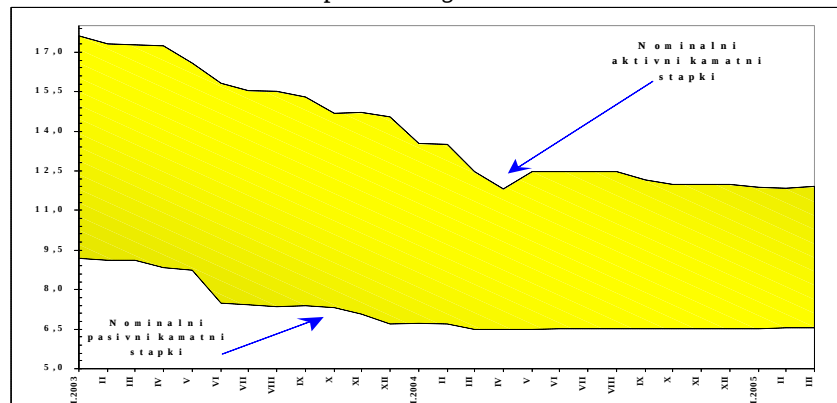
Vo uslovi na nepromenatost na referentnata kamatna stapka¹⁸ na NBRM, vo prviot kvartal od 2005 godina, kamatnata politika na bankite ostana re~isi nepromeneta. Taka, prose~nata ponderirana kamatna stapka na kratkoro~nite denarski krediti vo mart 2005 godina iznesuva {e 11,92% {to e re~isi na isto nivo kako

¹⁸ Vrз osnova na empiriska analiza e utvrdeno deka kamatnata stapka na blagajni~kite zapisi na NBRM na 28 dena za bankite pretstavuva referentna kamatna stapka.

i vo dekemvri 2004 godina. Prosežnata ponderirana pasivna kamatna stopka (na trimesežnite denarski depoziti) zabeleže neznačiten porast vo odnos na prethodniot kvartal i iznesuvaž 6,56% (6,52% vo dekemvri 2004 godina). Vakvite dve rezultira so pozitivna promena kaj kamatnite margini, odnosno nejzino stesnuvawe za 0,1 procenten poen. Prosežnata ponderirana kamatna stopka na kratkorožnite devizni krediti zabeleže kvartalen pad od 0,6 procentni poeni i vo mart iznesuvaž 7,28%. Kamatnata stopka na oroženite trimesežni depoziti vo evra vo mart se dveže vo interval od 1% do 3,30%, dodeka intervalot na dveže na kamatnata stopka na trimesežnite depoziti vo ameriķanski dolari iznesuvaž od 0,90% do 2,50%.

Grafikon 29

Ponderirani kamatni stapki i margini na bankite*

* Se odnesuvaat na denarski krediti i depoziti.

6.1. Berza

Vkupniot berzanski promet (vklučuvajgi blok transakciite i dravniot segment) realiziran na Makedonskata berza vo prviot kvartal od 2005 godina iznesuva 2.939,4 milioni denari i zabeleže namaluvawe od 16,7% sporedeno so četvrtiот kvartal od 2004 godina. Prometot realiziran na oficijalniот pazaren segment, sočinuva 58,7% od vkupniот berzanski promet, vo čii ramki, trgovaweto so akcii na kotirani društva i trgovaweto so dravnite obvrznici na oficijalniот listing na Berzata pretstavuvaat 39,9% i 18,9% od vkupniот berzanski promet, soodvetno. Na neoficijalniот pazar, trgovani se akcii vo vrednost od 931,3 milioni denari, ili 31,7% od vkupnoto berzansko trgovawe. Pritoa, na neoficijalniот pazaren segment nemaše trgovawe so konvertibilni sertifikati izdadeni od dravata za obesčetuvawe na šteditite od propadnatite šteditnici. Vo blok transakcii na Berzata bea trgovani 891,8 milioni denari, dodeka na dravniот berzanski segment bea trgovani akcii i udeli vo sopstvenost na dravata vo vrednost od 281,3 milioni denari.

Od početokot na 2005 godina, na makedonskiот pazar na hartii od vrednost beše registriran zgolemen priliv na stranski portfolio investicii, što pretstavuva indikator za postepeno integrirawe na makedonskiот finansiski pazar vo regionalnite finansiski tekovi. Imeno, vo tekot na prviот kvartal na Berzata beše registrirano zgolemuvawe na učestvoto vo berzanskoto trgovawe na poveše kategorii stranski investitori (brokerski

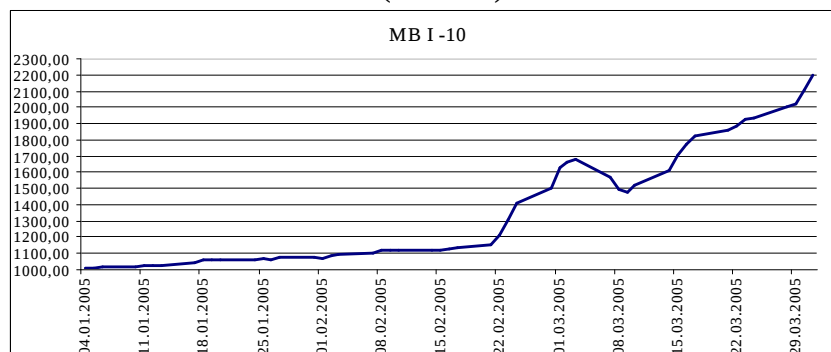
ku}i, banki, investiciski fondovi i fizi~ki lica), glavno od regionot.

Zgolemeniot interes na stranskite investitori za akciite na neкои krupni doma{ni kompanii, delumno se dol`i na najaveniot interes za vlez na odredeni stranski investitori vo neкои od ovie makedonski kompanii, kako i zaradi o~ekuvana dobivka pred objavuvaweto na bilansite na uspeh za 2004 godina na ovie kompanii. Pritoa, osnovnata cel na stranskite institucionalni investitori e ostvaruvawe na kapitalna dobivka, a ne sopstveni~ki udel. Me|u motivite za interesot na stranskite institucionalni investitori za trgovawe na Makedonska berza (pokraj poniskite transakcioni tro{oci) e i o~ekuvaniot start na privatnite penziski fondovi vo 2006 godina, koi }e se javat na stranata na pobaruva~kata, vo {to stranskite investitori gledaat mo`nost za prodavawe na akciite po povioka cena. Voedno, so oglead na naklonetosta na ovie investiciski fondovi da investiraat vo akcii na kompanii koi imaat poviok razvoen potencijal i za koi se o~ekuwa da ostvarat poviok prinos vo naredniot period, evidentno e deka ovie investitori vodat smetka i za profitnite pokazатели na kompaniite. Vo prilog na tvrdeweto deka postoi zgolemen interes na stranskite investitori za investirawe vo sopstveni~kata struktura na doma{nite kompanii e i zgolemenoto u~estvo na stranski investitori vo osnovnata glavnina na dru{tvata (so sostojba na 31.03.2005 godina, spored podatocite dobieni od Centralniot depozitar na hartii od vrednost). Taka, na krajot na mart, vkupното u~estvo na stranski investitori vo akcionerskiot kapital na site kotirani kompanii na oficijalniot pazar na Berzata iznesuva 15,41% (nasproti 12,04% vo januari 2005 godina). Od niv, 14,74% se odnesuvaat na stranski pravni lica, a 0,67% se vo sopstvenost na stranski fizi~ki lica.

Povisokiот обем на trgovawe na Makedonskata berza vo ovoj period ima pozitivni efekti vo odnos na natamo{noto za`ivuvawe na pazarot na kapital i jaknewe na doverbata na investorite.

Grafikon 30
Makedonski berzanski indeks (MBI-10)

Izvor: Makedonska berza na dolgoro~ni hartii od vrednost

Berzanskiot indeks MBI-10¹⁹ vo tekot na prviot kvartal, so iskluk na izvesni periodi na stagnacija ima {e kontinuiran raste~ki trend, pri {to vrednosta na indeksot na 31.03.2005 godina iznesuva 2.197,22 i e povisoka za 2,2 pati vo odnos na nivoto od 04.01.2005 godina. Negoviot porast glavno se dol`i na zgolemenata pazarna kapitalizacija na desette najlikvidni dru{tva na oficijalniot pazar koi go so~inuvaat indeksot (pazarna kapitalizacija od 19.539,5 milioni denari vo mart, nasproti 8.910,4 vo januari 2005 godina).

6.2. Pazar na dr`avni hartii od vrednost

Od aspekt na trgovaweto so **dr`avni obvrznici**, vo mart na oficijalniot pazar na Berzata bea trgovani dr`avni obvrznici vo vrednost od 408,4 milioni denari, pri {to najgolem del od prometot se odnesuva na obvrznicite za denacionalizacija (~etvrtta emisija). Pritoa, vo mart, dr`avnite hartii od vrednost se trguvaa po cena od 59-77% od nominalanata vrednost.

Vo prvite tri meseci od 2005 godina, soglasno odnapred utvrdeniot kalendar, bea odr`ani sedum aukcii<sup>20</sup> na trimese~ni dr`avni zapisi, pri {to vkupno bea ponudeni dr`avni zapisi vo vrednost od 2.800 milioni denari, dodeka vkupnata pobaruva~ka iznesuva {e 2.470,5 milioni denari. Pritoa, vkupnata realizacija (2.325,9 milioni denari) be {e poniska od pobaruva~kata za 144,7 milioni denari, {to glavno se dol`i na primenata na praviloto {to ovozmo`uva isklukuvawe na transakciite za koi se smeta deka se od {pekulativen karakter. Vo tekot na kvartalot, ponudata, vo prosek ja nadmina pobaruva~kata za zna~itelni 13,3%, pri realizirana prose~na ponderirana kamatna stapka od 10,1%.

Analizirano po meseci, ponudata za kratkoro~ni dr`avni hartii od vrednost permanentno be {e povisoka od pobaruva~kata, {to rezultira {e vo kontinuiran mese~en porast na prose~nata ponderirana kamatna stapka. Taka, najvisoka prose~na kamatna stapka be {e realizirana vo mesec mart, pri {to bea prodadeni trezorski zapisi vo vrednost od 1.140 milioni denari.

¹⁹ Od 4 januari, Makedonskata berza oficijalno po~na da go objavuva noviot berzanski indeks MBI-10 namesto dosega {niot MBI, koj prestana da se presmetuva na 30.12.2004 godina. Noviot berzanski indeks pretstavuva cenoven indeks ponderiran so pazarnata kapitalizacija vo ~ij sostav vleguvaat obi~nite akcii na deset kotirani kompanii.

²⁰ Aukcijata na trimese~ni trezorski zapisi, odr`ana na 29.03.2005 godina be {e vonredna.

Tabela 6

Ponuda, pobaruvačka i kamatna stopka na državni zapisi
(vo milioni denari)

državni zapisi so rok na dostasuvawe od 3 meseci	ponuda	pobaruvačka	promet	prosečna ponderirana kamatna stopka (vo %)
januari	730,0	695,8	574,1	9,34
februari	700,0	611,8	611,8	9,95
mart	1370,0	1163,0	1140,0	10,50
I kvartal	2800,0	2470,5	2325,9	10,07
državni zapisi so rok na dostasuvawe od 6 meseci	ponuda	pobaruvačka	promet	prosečna ponderirana kamatna stopka (vo %)
januari	50,0	83,5	50,0	10,79
februari	100,0	24,3	24,3	10,84
mart	100,0	10,8	10,8	11,21
I kvartal	250,0	118,6	85,1	10,86

Vo tekot na kvartalot se održaa tri aukcii na državni zapisi so rok na dostasuvawe od šest meseci. Vкупnata ponudata iznesuва 250 milioni denari i beše za 2,1 pati povisoka od pobaruvačka (118,6 milioni denari), dodeka realizacijata iznesuва 85,1 milioni denari. Pritoa, beše postignata prosečna ponderirana kamatna stopka od 10,9%. Prosečnata ponderirana kamatna stopka, vo tekot na kvartalot se dviše po nagorna linija, odnosno nejzinata vrednost beše najvisoka vo mart (11,2%), glavno kako rezultat na značitelno povisokata ponuda od pobaruvačka vo mart 2005 godina.

7.

Bilans na plažawa

Ostvarenite dvišewa vo nadvore (niot sektor vo prviot kvartal od 2005 godina upatuvaat na podobreni performansi na makedonskata ekonomija, glavno inicirani od ostvaruvawata vo nadvore (notrgovskata razmena so stranstvo. Značitelното namaluvawe na deficitot vo razmenata na stoki i usluzi, vo uslovi na povisoki devizni prilivi na privatni transferi, rezultiraše so značitelno reducirawe na deficitot vo tekovната сметka od bilansot na plažawa.

A) Tekovna сметka

Namalen deficit vo tekovната сметka od bilansot na plažawa vo prviot kvartal od 2005 godina

Po značitelното prodlabouvawe na deficitot vo tekovната сметka od bilansot na plažawa vo četvrtiot kvartal od 2004 godina glavno determinirano od visokiot uvoz na stoki²¹, vo prviot kvartal od 2005 godina beše registrirano značitelno namaluvawe na deficitot vo tekovната сметka od bilansot na plažawa, što e rezultat na podobrenite rezultati vo razmenata na stoki i usluzi so stranstvo. Imeno, deficitot vo tekovната сметka vo prviot kvartal od 2005 godina vo iznos od 21,5 milioni SAD dolari e ponizok za 85,1 milion SAD dolari vo odnos na istiot period od prethodната godina, glavno zaradi namaleniот deficit vo razmenata na stoki i usluzi (ponizok za 63,6 milioni SAD dolari. Pritoa, namaleno e učestvoto na deficitot na tekovната сметka vo procenetiот bruto domašen proizvod vo prviot kvartal

²¹ Vo četvrtiot kvartal od 2004 godina e realiziran visok uvoz na patnički automobili (kako rezultat na najavite na Vladata na RM za povtorno воведување na akciza na početokot od 2005 godina), šelezo i čelik (zgolemen uvoz za potrebite na proizvodstvoto) i nafta (porast na cenata na svetskite berzi).

od 2005 godina²² koe iznesuva 1,6% (nasproti 8,7% vo prviot kvartal od 2004 godina).

Tabela 7

Tekovna smetka od bilansot na pla}awa *
(vo milioni SAD dolari)

	2004				2005	Q1-2005/ Q1-2004
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	razlika
Stoki, neto	-225.0	-319.2	-235.8	-332.2	-190.9	34.1
Uslugi, neto	-33.3	-14.0	0.4	-7.6	-3.7	29.6
Dohod, neto	1.2	-36.8	-12.0	8.3	0.3	-0.9
Tekovni transferi, neto	150.5	196.1	242.6	201.8	172.8	22.4
Tekovna smetka	-106.6	-173.9	-4.8	-129.6	-21.5	85.1
Tekovna smetka, % od BDP	-8.7	-13.4	-0.4	-9.3	-1.6	7.1

* Prethodni podatoci.

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

**Povisok stepen na
otvorenost na
makedonska ta ekonomija
kon svetot**

Trendot na intenzivirawe na izvoznata aktivnost (zapo~nat od vtorata polovina na 2004 godina) prodol`i i vo prviot kvartal od 2005 godina. Zgolemeniut izvoz na stoki, koj vo zna~aen stepen e uvozno zavisen, rezultira{e so zgolemen obem na *stokovna razmena so stranstvo*. Taka, vkupnata nadvore{na razmena na stoki vo prviot kvartal od 2005 godina dostigna vrednost od 1.175,3 milioni SAD dolari²³ i ostvari godi{en porast 19,7%.

**Visok kvartalen
porast na izvozot na
stoki od 30,6% ...**

Vo prviot kvartal od 2005 godina, izvozot na stoki iznesuva{e 478 milioni SAD dolari, {to sporedeno so prviot kvartal od 2004 godina pretstavuva porast za 30,6%. Analizata po kategorii na proizvodi poka`uva deka 75,6% od vkupniot porast na izvozot na stoki se dol`i na zgolemeniut izvoz na `elezo i ~elik i nivni proizvodi, a potoa sleduvaat proizvodite od nafta i hranata (so pridones vo vkupniot porast na izvozot od 14,3% i 8,4% soodvetno). Toa uka`uva na efektot od restartiraweto na eden od krupnite kapaciteti od metalurgiskata industrija, koj ne funkcionira{e vo prvata polovina od 2004 godina. Po izvr{eniot uvoz na surovini vo vtorata polovina od 2004 godina, vo prviot kvartal od 2005 godina ovoj kapacitet ima zna~aen pridones za makedonskiot izvoz.

²² Procenet podatok za nominalen bruto doma{en proizvod konvertiran vo SAD dolari po prose~en kurs na SAD dolarot za prviot kvartal od 2005 godina.

²³ Prethodni podatoci na Dr`avniot zavod za statistika na Republika Makedonija. Izvozot na stoki e prika`an na f.o.b. osnova, dodeka uvozot na stoki e prika`an na c.i.f. osnova.

Tabela 8
Izvoz po grupi proizvodi spored SMTK²⁴

grupi proizvodi	promena vo apsoluten iznos		
	Kv.1 2004	Kv.1 2005	vo milioni SAD dolari
Vkupan izvoz na stoki	366,1	478,0	111,9
Proizvodi za hrana	22,0	31,4	9,4
Pijaloci i tutun	41,1	46,4	5,3
tutun i prerabotki od tutun	26,6	31,8	5,2
Mineralni goriva, maziva i sl.	10,3	25,9	15,5
nafta i proizvodi od nafta	9,6	25,5	16,0
Proizvodi klasirani po materijali	100,1	182,2	82,1
čelezi i čelik	70,7	155,2	84,6
	učešće vo vkupan izvoz	pridones vo vkupan	
	(vo %)	porast (vo %)	
nafta i proizvodi od nafta	2,6	5,3	14,3
čelezi i čelik	19,3	32,5	75,6
Vkupno	21,9	37,8	89,8

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija; presmetkate se napraveni vo NBRM

...i umeren porast
na uvozot na stoki
od 13,2%

Uvoznata zavisnost na makedonskata ekonomija, namalenite carinski stapki, kako i porastot na cenata na naftata na svetskite pazari rezultiraa so porast na uvozot na stoki vo prviot kvartal od 2005 godina za 13,2% vo odnos na isti period od prethodnata godina.

Tabela 9
Uvoz po grupi proizvodi spored SMTK⁵

grupi proizvodi	promena vo apsoluten iznos		
	Kv.1 2004	Kv.1 2005	vo milioni SAD dolari
Vkupan uvoz na stoki	616,1	697,3	81,2
Mineralni goriva, maziva i sl.	97,9	121,5	23,6
nafta i proizvodi od nafta	73,8	90,1	16,3
Proizvodi klasirani po materijali	165,0	216,0	51,0
čelezi i čelik	34,8	82,8	48,0
	učešće vo vkupan uvoz	pridones vo vkupan	
	(vo %)	porast (vo %)	
nafta i proizvodi od nafta	12,0	12,9	20,1
čelezi i čelik	5,6	11,9	59,1
Vkupno	17,6	24,8	79,2

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija; presmetkate se napraveni vo NBRM

Analizirano po grupi proizvodi 59,1% od vkupniot porast na uvozot se dolži na uvozot na čelezi i čelik, a 20,1% na nafta i proizvodi od nafta. Pritoa, povisokata vrednost na uvozot na nafta vo prviot kvartal od 2005 godina, vo celost pretstavuva cenoven efekt, dodeka uvezenite količinstva beležat namaluvawe.

Tabela 10
Uvoz na surova nafta vo Republika Makedonija

	promena vo apsoluten iznos		
	Q1-2004	Q1-2005	
surova nafta (vo milioni SAD dolari)	59.7	67.9	8.3
količini (vo toni)	253,720.0	204,135.0	-49,585
prosečna cena (dolari za 1 kg)	0.24	0.33	0.10

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

²⁴ Standardna mejunarodna trgovska klasifikacija.

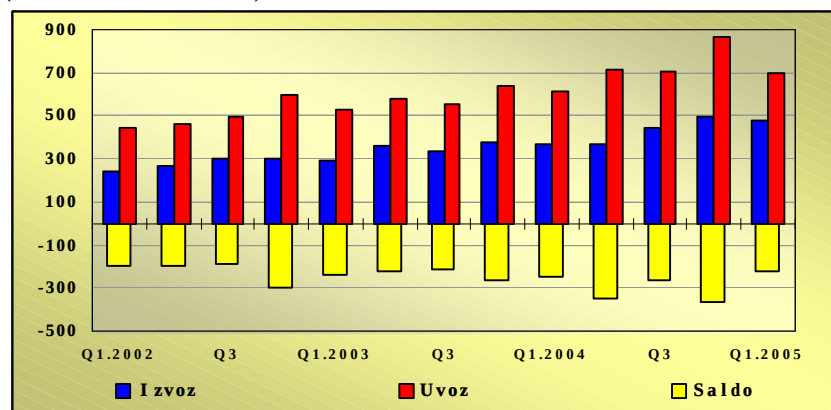
Najvisok mesečen iznos na stokovna razmena sostranstvo vo mart 2005 godina

Od aspekt na mesečnata dinamika, vo januari i februar se registrirani umereni dvišewa kaj dvete komponenti na nadvoro{notrgovskata razmena. Od druga strana, vo mart e ostvaren najvisok mesečen iznos na nadvoro{notrgovska razmena od 437,2 miliona SAD dolari, {to se dol{i na mesečniot porast na izvozot i uvozot na stoki (povisoki od prosečniot mesečen iznos vo prviot kvartal za 14,2 milioni SAD dolari i 31,2 miliona SAD dolari, soodvetno). Povisokiot izvoz vo mart delumno e determiniran od sezonski faktori (izvoz na meso, vo najgolem del jagne{ko), kako i na zgolemeniот izvoz na {elezo i {elik i nivni proizvodi, obleka i tekstil i mineralni goriva, a visokiот uvoz vo mart se dol{i, pred s{, na zgolemeniот mesečen uvoz na {elezo i {elik, vozila²⁵, mineralni goriva, plasti{ni masi i farmacevtski proizvodi.

Namalen trgovski deficit...

Vo uslovi na pointenziven porast na izvozot od uvozot na stoki vo prviot kvartal od 2005 godina, ostvaren e trgovski deficit vo iznos 219,3 milioni SAD dolari, {to pretstavuva namaluvawe od 30,7 milioni SAD dolari (ili za 12,3%) vo odnos na prviot kvartal od 2004 godina.

Grafikon 31
Izvoz, uvoz i trgovski deficit
(vo milioni SAD dolari)

Izvor: Dr {aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

...i povisoka stapka na pokrienost na uvozot so izvoz

Istovremeno, vakvite dvišewa vo nadvoro{notrgovskata razmena rezultiraa so porast na stapkata na pokrienost na uvozot so izvoz za 9,1 procenten poen (68,5% vo prviot kvartal od 2005 godina, nasproti 59,4% vo prviot kvartal od prethodnata godina).

Pogolema zastapenos t na evro to vo nadvoro{notrgovskata razmena vo prviot kvartal od 2005 godina

Analizata na nadvoro{notrgovskata razmena spored valutnata struktura vo prviot kvartal od 2005 godina poka{uva pogolema zastapenos t na evro to za 3,4 procentni poeni vo odnos na istiот period od 2004 godina. Istovremeno, u{estvoto na amerikanskiот dolar i na ostanatite valuti bele{i namaluvawe od 3,1 procenten poen i 0,3 procentni poeni, soodvetno. Evro to ima dominantno u{estvo na stranata na izvozot i uvozot koe vo prviot kvartal od 2005 godina iznesuva 78,7% i 73,6%, soodvetno. Vo odnos na prviot kvartal od 2004 godina, u{estvoto na evro to vo izvozot i uvozot bele{i porast (za 6,1 procenten poen i 1,5 procentni poeni, soodvetno).

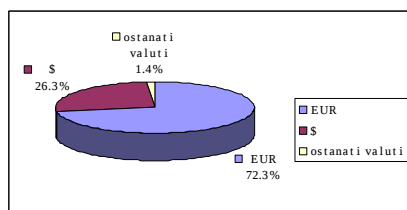
²⁵ Po povtornoto voveduvawe akcizi od po{etokot na 2005 godina, prosečniот uvoz na vozila vo prvite dva meseca od 2005 godina iznesuva 8,3 milioni SAD dolari, dodeka vo mart 2005 godina negovoto nivo dostigna 14,1 milion SAD dolari, {to e identi{no so prosekot vo 2004 godina (bez dekmvri), no e nad prosekot vo 2003 godina.

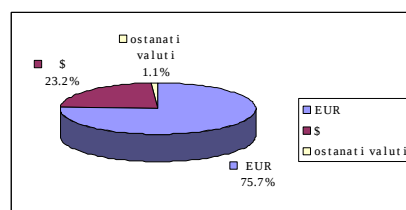
Grafikon 32

Valutna struktura na nadvore{notrgovskata razmena na Republika Makedonija

Kv.1 2004

Kv.1 2005

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Proekcija i ostvaruvawe na izvozot i uvozot na stoki

a) Proekcija na izvozot i uvozot na stoki spored Anketata za delovnite planovi na pozna~ajnite u~esnici vo nadvore{notrgovskata razmena na Republika Makedonija

Vo funkcija na izgotvuvawe revizija na proekcijata na bilansot na pla}awa na Republika Makedonija za 2005 godina i srednoro~na proekcija do 2008 godina, NBRM vo februaru 2005 godina sprovede Anketa za delovnite planovi na najzna~ajnite nositeli na nadvore{notrgovskata aktivnost na Republika Makedonija za periodot od 2005 do 2008 godina. Pritoa, bea dostaveni pra{alnici do 33 pretprijatija od razli~ni oblasti, a pristignaa odgovori od 30 pretprijatija¹, ili 90,9% od anketiranite pretprijatija. Proekcija za proizvodstvenite, investicionite i izvozno-uvoznite aktivnosti na godi{no i kvartalno nivo za 2005 godina dostavija re~isi site pretprijatija, a samo del od niv imaa srednoro~na proekcija do 2008 godina (na godi{no i kvartalno nivo). Vrz osnova na dobienite srednoro~ni proekcii (so pretpostavka za pretprijatijata koi ne dostavija srednoro~na proekcija deka vo naredniot period }e se odr`i nivoto od poslednata godina za koja e dostavena proekcija) mo`e da se zaklu~i deka pretprijatijata imaat optimisti~ki o~ekuvawa za idniot period. Pritoa, pointenzivno zgolemuwawe se o~ekuwa kaj izvozot, {to uka`uva na namaluvawe na trgovskiot deficit vo idniot period. Analizata od aspekt na valutata na izrazuvawe na proektiraniot izvoz i uvoz poka`uva deka 87% od anketiranite pretprijatija proekcijata ja prika`aa vo evra, {to soodvetstvuva so valutnata struktura na nadvore{notrgovskata razmena na Republika Makedonija (vo 2004 godina 75% e realizirana vo evra) i upatuvaa na potreba od of icijalna statistika izrazena vo evra.

Tabela 11

Proekcija na izvozot i uvozot na stoki za periodot 2005-2008 godina vrz osnova na odgovorite od anketiranite pretprijatija

grupi proizvodi	iznosi (vo milioni evra)								stopki na promeni (vo%)							
	2005		2006		2007		2008		2006		2007		2008			
	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz
Vkupno	758.1	675.6	786.4	678.5	808.6	696.0	828.2	706.9	3.7	0.4	2.8	2.6	2.4	1.6		
Pijalaci	16.4	5.2	17.3	6.1	17.9	6.6	18.3	7.0	5.9	17.1	3.3	8.1	2.2	6.1		
Tutun	42.6	13.2	51.1	13.7	55.0	14.7	58.5	15.7	20.0	3.8	7.5	7.3	6.4	6.9		
Obleka i tekstil	34.5	6.8	37.4	7.3	40.0	8.5	41.6	9.2	8.2	7.7	7.1	15.1	4.1	9.0		
@elezo i ~elik i nivni proizvodi	528.0	339.9	529.1	339.9	530.1	339.9	532.1	339.9	0.2	0.0	0.2	0.0	0.4	0.0		
Ostanati proizvodi	136.6	310.5	151.5	311.5	165.7	326.4	177.8	335.1	10.9	0.3	9.3	4.8	7.3	2.7		

1/ Izvor: Sublimirani podatoci od anketiranite pretprijatija; presmetki izvr`eni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Vrz osnova na Anketata i ostanati pretpostavki (planiran bruto doma {en proizvod na Republika Makedonija i na razvienite zemji-zna~ajni nadvore{notrgovski partneri, kako i proekcii na

određeni makroekonomski varijabli izvršeni od međunarodni instituciji), vo februaru 2005 godina e izgotvena proekcija na bilansot na plašawa na godišno i kvartalno nivo, za prvpat izrazena vo milioni evra. Analizata za stepenot na zastapenost na odgovorite od Anketata vo proekcijata na izvozot i uvozot pokačuva deka stepenot na zastapenost na odgovorite od Anketata vo projektiraniot izvoz za 2005 godina iznesuva 45,9%, (kaj čelezoto i čelikot duri 86,2%) što upatuvaa na visoka upotreblivost na Anketata pri izgotvuvawe na natamošnite proekcii na izvozot².

Tabela 12

Proekcija na izvozot na stoki za 2005 godina
(vo milioni evra)

grupi proizvodi	oficijalna proekcija	proekcija vrz osnova na odgovorite od Anketata	stepen na zastapenost na odgovorite od Anketata vo proekcijata (vo %) /1
Vkupan izvoz na stoki	1650.7	758.1	45.9
Hrana	60.3	0.0	0.0
Pijalaci	45.5	16.4	36.0
Tutun	59.0	42.6	72.1
Obleka i tekstil	417.4	34.5	8.3
Čelezo i čelik i nivni proizvodi	612.7	528.0	86.2
Ostanati proizvodi	455.8	136.6	30.0

Izvor: Sublimirani podatoci od anketiranih pretprijatija; presmetki izvršeni vo Narodna banka na Republika Makedonija; oficijalna proekcija od februaru 2005 godina.

1/ Stepenot na zastapenost na odgovorite od Anketata vo projektiraniot izvoz na hrana e 0, so ogled deka ne bea dostaveni prašalnici do pretprijatija od ovaa oblast. Stepenot na zastapenost na odgovorite od Anketata kaj oblekata i tekstilot e nizok so ogled deka anketiranih pretprijatija (koi vo pogolemiot del rabotaa na principot na lon aktivnosti), go prikačaa samo planiraniot neto-izvoz. Dokolku se zeme bruto-izvozot čestvoto na anketiranih pretprijatija vo vkupniot izvoz na obleka i tekstil vo 2004 godina iznesuva 26%, a anketiranih pretprijatija se rangirani vo prvite 10 najznačajni izvoznici na obleka i tekstil (od vkupno okolu 400) vo 2004 godina.

b) Otsčapuvawe na ostvaruvawata na izvozot i uvozot na stoki vo odnos na proekcijata za prvio t kvartal od 2005 godina

Ostvaruvawata za izvozot i uvozot na stoki vo prvio t kvartal od 2005 godina (365,5 milioni evra i 530,1 milioni evra, soodvetno) pokačuvaa deka izvozot e vo ramki na proekcijata za prvio t kvartal od 2005 godina (ponizok samo za 7,5 milioni evra), dodeka kaj uvozot se zabelečani pogolemi otstupuvawa od proekcijata, no vo pozitivna nasoka (ponizok za 73,2 miliona evra).

Tabela 13

Ostvaren i projektiran izvoz i uvoz na stoki po grupi proizvodi vo prvioi kvartal od 2005 godina
(vo milioni evra)

	ostvareno	projekcija	razlika
Izvoz na stoki	364.5	372.0	-7.5
Hrana	8.5	6.9	1.6
Pijalaci	11.2	12.0	-0.8
Tutun	24.2	21.7	2.5
Obleka i tekstil	97.3	108.6	-11.2
@elezo i ~elik i nivni proizvodi	122.1	120.9	1.2
Ostanati proizvodi	101.3	101.9	-0.7
Uvoz na stoki, cif	530.1	603.3	-73.2
Tutun	2.0	3.4	-1.3
@elezo i ~elik-dorabotki	5.0	8.5	-3.5
Tekstil-dorabotki	62.1	66.2	-4.2
Ostanati-dorabotki	10.0	8.1	1.9
Stoki za {iroka potro{uva~ka	83.0	99.3	-16.4
Stoki za investicii i surovini	277.3	334.7	-57.4
Mineralni goriva	90.8	83.1	7.7

Izvor: Dr`aven zavod za statistika; presmetki izvr{eni vo Narodna banka na Republika Makedonija.

Napomena: Oficijalnite podatoci za nadvore{notrgovskata razmena se vo amerianski dolari, a za potrebite na sledeweto na ostvaruvawata vo odnos na projekcijata, izvr{eni se presmetki vo NBRM vo evra.

Analizata od aspekt na oddelni grupi proizvodi na stranata na izvozot poka`uva deka otstupuwaweto vo odnos na projekcijata vo prvioi kvartal od 2005 godina glavno se dol`i na poniskiot izvoz na tekstil i obleka (za 11,2 miliona evra), dodeka na stranata na uvozot pogolemo otstupuwawe e zabele`ano kaj investiciskite i intermedijarnite proizvodi i stokite za {iroka potro{uva~ka (ponisko za 57,4 milioni evra i 16,4 milioni evra, soodvetno).

¹ Golema blagodarnost do pretprijatijata za sorabotkata.

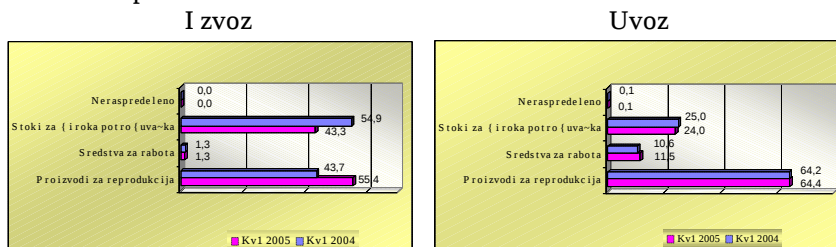
² Projekcijata na uvozot zaradi poviisokiot stepen na diverzifikacija i niskiot stepen na opfat na anketirane pretprijatija vo pomal stepen e bazirana vrz Anketata.

**Dominantno u~estvo na
proizvodite za
reprodukcija vo izvozot
i uvozot na stoki**

Analizata na nadvore{notrgovskata razmena spored ekonomska namena na proizvodite vo prvioi kvartal od 2005 godina poka`uva deka proizvodite za reprodukcija²⁶ imaat dominantno u~estvo vo strukturata na izvozot i na uvozot od 55,4% i 64,4%, soodvetno.

Grafikon 33

Stokovna razmena na Republika Makedonija spored ekonomska namena na proizvodite

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

²⁶ Proizvodite za reprodukcija vku~uvaat: surovini i poluproizvodi, pogonsko gorivo i gotovi proizvodi za reprodukcija.

Evropska ta unija ima dominantno u~estvo vo vkupnata s t okovna razmena so s t rans t vo

Analizirano spored geografskata distribucija na nadvore{notrgovskata razmena, vo prviot kvartal od 2005 godina dominantno e u~estvoto na Evropskata unija (51,9%). Pritoa, ovaa grupacija na zemji ima najgolemo u~estvo vo vkupniot izvoz i uvoz na stoki (62,2% i 44,9%, soodvetno). Zgolemeni uvoz na nafta od Rusija i Bugarija, kako i visokiot uvoz na `elezo i `elik od Romanija i Polska, determiniraa zgolemeno u~estvo na zemjite od Centralna i Isto~na Evropa vo vkupnata nadvore{notrgovska razmena za 1,1 procenten poen (17,4% vo prviot kvartal od 2005 godina). U~estvoto na trgovskata razmena so republikite od porane{na SFRJ i natamu e visoko i iznesuva 15,1%. Najvisok suficit Republika Makedonija ostvari vo razmenata na stoki so Germanija (stapka na pokrienost na uvozot so izvoz od 153,6%), a najvisok deficit vo razmenata so Rusija (stapka na pokrienost na uvozot so izvoz od 6,5%).

Tabela 14

Geografska distribucija na nadvore{notrgovskata razmena na Republika Makedonija

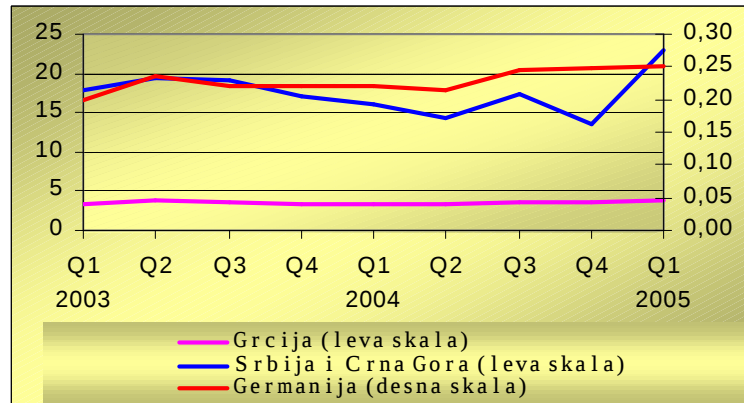
	Izvoz		Uvoz		Vkupna razmena		Trgovsko saldo	
	Q1.2004	Q1.2005	Q1.2004	Q1.2005	Q1.2004	Q1.2005	Q1.2004	Q1.2005
Evropska unija	225,1	297,3	314,4	313,2	539,5	610,5	-89,4	-15,8
Germanija	82,1	112,0	84,1	72,9	166,2	184,9	-1,9	39,1
Grcija	52,7	73,5	64,0	65,9	116,8	139,5	-11,3	7,6
Italija	24,5	43,3	31,6	37,0	56,2	80,3	-7,1	6,3
Ostanati	65,7	68,5	134,7	137,3	200,4	205,8	-69,0	-68,8
Zemji od Centralna i Isto~na Evropa	23,4	23,6	136,7	181,3	160,1	204,8	-113,2	-157,7
Rusija	3,9	5,0	68,7	77,4	72,7	82,4	-64,8	-72,4
Bugarija	13,7	12,6	47,6	53,9	61,2	66,5	-33,9	-41,3
Romanija	0,7	0,8	3,6	23,3	4,3	24,1	-2,9	-22,5
Polska	0,3	0,8	6,4	22,3	6,8	23,1	-6,1	-21,5
Ostanati	4,8	4,4	10,4	4,4	15,2	8,8	-5,6	-0,1
Republiki na porane{na SFRJ	80,1	99,9	62,9	77,8	143,0	177,7	17,2	22,1
Srbija i Crna Gora	57,9	73,7	48,3	58,5	106,2	132,2	9,6	15,2
Ostanati	22,2	26,2	14,6	19,3	36,8	45,5	7,6	6,9
Ostanati zemji	37,5	57,2	102,1	125,1	139,5	182,2	-64,6	-67,9
VKUPNO	366,1	478,0	616,1	697,3	982,1	1.175,3	-250,0	-219,3

Izvor: Dr `aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Analizata, od aspekt na desette najzna~ajni trgovski partneri, poka`uva deka Republika Makedonija vo prviot kvartal od 2005 godina ostvari najgolema razmena na stoki so Germanija, Grcija i Srbija i Crna Gora, ~ie u~estvo vo vkupnata razmena iznesuva 38,8%. Pritoa, u~estvoto na vkupniot izvoz na Republika Makedonija vo vkupniot uvoz na trite najzna~ajni nadvore{notrgovski partneri po~nuvaj}i od vtorata polovina na 2004 godina bele`i trend na postojan porast, {to uka`uva na zgolemena pobaruva~ka i pogolema zastapenost na makedonskite proizvodi na pazarite na ovie zemji.

Grafikon 34

Udeležbo na izvozot na Republika Makedonija vo uvozot na trite najznačajni trgovski partneri
(vo procenti)

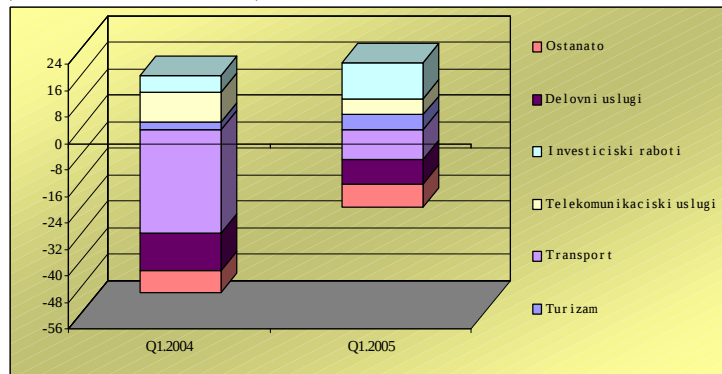
Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija; Centralni banki na sosedne zemlje; presmetki izveštajni vo NBRM.

Vo prviot kvartal od 2005 godina namalen deficit kaj uslugite

Vo razmenata na *uslugi* koja vo golema merka e determinirana od transakcijite svrzani so stokovната razmena so stranstvo, ostvareno e značajtelno namaluvawe na deficitot. Taka, vo prviot kvartal od 2005 godina e ostvaren deficit vo iznos od 3,7 milioni SAD dolari (33,3 milioni SAD dolari vo isti period od 2004 godina). Od aspekt na oddelnite kategorii na uslugi najgolemo namaluvawe na deficitot e realizirano kaj transportnite uslugi, (na godišna osnova ponizok deficit za 22,2 miliona SAD dolari) pred se zaradi umereniot porast na uvozot na stoki. Od druga strana, zgolemeni prilivi se realizirani kaj ostanatite uslugi (povisoki za 6,4 milioni SAD dolari), osobeno zaradi povisok obem na realizirani investicijskite raboti vo stranstvo.

Grafikon 35

Saldo na oddelnite kategorii na uslugi
(vo milioni SAD dolari)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

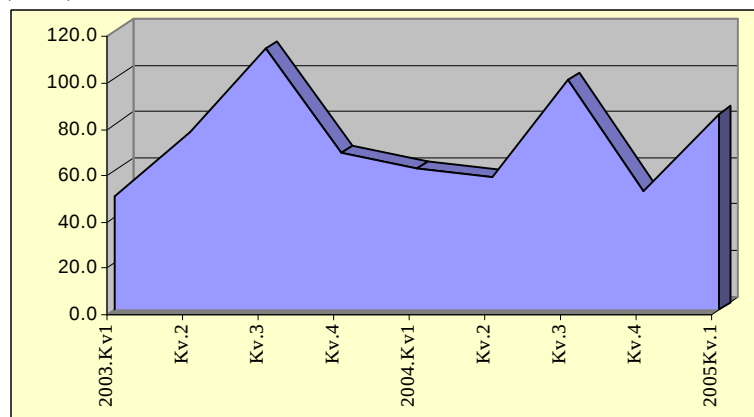
Realiziranite transakcii vo prviot kvartal od 2005 godina vo podbilansot *dohod*, se karakteriziraa so umereni dvižewa i rezultiraa so suficit vo iznos od 0,3 milioni SAD dolari, što pretstavuva namaluvawe vo sporedba so isti period od 2004 godina (1,2 milioni SAD dolari).

Vo prviot kvartal od 2005 godina prilivite od tekovni transferi iznesuvaat 172,8 milioni SAD dolari, { to pretstavuva porast od 22,4 milioni SAD dolari vo sporedba so istiot period od 2004 godina. Vo uslovi na namaluvawe na prilivite od oficijalni transferi, porastot na tekovnite transferi vo celost e rezultat na zgolemenite prilivi na privatni transferi. Pritoa, najgolem del od porastot na privatnite transferi (90,2%) se dol`i na zgolemenite prilivi vrz osnova na menuva~ko rabotewe, koi imaat najgolemo strukturno u~estvo vo vkupnite privatni transferi (60,2%). Zgolemenite devizni prilivi vrz osnova na privatni transferi vo prviot kvartal od 2005 godina finansiraat 84,4% od trgovskiot deficit (nasproti 60,5% vo istiot period od prethodnata godina).

Grafikon 36

Pokrienost na trgovskiot deficit so privatni transferi (vo%)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Izrazeno vo evra²⁷, vo prviot kvartal od 2005 godina, deficitot na tekovnata smetka od platniot bilans iznesuva 16,4 milioni evra i e ponizok za 69,2 milioni evra, ili za 80,8% sporedeno so istiot kvartal od 2004 godina. Pritoa, trgovskiot deficit vo prvite tri meseci od 2005 godina iznesuva 145,7 milioni evra i e namalen za 34,7 milioni evra, ili za 19,2% vo odnos na istiot period od 2004 godina. Deficitot vo bilansot na uslugite e reduciran za 23,8 milioni evra, ili za 89,3% i iznesuva 2,8 milioni evra. Vo periodot januari-mart 2005 godina, neto prilivot na tekovni transferi iznesuva 132 milioni evra i e zgolemen za 11,4 milioni evra (za 9,5%) vo sporedba so istiot period od 2004 godina, { to vo celost se dol`i na zgolemeniot neto priliv vrz osnova na privatni transferi (zgolemuvawe za 13,9 milioni evra, ili za 12,7%) koi dostignaa 123 milioni evra.

B) Kapitalna i finansiska smetka

Vo prviot kvartal od 2005 godina, se registrirani poniski kapitalnofinansiski devizni prilivi, { to delumno se dol`i na namaleniot deficit vo tekovnata smetka od bilansot na pla~awa. Taka, saldoto na kapitalnata i finansiskata smetka vo prviot kvartal od 2005 godina iznesuva 51,5 milioni SAD dolari (nasproti 109,6 milioni SAD dolari vo istiot period od prethodnata godina).

**Namalen neto
devizni prilivi kaj
kapitalna i
finansiska smetka**

²⁷ Presmetka na NBRM.

Tabela 15

Kapitalna i finansiska smetka od bilansot na pla}awa *
(vo milioni SAD dolari)

	2004				2005	Q1-2005/ Q1-2004
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	razlika
Kapitalna smetka, neto	-1,4	-1,8	-1,7	0,3	0,0	1,4
Finansiska smetka, neto	111,0	138,9	41,8	139,4	51,5	-59,5
Direktni investicii, neto	42,1	50,2	16,7	46,9	36,1	-5,9
Portfolio investicii, neto	0,7	-1,0	1,0	14,1	16,5	15,8
Trgovski krediti, neto	27,3	79,6	8,5	54,7	-58,4	-85,6
Zaemi, neto	-12,7	19,7	19,2	33,7	12,6	25,3
Valuti i depoziti, neto/1	46,6	-18,3	-14,6	-17,4	37,0	-9,7
Drugi, neto	7,1	8,8	11,0	7,4	7,6	0,6
Kapitalna i finansiska smetka	109,6	137,1	40,1	139,7	51,5	-58,1

* Prethodni podatoci.

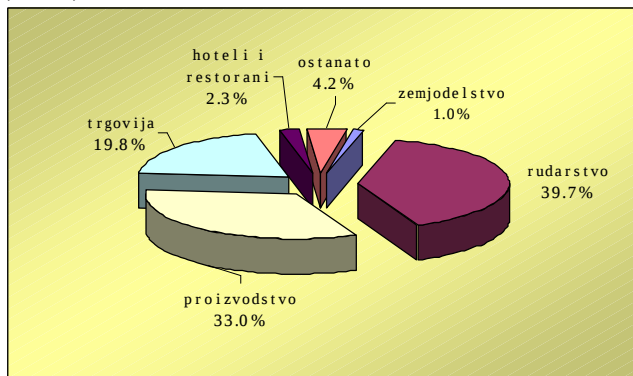
1/ "+" zna~i namaluvawe.

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Vo prviot kvartal od 2005 godina ostvoreni se direktni investicii vo iznos od 36,1 milion SAD dolari, koi vo najgolem del se naso~eni vo rudarstvoto, proizvodstvoto na metalni proizvodi i trgovijata na golemo i malo, a poteknuvaat od investitori od Rusija (38,5%), Italija (10,9%), Bugarija (9,1%). Vo prviot kvartal od 2005 godina ostvoreni se portfolio investicii vo iznos od 16,5 milioni SAD dolari (0,7 milioni SAD dolari vo prviot kvartal od 2004 godina), {to e vo soglasnost so zgolemenoto u~estvo na trguvaweto na stranski investitori na berzata od po~etokot na 2005 godina.

Grafikon 37

Stranski direktni investicii vo Republika Makedonija po dejnosti vo prviot kvartal od 2005 godina
(vo %)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Po visokiot uvoz na stoki za dorabotka vo posledniot kvartal od 2004 godina, {to rezultira {e so visoko pozitivno saldo kaj trgovskite krediti (54,7 milioni SAD dolari), vo prviot kvartal od 2005 godina ostvareno e visoko negativno saldo kaj trgovski krediti (58,4 milioni SAD dolari), zaradi pogolemite pla}awa za realiziraniot uvoz na stoki vo prethodniot period. Vo uslovi na odlivi vrz osnova na trgovski krediti, deficitot od tekovната smetka na bilansot na pla}awa vo najgolem del be {e finansiran preku direktni i portfolio investicii.

Vo prviot kvartal od 2005 godina kaj kategorijata valuti i depoziti ostvareno e namaluvawe na sredstvata vo iznos od 37 milioni SAD dolari, vo uslovi na pad na neto sredstvata na komercijalnite banki i naselenieto.

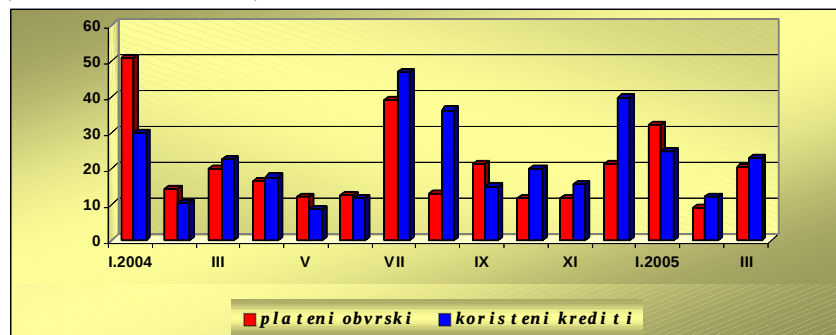
Izrazeno vo evra, neto-prilivot kaj kapitalno-finansiskata smetka od bilansot na plažawa, vo prviot kvartal od 2005 godina iznesuva 29,2 milioni evra i sporedeno so istiot period od 2004 godina e ponizok za 48,7 milioni evra, ili za 62,5%. Analizirano od aspekt na oddelnite komponenti, vo periodot januari-mart 2005 godina vo odnos na istiot period od 2004 godina, stranskite direktni investicii se poniski za 6 milioni evra, ili za 17,7% i iznesuvaat 27,7 milioni evra, dodeka portfolio investiciite ostvariya značitelno zgolemuвање i dostignaa 12,5 milioni evra (nasproti 0,5 milioni evra vo istiot period od 2004 godina). Kaj stavkata trgovski krediti e registrirano negativno saldo od 44,5 milioni evra, nasproti neto prilivot od 22,4 milioni evra vo istiot period od 2004 godina. Kaj stavkata zaemi vo analiziraniot period e registriran neto priliv od 10,2 milioni evra, sporedeno so neto odlivot od 10,3 milioni evra vo 2004 godina.

Vo prviot kvartal od 2005 godina koristen se sredstva od 60 milioni SAD dolari...

Vo prviot kvartal od 2005 godina ostvarenite finansiski prilivi vrz osnova na zadolžuvawe na rezidenti kaj stranski kreditori iznesuvaat 60 milioni SAD dolari. Analizata od aspekt na dolžnicite, pokažuva deka 85,4% od koristenite srednoročni i dolgoročni sredstva (iznos od 51,2 milioni SAD dolari) otpažaat na privatniot sektor (od koi 24,1 milion SAD dolari koriste finansiski sektor-bankite, a 27,1 milion SAD dolari - nebankarskiot privaten sektor), što ukazuje na efektot od liberalizacijata na kreditnite transakcii so stranstvo. Ostanatiot del vo iznos 8,8 milioni SAD dolari (14,6%) se povlečeni sredstva od strana na javniot sektor. Pritoa, od aspekt na kreditorite, 30,2 miliona SAD dolari poteknuvaat od oficijalnite kreditori (28,8 milioni SAD dolari od multilateralnite i 1,4 milioni SAD dolari od bilateralnite kreditori), dodeka 29,7 milioni SAD dolari se povlekuvawa od privatnite kreditori.

Analizirano po meseci, najmnogu sredstva bea povlečeni vo januari vo iznos od 24,8 milioni SAD dolari, koi vo pogolem del (73,3%) poteknuvaat od privatnite kreditori. Vo tekot na februar i mart se povlečeni sredstva vo iznos od 12,2 milioni SAD dolari i 23 milioni SAD dolari, soodvetno, a najgolem del od sredstvata poteknuvaat od multilateralnite kreditori.

Grafikon 38
Koristen krediti i plateni obvrski
(vo milioni SAD dolari)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

...i plateni obvrski od 62 milioni SAD dolari

Vkupno platenite obvrski kon stranskite kreditori po koristen dolgoročni krediti, vo prviot kvartal od 2005 godina iznesuvaat 62 milioni SAD dolari (46,1 milion SAD dolari glavnina i 15,9 milioni SAD dolari kamata). Od aspekt na stranskite kreditori, kon oficijalnite kreditori se plateni

sredstva vo iznos od 39,5 milioni SAD dolari, dodeka 22,4 milioni SAD dolari se plateni na privatnite kreditori. Analizata po dol`nici poka`uva deka najgolem del od obvrskite vo visina od 44,5 milioni SAD dolari se plateni od strana na javniot sektor, dodeka privatniot sektor platil sredstva vo iznos od 17,5 milioni SAD dolari.

Analizirano po meseci, najvisoki pla}awa se realizirani vo prviot mesec od 2005 godina vo iznos od 32,2 miliona SAD dolari, (pla}awe na prvata godi{na obvraska vrz osnova na reprogramot od 1995 godina sprema Pariski klub i Londonskiot klub na doveriteli), a platenite obvrski vo februar i mart iznesuvaat 9,3 milioni SAD dolari i 20,5 milioni SAD dolari, soodvetno.

**Kvartalen pad na
nadvore{niot dolgoro~en
dolg od 1,8%...**

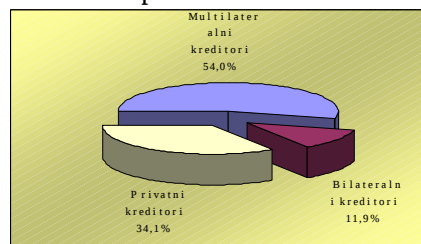
Nadvore{niot dolg na Republika Makedonija na krajot na mart 2005 godina iznesuva {e 1.926,4 milioni SAD dolari, {to vo odnos na krajot od 2004 godina pretstavuva namaluvawe od 36,2 miliona SAD dolari, ili za 1,8%. Pritoa, vo uslovi na pogolemi koristewa vo odnos na platenata glavina, namaluvaweto na dolgoro~niot dolg vo celost se dol`i na kursnite razliki. Vo prviot kvartal od 2005 godina se sklu~eni novi srednoro~ni i dolgoro~ni zaemi i krediti so privatni kreditori vo iznos od 24,7 milioni SAD dolari.

Strukturnoto u~estvoto na kreditorite vo vkupniot dolgoro~en dolg poka`uva pogolema zastapenost na oficijalnite vo odnos na privatnite kreditori (65,9% i 34,1%, soodvetno). Strukturnata analiza od aspekt na dol`nicite poka`uva deka 79,9% od dolgoro~niot dolg se odnesuva na javniot sektor, dodeka u~estvoto na privatniot sektor iznesuva 20,1%.

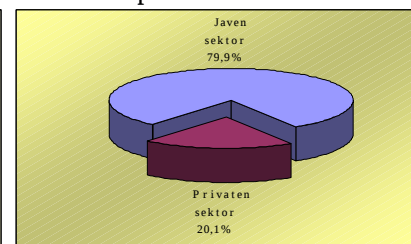
Grafikon 39

Struktura na dolgoro~niot dolg na 31.03.2005 godina

po kreditori

po dol`nici

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

**....i kvartalen porast na
kratkoro~niot dolg od
3%.**

Na krajot na prviot kvartal od 2005 godina sostojbata na kratkoro~niot dolg, koj vo celost se odnesuva na privatniot sektor iznesuva 75,4 milioni SAD dolari, {to pretstavuva porast od 2,2 milioni SAD dolari vo odnos na krajot na 2004 godina. Pritoa, vo prviot kvartal od 2005 godina, od strana na privatniot sektor koristeneni se kratkoro~ni krediti od stranstvo vo iznos od 6 milioni SAD dolari, a platenite obvrski (glavnina i kamata) iznesuvaat 0,6 milioni SAD dolari.

8.

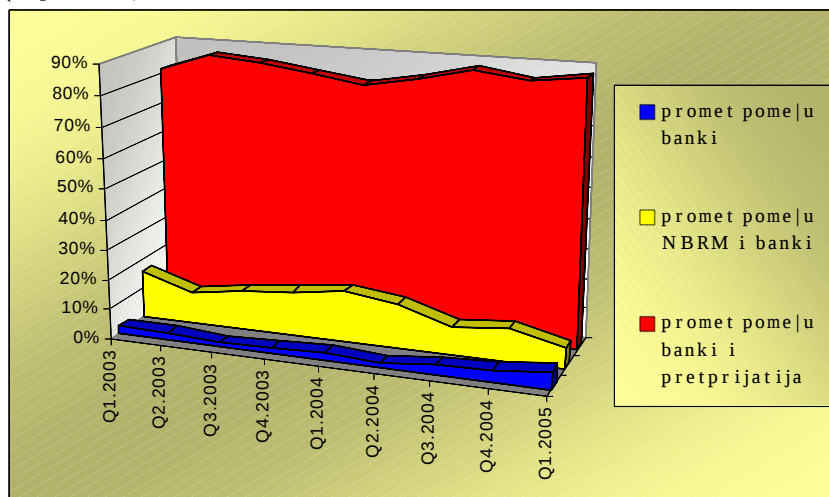
Devizni dvi`ewa

Kvartalen pad na promet na devizniot pazar od 19,1%...

Povolnite dvi`ewa vo tekovnite i kapitalnite transakcii na Republika Makedonija so stranstvo vo prviot kvartal od 2005 godina imaa soodveten odraz vrz ponudata i pobaruva`kata na devizni sredstva na **devizniot pazar**. Pritoa, namalenata pobaruva`ka za devizni sredstva determinirana od stabilnite dvi`ewa na stranata na uvozot determinira`e kvartalen pad vkupniot promet na devizniot pazar od 19,1%, pri to iznesuva`e 979,8 milioni SAD dolari. Pritoa, namaluvaweto na prometot na devizniot pazar glavno se dol`i na padot na prometot pome|u bankite i pretprijatijata kako i na prometot realiziran od strana na NBRM (pridones od 72,5% i 27,5%, soodvetno, vo promenata na vkupniot promet). Strukturnata analiza na prometot na devizniot pazar vo prviot kvartal od 2005 godina poka`uva deka u`estvoto na segmentot banki-pretprijatija vo vkupniot promet na devizniot pazar se zgolemuva, pri to i ponatamu ima dominantno u`estvo od 87,6% (85,2% vo `etvrtiot kvartal od 2004 godina).

Grafikon 40

U`estvo na oddelnite segmenti vo vkupniot promet na devizniot pazar
(vo procenti)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Analizata na prometot po meseci uka`uva deka najvisok promet na devizniot pazar vo tekot na prviot kvartal be`e ostvaren vo mart vo iznos od 374,1 milion SAD dolari, to koincidira so poviokoto nivo na nadvoro`notrgovskata razmena. Pritoa, realiziraniot promet vo ovoj mesec be`e poviok za 47,5 milioni SAD dolari od kvartalniot prosek.

Devizniot kurs na denarot vo odnos na evro to vo prviot kvartal od 2005 godina e stabilen

...i apesiravo odnos na amerikanskiot dolar

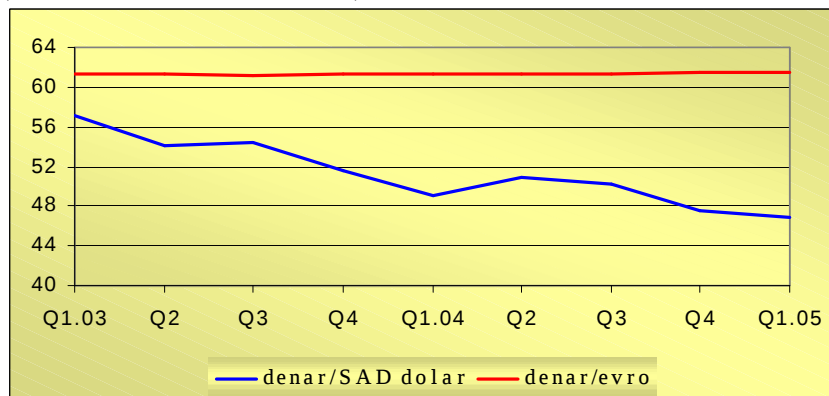
Porastot na izvozot vo prviot kvartal od 2005 godina, kako i donesenata odluka za zgolemuwaweto na stapkata za izdvojuvawe na zadol`itelna rezerva od 7,5% na 10% (koja stapi na sila od 11.01.2005 godina) rezultiraa so zgolemena ponudata na devizi na devizniot pazar. Vo soglasnost so utvrdenata monetarna strategija na NBRM na targetirawe na devizniot kurs, vo prviot kvartal od 2005 godina NBRM intervenira`e vo nasoka na neto-otkup na devizni sredstva od komercijalnite banki. Od aspekt na mese`nata dinamika na ponudata i pobaruva`kata na devizi na devizniot pazar, vo tekot na prviot kvartal bea zabele`ani stabilni dvi`ewa. Pritoa, vo februar, vo uslovi na zna`itelen mese`en porast na ponudata na devizi, NBRM ostvari najgolem mese`en neto-

otkup na devizni sredstva. Soglasno intervencijite na NBRM, devizniot kurs na denarot vo odnos na evroto na devizniot pazar se zadr`a stabilen i vo prosek iznesuva {e 61,41 denar za edno evro. Devizniot kurs na denarot vo odnos na amerikanskiot dolar, vo prviot kvartal vo prosek iznesuva {e 46,86 denari za eden amerikanski dolar pri {to denarot zabele`a kvartalna apresijacija od 1,4% (vo prosek 47,52 denari za eden amerikanski dolar vo posledniot kvartal od 2004 godina).

Grafikon 41

Prose~en devizen kurs na denarot vo odnos na amerikanskiot dolar i evroto na devizniot pazar
(denari za edinica stranska valuta)

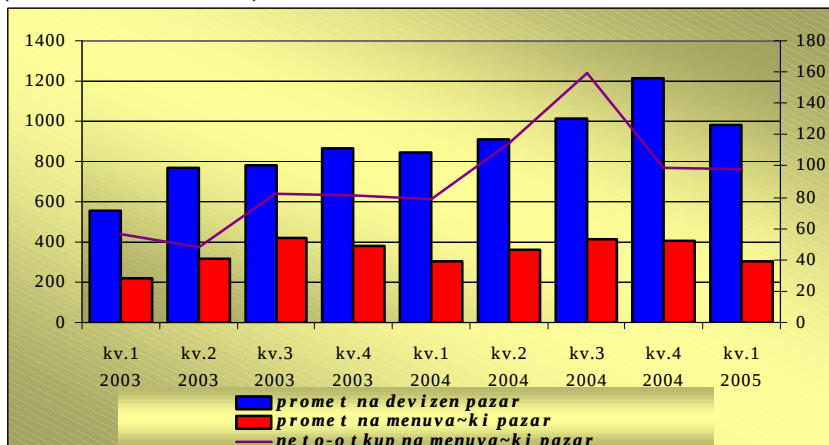
Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

**Prometot na
menuva~kiot pazar na
kvartalna osnova
namalen za 25%**

Vo prviot kvartal od 2005 godina, vkupniot **promet na menuva~kiot pazar** iznesuva {e 305 milioni SAD dolari i vo odnos na posledniot kvartal od prethodnata godina ostvari pad od 25%. Pritoa, e registrirano namaluvawe na ponudata i pobaruva~kata na devizi (20,3% i 32,7%, soodvetno), pri {to na menuva~kiot pazar be {e realiziran neto-otkup vo iznos od 97,7 milioni SAD dolari (nasproti 98,7 milioni SAD dolari vo posledniot kvartal od 2004 godina). Analizirano vo odnos na prviot kvartal od 2004 godina, vkupniot promet na menuva~kiot pazar vo prviot kvartal od 2005 godina zabele`a porast od 0,6%, pri {to ponudata e pavisoka za 5,4%, pri istovremeno namaluvawe na pobaruva~kata od 7,6%.

Grafikon 42

Dvi`ewe na vkupniot promet na devizniot i menuva~kiot pazar
(vo milioni SAD dolari)

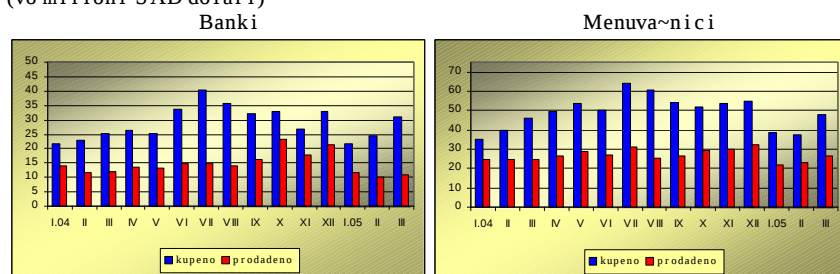

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Od aspekt na mesečnata dinamika, na menuvačkiot pazar pobaruvakata za devizni sredstva beše relativno stabilna, dodeka na stranata na ponudata na devizni sredstva se zabeleani pogolemi oscilacii. Pritoa, vo mart beše ostvaren najvisok mesečen neto-otkup na devizi vo iznos od 41,7 milioni SAD dolari. Strukturnata analiza pokaeva deka pogolemiot del od prometot na menuvačkiot pazar i toa 64,1% beše realiziran preku privatnite menuvačnici, dodeka ostanatite 35,9% preku delovnite banki. Valutnata struktura na stranata na ponudata ukaeva na visoka zastapenost na evroto, {vajcarskiot frank i amerikanskiot dolar od 58,6%, 25,8%, 10,7%, soodvetno. Na stranata na pobaruvakata, dominantno e uvestvo na evroto (81,3%), a pomalku barani se {vajcarskiot frank i amerikanskiot dolar (10,2%, 5,7%, soodvetno).

Grafikon 43

Dvišewe na prometot na menuvačkiot pazar
(vo milioni SAD dolari)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

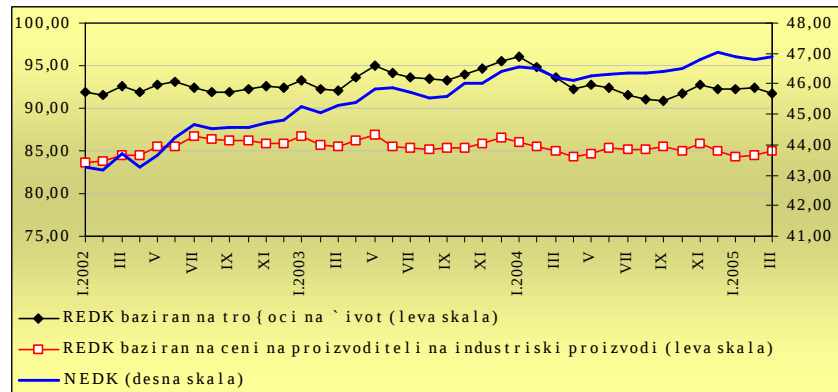
Prosečniot devizen kurs na denarot vo odnos na evroto na menuvačkiot pazar vo prviot kvartal od 2005 godina iznesuvae 61,63 denari za edno evro i zabelea minimalna depresijacija od 0,1% (61,58 denari za evro vo prosek vo prethodniot kvartal). Devizniot kurs na denarot vo odnos na amerikanskiot dolar vo prosek iznesuvae 46,8 denari za eden amerianski dolar, pri to denarot apresiraše za 1,9% (47,72 denari za eden amerianski dolar vo prosek vo prethodniot kvartal).

Minimalna depresijacija na realniot efektiven devizen kurs na denarot

Realniot efektiven devizen kurs na denarot (REDK), kako indikator na nadvorekata konkurentnost na ekonomijata, vo prviot kvartal od 2005 godina pokaeva zgolemena konkurentnost na Republika Makedonija na stranskite pazari vo odnos na posledniot kvartal od 2004 godina. Imeno, prosečniot kvartalen REDK vo prviot kvartal od 2005 godina meren spored trošocite na šivot i spored cenite na proizvoditelite na industriski proizvodi zabelea blaga depresijacija vo odnos na prosečniot kvartalen REDK vo posledniot kvartal od 2004 godina. Pritoa, minimalnata depresijacija na REDK meren preku trošocite na šivot od 0,1%, vo uslovi na minimalna apresijacija na nominalniot efektiven devizen kurs (od 0,1%), pred se doloi na povisokite inflatornite dvišewa kaj stranskite partneri (porast od 0,5%), pri ednovremen mal porast na domašnite trošoci na šivotot od 0,2%. REDK, spored indeksot na cenite na proizvoditelite na industriski proizvodi, depresira za 0,8%, to se doloi na porastot na stranskite ceni (od 0,8%) vo uslovi na pad na domašnite ceni (od 0,1%).

Grafikon 44

Indeks na REDK* i NEDK na denarot
(baza maj 1993=100, ponderi NTR=1998)

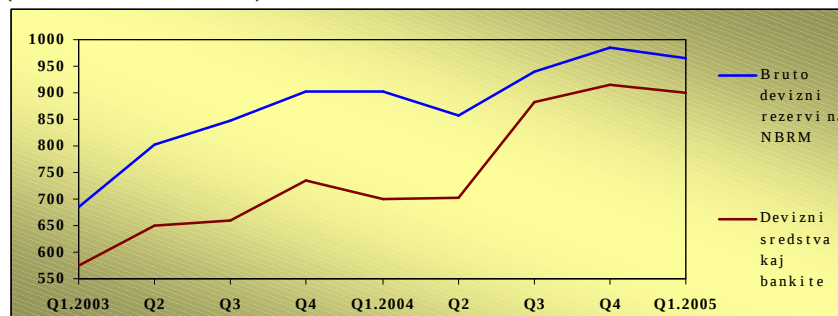

* Indeks pod 100 označava zgolemena izvozna konkurentnost.
Izvor: narodna Banka na Republika Makedonija.

Soglasno povolniti dve `ewa vo eksterni sektor, **bruto devizni te rezervi** na krajot na prviot kvartal od 2005 godina se zgolemeni za 13,4 milioni SAD dolari. Sepak, ovoj porast beše neutraliziran od negativni kursni razliki (35 milioni SAD dolari). Sledstveno, bruto devizni te rezervi na krajot na mart iznesuvaa 964,1 milion SAD dolari, što predstavuva pad od 2,2% vo odnos na krajot od prethodnata godina²⁸. Bruto devizni te rezervi na krajot na prviot kvartal od 2005 godina obezbeduvaa 3,8 prosečnata mesečna pokrienosť na uvozot na stoki (fob) i usluzi realizirani vo prviot kvartal od godinata (nasproti 3,1 mesečna pokrienosť vo prethodniot kvartal).

Grafikon 45

Devizni sredstva na NBRM i devizni sredstva kaj bankite
(vo milioni SAD dolari)

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Vkupni te devizni sredstva kaj depozitni te banki na krajot na kvartalot iznesuvaa 899,5 milioni SAD dolari, koji sporedeno so krajot na prethodnata godina se namalija za 15 milioni SAD dolari. Pritoa, vakvoto dve `ewe na devizni te sredstva kaj bankite vo celost se dol`i na namalenite devizni depoziti na pretprijatijata.

²⁸ Izrazeni vo evra, bruto devizni te rezervi na krajot na prviot kvartal od 2005 godina iznesuvaa 744,8 milioni evra, što predstavuva porast od 20,3 milioni evra vo odnos na krajot na 2004 godina.

9.

Javni finansii

Namaluvaawe na prihodite na centralnata dr`avna vlast vo prviot kvartal od 2005 godina, vo odnos na istiot period od 2004 godina za 8,9%...

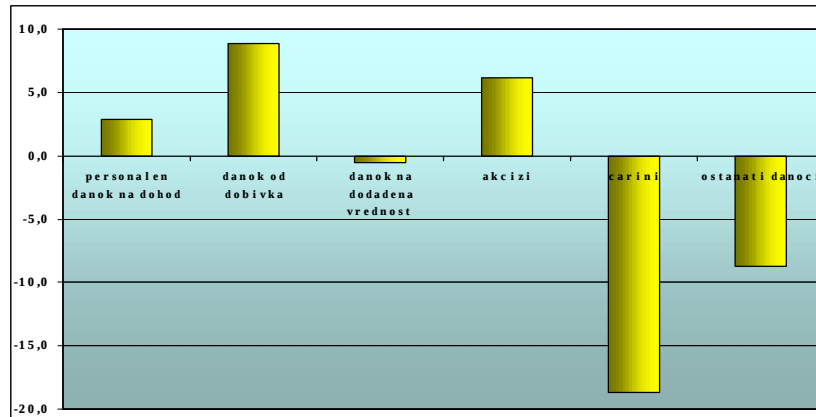
Vkupnite javni prihodi vo prviot kvartal od 2005 godina iznesuvaa 20.112 milioni denari i na godi{na osnova (prv kvartal od 2005 / prv kvartal od 2004 godina) bea poniski za 5,2%, reflektiraj{i gi, pred s{, poniskite prihodi na centralniot dr`aven buxet za 8,9% (12.844 milioni denari). Pritoa, registriran e pad kaj site tri kategorii na buxetskite prihodi. Taka, vo tekot na prviot kvartal dano{nite prihodi (strukturno u{estvo od 94,8%) zabele`aa namaluvaawe od 3,1% na godi{na osnova, glavno zaradi poniski iznos na prihodi od naplatata na danokot na dodadena vrednost i akcizite (za 5,9% i 1,4%, soodvetno), pri istovremen pad na prihodite od carini, kako i od ostanatite danoci. Od druga strana, porast be{e zabele`an kaj prihodite od naplata na personalniot danok na dohod i danokot na dobivka (za 5,5% i 12,7%, soodvetno). Pritoa, vrz osnova na danokot na dobivka, vo prviot kvartal se ostvoreni 42% od planiranite prihodi od ovoj danok za 2005 godina, {to vo analiziraniot period, pretstavuva najvisoko ostvaruvawe vo ramki na buxetskite prihodi.

**Dano{nii prihodi za 2005 godina
(planirani 2005 godina/ realizirani 2004 godina)**

Buxetskite prihodi za 2005 godina se planirani na nivo od 56.502 milioni denari, odnosno se poniski za 0,8% od vkupno realiziraniite prihodi na centralnata dr`avna vlast vo 2004 godina. Pritoa, dano{nite prihodi, kako najva`na komponenta na buxetskite prihodi (strukturno u{estvo od 92,6%), vo 2005 godina se planirani vo iznos od 52.321 milioni denari, i sporedeni so ostvarenite dano{nii prihodi od minatata godina, se poniski za 0,4%. Poniskoto o{ekuvano nivo na dano{nii prihodi za 2005 godina, glavno se dol`i na planiranite prihodi od danokot na dodadena vrednost (~ie strukturno u{estvo vo vkupnite dano{nii prihodi e 49%) i od carinite. Taka, prihodite od naplatata na danokot na dodadena vrednost se poniski za 0,4%, dodeka o{ekuvaniot iznos na prihodi od carinite za 2005 godina, vo odnos na ostvarenite vo 2004 godina e zna{itelno namalen (za 18,6%), zaradi otpo{natiot proces na namaluvaawe na carinskite stapki, soglasno vlezot na Republika Makedonija vo STO, kako i natamo{nata liberalizacija na razmenata so zemjite so koi Republika Makedonija ima sklu{eno dogovori za slobodna trgovija.

Grafikon 46

Dano~ni prihodi (planirani 2005 godina/ realizirani 2004 godina) vo %

Od druga strana, prihodite vrz osnova na personalen danok na dohod vo 2005 godina, vo odnos na ostvaruvaweto na buxetot za 2004 godina, se planirani na povisoko nivo (za 2,9%) согласно o~ekuvaniot porast na prose~nite plati po vraboten, na vrabotenosta (so restartiraweto na neкои firmi), kako i zaradi efektot od primenata na Zakonot za finansirawe na edinicite na lokalna samouprava, {to }e pridonesat za ostvaruvawe na dopolnitelni prihodi po ovaa osnova.

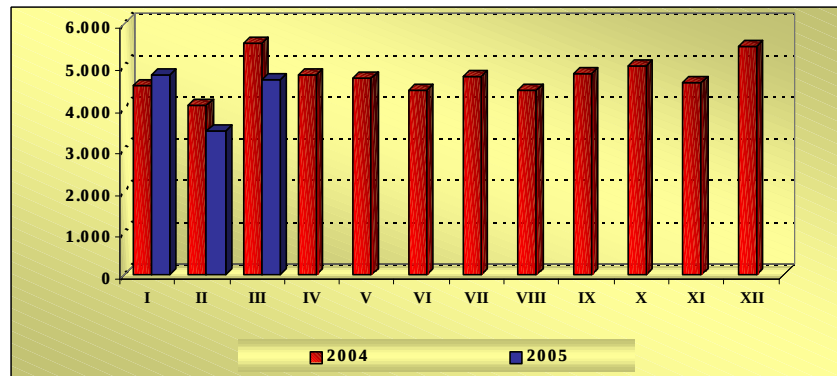
Povisok iznos na prihodi vo 2005 godina se o~ekuva i od naplatata na danokot na dobivka, {to korespondira so o~ekuvawata za dinamizirawe na ekonomskata aktivnost, kako i vrz osnova na akcizite, согласно o~ekuvaniot porast na potro~uvakata na akciznite proizvodi (nafteni derivati, alkoholni pijalaci i tutunski prerabotki). Vo ovoj iznos vkluchen e i efektot od zapo~natiot proces na usoglasuvawe na stapkite na akcizi na doma~ni i uvozni cigari, do nivno potpolno izedna~uvawe vo 2007 godina.

Izvor: Ministerstvo za finansii na Republika Makedonija

Nedano~nite prihodi vo prvite tri meseci od 2005 godina bea zna~itelno poniski vo odnos na istiot period od prethodnata godina (za 59%), pri istovremeno intenzivno namaluvawe na kapitalnite prihodi (za 36%). Imeno, namaluvaweto na nedano~nite prihodi glavno se dol`i na seu{te nenaplatenata o~ekuvana dividenda od dr`avnite akcii vo Telekom. Od druga strana, namaluvaweto na kapitalnite prihodi go reflektira namaluvaweto na prihodite od prodaba na dr`avno grade`no zemji {te i na prihodite od prodaba na op{testvenite stanovi.

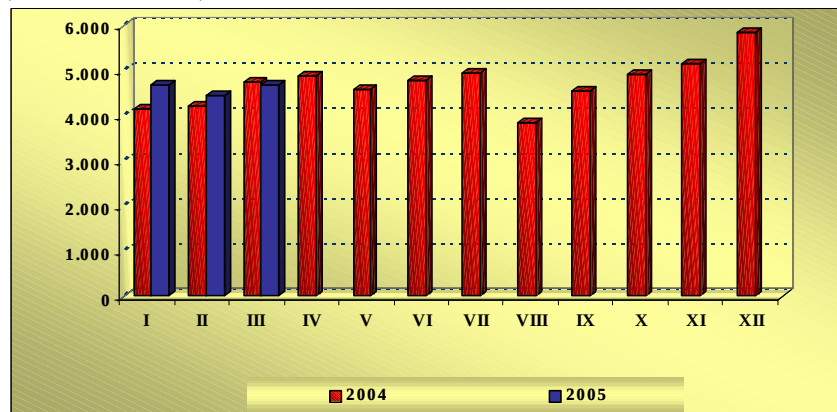
Grafikon 47
Vкупni prihodi na centralniот buџet
(vo milioni denari)

*...dodeka buџetskite
rashodi, vo prvi te tri
meseci od 2005 godina
bea povisoki za 5,5%.*

Vo prviот kvartal od 2005 godina vкупnite javni rashodi iznesuvaa 21.349 milioni denari. Od niv 13.815 milioni denari se rashodi na centralniот dr`aven buџet. Na godi{no nivo, (prv kvartal 2005 / prv kvartal od 2004 godina) buџetskite rashodi bea povisoki za 5,5%, reflektiraj{i go istovremeniот porast na tekovnite i na kapitalnite tro{oci (za 3,4% i 42,2%, soodvetno). Povisokite tekovni tro{oci, glavno se dol`at na povisokite tro{oci za isplata na plati i naemnini za 4,6% i na povisokite transferni pla}awa za 2,2%, ~ie zaedni~ko strukturno u~estvo iznesuva 75,3% od vкупnite buџetski rashodi. Od druga strana, i kapitalnite tro{oci ostvaruvaat kvartalen porast. Imeno, zabele`anoto intenzivirawe na javnite investicii vo postojani sredstva, pretstavuva impuls za zajaknuvawe na ekonomskata aktivnost.

Grafikon 48
Vкупni rashodi na centralniот buџet
(vo milioni denari)

Vкупnite prihodi i rashodi na socijalnite fondovi, vo prvite tri meseci od 2005 godina iznesuvaa 12.184 i 12.530 milioni denari, soodvetno, {to vo odnos na istiот period od minata godina pretstavuva porast od 0,9% i 1,2%, soodvetno. Pritoa, zgolemuvawe na prihodite na socijalnite fondovi, vo prviот kvartal od 2005 godina e rezultat na zgolemenite prihodi na fondot za penzisko i invalidsko osiguruvawe i fondot za vrabotuvawe (za 1,5% i 0,4%, soodvetno). Zgolemuvaweto na rashodite e determinirano od povisokite tro{ewa na fondot za zdravstveno osiguruvawe i fondot za vrabotuvawe (za 4% i 0,8%, soodvetno). Prihodite i rashodite na fondot za pati {ta, vo prviот

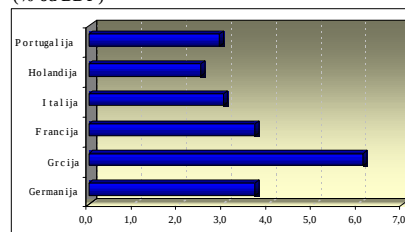
kvartal od 2005 godina iznesuava 554 i 475 milioni denari, soodvetno (namaluvawe od 8,7% i 27,6%, soodvetno).

Vkupniot vnatrešen dolg na centralnata državna vlast²⁹ na 31.03.2005 godina iznesuva 613,26 milioni evra³⁰ (37.668,2 milioni denari), nasproti 557,4 milioni evra³¹ (34.247,2 milioni denari) na krajot od 2004 godina. Vo prviot kvartal od 2005 godina beše izdadena četvrtata emisija na Obvrznicata za denacionalizacija vo iznos od 58 milioni evra, so rok na otplata od 10 godini, pri čto prvata otplata na glavnina i kamata treba da se realizira na 1 juni 2006 godina. Vo tekot na prviot kvartal vrz osnova na kamati za vnatrešniot dolg na državata bea isplateni 116 milioni denari, soglasno vremenskiot plan na isplata na kamati po izdadenite državni obvrznici.

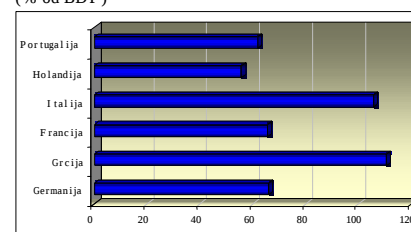
Liberalizacija na mastrihtskite kriteriumi (†Pakt za stabilnost i rast*)

Na krajot na mart 2005 godina, na konferencijata na zemjite članke na EU održana vo Brisel za prvpat beše izvršena promena na osnovnite principi na Paktot za stabilnost i rast*, čto voedno znači i de facto promena na dva, od pette utvrđeni mastrihtski kriteriumi, buxetskiot deficit i javniot dolg. Imeno, bea definirani dozvoleni odstupuvawa vo točno određeni slučaj od inicijalnite kriteriumi - buxetski deficit 3% od BDP i javen dolg 60% od BDP. Pričinite za vakvite promeni bea permanentno rastećkite buxetski deficiti na zemjite članke (trend koj započna vo 2001 godina) i nivnata nemoćnost da gi svedat vo prethodno utvrđenite ramki. Za taa cel, Evropskiot sovet, po predlog na oddelni zemji, članke, gi definiraše sostojbite pri čto se toleriraat povisoki buxetski deficiti i povisok javen dolg. Imeno, namesto period od edna godina za sveduvawe na buxetskiot deficit vo definirane ramki, na zemjata koja se soočuva so ekonomski problemi (recesija) i se dozvoluva toa da go napravi vo period od pet godini. Isto taka, povisok deficit je bide toleriran dokolku toj proizleguva od povisoki rashodi za obrazovanie, istražuvawe i razvoj, odbrana, strukturni reformi ili rashodi za postignuvawe na celite na Evropskata politika.

Grafikon 1
Deficit na zemjite članke, 2004 godina
(% od BDP)

Grafikon 2
Javen dolg na zemjite članke, 2004 godina
(% od BDP)

Izvor: ECB, "Monthly Bulletin", April 2005

²⁹ Vrz osnova na izdadenata Obvrznica za sanacija na Stopanska banka; Obvrznica za selektivni krediti; Obvrznica za staro devizno čtedewe; Obvrznica za privatizacija na Stopanska banka, kako i prva, vtor, treta i četvrt emisija na Obvrznicata za denacionalizacija.

³⁰ Konverzijata vo evra e napravena po kurs od 61,4229 denar i za edno evro.

³¹ Konverzijata vo evra e napravena po kurs od 61,4410 denar i za edno evro.

Institucionalnata struktura na evro-sistemot koja se karakterizira so centralizirana monetarna politika i decentralizirani fiskalni politiki vo dosega{niot period generira{e, kaj odredeni zemji hroni~no visoki fiskalni deficiti, a so toa i visok javen dolg. Pritoa, ostvaruvaweto na negativni buxetski salda ({to prestavuva negativna fiskalna eksternalija) potencijalno mo`e da se reflektira vrz vrednosta na evroto, dolgoro~nite kamatni stapki i vrz inflacionite o~ekuvawa, na nivo na unijata, i sledstveno, vrz edinstvenata monetarna politika na ECB. So cel minimizirawe na vakvite potencijalni rizici, vo 1997 godina be{e formiran Paktot za stabilnost i rast, kako ramka za koordinirawe na decentraliziranite fiskalni politiki na zemjite ~lenki i obezbeduvawe na kratkoro~na fleksibilnost i srednoro~na fiskalna disciplina.

I maj{i predvid deka so formiraweto na EMU, zemjite ~lenki se otka`aa od avtonomnata monetarna politika, sledstveno i od mo`nosta da se vlijae vrz ekonomskiot ciklus preku promeni vo kamatnite stapki, edinstveni ot raspolo`liv instrument e fiskalnata politika. Zatoa, poslednata "liberalizacija" na mastrihtskite kriteriumi vo ramki na Paktot za stabilnost i rast ostava prostor za natamo{en porast na buxetskite deficiti. Imeno, vo momentov tri zemji ~lenki na Unijata, (Grcija, Germanija, i Francija) seu{te imaat deficiti povisoki od 3% od BDP, pri {to najvisoko otstupuvawe e registrirano kaj Grcija, ~ij deficit vo 2004 godina, dostigna 6,1% od BDP. Potencijalnata opasnost od komplementarno vlijanie na decentraliziranite fiskalni politiki, vrz centraliziranata monetarna politika, e eventualen porast na dolgoro~nite kamatni stapki. Ponatamo{en predizvik za evro-zonata e i trendot na stareewe na populacijata i reformite na penziskiot sistem na oddelni zemji koi vo uslovi na ve}e visoki buxetski deficiti pretpostavuvaa, vo idniot period u{te povisoki rashodi. Situacijata u{te pove}e bi se uslo`nila so vlezot na novite ~lenki vo Unijata, koi primarno }e mora da gi ispolnat inicijalno postavenite kriteriumi za konvergencija, vku~itelno i onie koi se odnesuvaa na buxetskiot deficit i javniot dolg, vo uslovi koga postoe~kite ~lenki ne se pridr`uvaa kon istite.

* Paktot za stabilnost i rast be{e formiran kako fiskalna ramka za usoglasuvawe na decentraliziranite buxetski politiki na zemjite ~lenki na Unijata.

Izvor:

Anthony Annett and Albert Jaeger, "Europe's Quest for Fiscal Discipline", *Finance & Development*, June, 2004;

David Walton, Angel Ubide and Mark Hallerberg, "How should the Stability and Growth Pact be reformed? - three points of view on the future of Europe's fiscal pact", *Finance & Development*, June 2004;

Feldstein Martin, "The euro and the stability pact", *NBER working paper 11249*, April 2005;

"Debasing the currency", *Economist*, March, 23rd, 2005;

"Dodging the difficult stuff", *Economist*, March, 29th, 2005;

Monthly Bulletin, *ECB*, April, 2005.

Statistički prilog

1. Ceni

Tabela 1

Troškovi na život i ceni na malo

	III.2005 II.2005	III.2005 III.2004	I-III.2005 I-III.2004
	vo %		
Troškovi na život	-0,1	0,2	-0,4
Ishrana	0	-2,4	-3,6
Tutun i pijalaci	0	6,4	5,8
Obleka i obuvki	-0,7	4,1	3,9
Domuvawe	0,2	0,3	-0,2
Stan (stanarina, voda, uslugi)	-0,2	1,1	-1
Ogrev i osvetlenie	0,3	0,7	0,4
Higiena i zdravje	-0,5	-3,3	-2,8
Kultura i razonoda	-0,8	-1,1	-0,6
Soobražajni sredstva i uslugi	0,1	3,9	3,9
<i>Stoki</i>	<i>0</i>	<i>-0,3</i>	<i>-1</i>
<i>Uslugi</i>	<i>-0,3</i>	<i>2</i>	<i>2,1</i>
Ceni na malo	0,1	1,7	1,3
Zemjodelski proizvodi	-0,5	-2,9	-5,1
Neprehranbeni industrijski proizvodi	0,4	2,2	1,7
Industrijsko - prehranbeni proizvodi	-0,1	-2,7	-3,2
Pijalaci	0	3,5	2
<i>Stoki</i>	<i>0,2</i>	<i>0,6</i>	<i>0</i>
<i>Uslugi</i>	<i>0</i>	<i>3,3</i>	<i>3,4</i>

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 2

Ceni na proizvođači na industrijski proizvodi

	III.2005	III.2005	I-III.2005
	II.2005	III.2004	I-III.2004
	vo %		
Ceni na proizvođači na industrijski proizvodi	0,8	2,3	1,9
Energija	3,6	7,6	5,7
Intermedijarni proizvodi, osven energija	-0,1	1,8	2,2
Kapitalni proizvodi	0	0	0
Trajni proizvodi za široka potrošnja	0	3	3
Netrajni proizvodi za široka potrošnja	0	-0,4	-0,8
<i>Vadewe rudi i kamen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Prerabotuvana industrija</i>	<i>1</i>	<i>2,8</i>	<i>2,3</i>
Proizvodstvo na prehranbeni proizvodi i pijalaci	-0,1	-1,1	-1,5
Proizvodstvo na tutunski proizvodi	0	0,4	0,4
Proizvodstvo na tekstilni tkanini	0	-1,6	-1,6
Proizvodstvo na predmeti za obleka; dorabotka i bove na krzno	0	0	0
Izdavačka dejnost, pešatewe i reprodukcija na snimeni medijumi	0	0	0
Proizvodstvo na koks, derivati na nafta i nuklearno gorivo	9,6	21,6	17
Proizvodstvo na hemikaliji i hemijski proizvodi	0	0,1	0
Proizvodstvo na proizvodi od guma i proizvodi od plastičnih masi	0	0	0
Proizvodstvo na proizvodi od drugih nemetalni minerali	0	-0,3	-0,3
Proizvodstvo na osnovni metali	0	0	0
Proizvodstvo na metalni proizvodi i metaloprerađivačka fabrika, osven mašini i uređi	0	0	0
Proizvodstvo na električnim mašinama i aparatima	0	8,5	10,1
<i>Snabduvawe so elektrina energija, gas i voda</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

*Prethodni podatoci.

Izvor: Državen zavod za statistiku na Republika Makedonija.

Tabela 3

Potrošnja po kategorijama za ishrana i pijalaci*

	Iznosi			Mesečna promena			Godišna promena		
	I.2005	II.2005	III.2005	I.2005 XII.2004	II.2005 I.2005	III.2005 II.2005	I.2005 I.2004	II.2005 II.2004	III.2005 III.2004
	vo denari			vo %			vo %		
Vkupno	9.838	9.971	9.895	-0,1	1,4	-0,8	-6,0	-3,0	-3,3
Alkoholni proizvodi	1.821	1.822	1.821	-0,6	0,1	-0,1	-8,9	-8,3	-7,6
Sveže prerađeno zeleno povrće	1.312	1.426	1.349	0,5	8,7	-5,4	-15,3	-8,1	-9,5
Sveže prerađeno meso	641	653	656	-2,7	1,9	0,5	-10,7	-6,7	-8,3
Sveže prerađeno meso	2.370	2.373	2.369	1,4	0,1	-0,2	-1,2	2,5	2,4
Masnoti	374	371	371	0,0	-0,8	0,0	-7,7	-6,3	-6,1
Mleko i mlečni proizvodi	1.609	1.613	1.616	-1,4	0,2	0,2	-2,4	-1,0	-2,2
Ostali prehranbeni proizvodi	1.711	1.713	1.713	0,3	0,1	0,0	-1,5	0,6	1,1

*Site proizvodi od kategorijama ishrana i pijalaci koji su uvođeni kao što su određeni kako prosečni mesečni potrebi na jedno stanovništvu (nezemjodelsko domaćinstvo) i toj spisak na proizvodi je konstantan (isti proizvodi - isti količinstva) u tekot na jedna godina.

Izvor: Državen zavod za statistiku na Republika Makedonija.

2. Ekonomska aktivnost**Tabela 4**

Industrijsko proizvodstvo vo Republika Makedonija

	struktura vo %	<u>III.2005</u> <u>II.2005</u>	<u>III.2005</u> <u>III.2004</u>	<u>I-III.2005</u> <u>I-III.2004</u>
		vo %		
Vkupno	100,0	8,7	0,3	4,8
Energija	21,8	-2,7	-6,7	1,9
Intermedijarni proizvodi, osven energija	33,8	23,7	11,2	14,0
Kapitalni proizvodi	4,8	-28,7	-1,3	-1,4
Trajni proizvodi za široka potrošnja	1,4	15,8	-27,4	-19,2
Netrajni proizvodi za široka potrošnja	38,1	9,0	-3,4	0,8
Vadewe rudi i kamen	1,8	44,1	-26,1	-21,4
Prerabotuvanka industrija	79,4	10,0	1,5	5,8
Proizvodstvo na prehranbeni proizvodi i pijalaci	20,0	17,1	-5,2	-4,9
Proizvodstvo na tutunski proizvodi	3,9	63,3	-28,7	-26,4
Proizvodstvo na tekstilni tkanini	2,5	-19,9	-27,8	-11,9
Proizvodstvo na predmeti za obleka; dorabotka i boewe na krzno	8,6	7,9	2,2	9,4
Izdavačka dejnost, pešatewe i reprodukcija na snimeni mediumi	3,9	2,9	11,1	3,3
Proizvodstvo na koks, derivati na nafta i nuklearno gorivo	3,0	-36,3	-40,2	-9,5
Proizvodstvo na hemikalii i hemiski proizvodi	5,9	2,7	1,5	10,6
Proizvodstvo na proizvodi od guma i proizvodi od plastichni masi	2,6	70,8	10,8	-10,4
Proizvodstvo na proizvodi od drugi nemetalni minerali	8,1	2,1 pati	5,4	5,1
Proizvodstvo na osnovni metal i	6,0	1,1	73,9	82,0
Proizvodstvo na metalni proizvodi vo metaloprerabotuvankata faza, osven mašini i uredi	3,8	-12,5	44,8	30,0
Proizvodstvo na električni mašini i aparati	3,2	-0,4	1,3	-4,4
Snabduvawe so električna energija, gas i voda	18,8	2,7	-1,2	3,6

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 5
Promet vo trgovija

	Iznosi				Mese~na promena			Godi { na promena			Prose~na promena
	I.2005	II.2005	III.2005	I-III.2005	<u>I.2005</u> XII.2004	<u>II.2005</u> I.2005	<u>III.2005</u> II.2005	<u>I.2005</u> I.2004	<u>II.2005</u> II.2004	<u>III.2005</u> III.2004	<u>I-III.2005</u> I-III.2004
	vo milioni denari				vo %			vo %			vo %
Promet vo trgovija - vkupno	13.112	13.501	16.199	42.812	-12,3	3,0	20,0	28,5	28,5	29,6	28,9
Trgovija na malo	4.820	4.670	5.628	15.118	-12,6	-3,1	20,1	17,9	14,1	21,1	17,8
Trgovija na golemo	8.292	8.831	10.571	27.694	-12,1	6,5	19,7	35,6	37,7	34,6	35,9

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 6
Vrednost na dogovoreni i izvr{eni grade`ni raboti

	Iznosi				Mese~na promena			Godi { na promena			Prose~na promena
	I.2005	II.2005	III.2005	I-III.2005	<u>I.2005</u> XII.2004	<u>II.2005</u> I.2005	<u>III.2005</u> II.2005	<u>I.2005</u> I.2004	<u>II.2005</u> II.2004	<u>III.2005</u> III.2004	<u>I-III.2005</u> I-III.2004
	vo milioni denari				vo %			vo %			vo %
Vrednost na dogovoreni grade`ni raboti	3.871	139	209	4.219	11 pati	-96,4	50,7	-12,5	-52,7	-85,7	-31,8
Vrednost na izvr{eni grade`ni raboti	219	286	393	898	-73,7	30,3	37,7	-21,4	-41,5	-36,5	-35,2

* Posleden raspolo`liv podatok

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

3. Plati i vrabotenost**Tabela 7**

Vraboteni po sektori i dejnosti*

	I.2005	II.2005	III.2005	I-III.2005	
	broj na vraboteni			prosečen broj na vraboteni	struktura vo %
Vkupno	252.719	251.930	252.394	252.349	100,0
Zemjodelstvo	10.056	10.006	9.967	10.010	4,0
Zemjodelstvo, lov i ribarstvo	9.900	9.850	9.811	9.854	3,9
Ribarstvo	156	156	156	156	0,1
Industrija	117.574	116.529	116.918	117.007	46,4
Vadewe na rudi i kamen	2.310	2.298	2.296	2.301	0,9
Prerabotivačka industrija	82.131	81.474	81.963	81.856	32,4
Snabduvawe so električna energija, gas i voda	14.112	14.098	14.112	14.107	5,6
Gradežništvo	19.021	18.659	18.547	18.743	7,4
Uslugi	125.089	125.395	125.509	125.331	49,7
Trgovija na golemo i malo, popravka na motorni vozila, motocikli i predmeti za ličnu upotreba i za domaćinstva	12.263	12.324	12.275	12.287	4,9
Hoteli i restorani	4.127	4.098	4.094	4.107	1,6
Soobražaj, skladirawe i vrski	15.934	15.855	15.807	15.866	6,3
Finansisko posreduvawe	5.604	5.570	5.581	5.585	2,2
Aktivnosti vo vrska so nedvižen imot, iznajmuvawe i delovni aktivnosti	6.289	6.364	6.460	6.371	2,5
Javna uprava i odbrana, zadolžitelna socijalna zaštita	14.563	14.767	14.826	14.719	5,8
Obrazovanie	29.388	29.565	29.653	29.535	11,7
Zdravstvo i socijalna rabota	28.102	28.130	28.074	28.102	11,1
Drugi komunalni uslugi, opštini i lični uslužni aktivnosti	8.819	8.722	8.739	8.760	3,5

* Mesečnite podatoci za vrabotenosta na Državniot zavod za statistika na Republika Makedonija ne se sovpalaat so podatocite od Anketata na rabotnata sila zaradi različnata metodologija.

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 8

Prosečna neto-plata

	III.2005	I-III.2005	<u>III.2005</u> <u>II.2005</u>	<u>III.2005</u> <u>III.2004</u>	<u>I-III.2005</u> <u>I-III.2004</u>
	vo denari		vo %		
Nominalna prosečna neto plata po rabotnik	12.413	12.393	1,4	2,2	3,0
Trošoci na životot			-0,1	0,2	-0,4
Realna prosečna neto plata po rabotnik			1,5	2,0	3,4
Nominalna prosečna neto plata po sektori:					
Zemjodelstvo	11.454	11.131	7,4	1,1	14,2
Industrija	12.786	12.535	6,5	5,8	4,6
Uslugi	14.335	14.244	1,0	3,3	3,7

Izvor: Državen zavod za statistika na Republika Makedonija.

4. Monetarna politika

Tabela 9

Primarni pari

<i>vo milioni denari</i>	31.12.2004	Promeni po meseci			Vкупно	31.03.2005
	godina	januari	februari	mart		godina
Primarni pari	17.745	425	-964	-152	-691	17.054
Gotovi pari vo optek	14.162	-798	-2	-155	-955	13.207
Likvidni sredstva na bankite	3.583	1.223	-962	3	264	3.847

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

5. Bakarski sektor

Tabela 10

Monetaren agregat M1

<i>vo milioni denari</i>	31.12.2004	Promeni po meseci			Vкупно	31.03.2005
	godina	januari	februari	mart		godina
Pari na masa M1	27.595	-1.011	422	-58	-647	26.948
Gotovi pari vo optek	14.162	-798	-2	-155	-955	13.207
Depozitni pari	13.433	-213	424	97	308	13.741
- Depozitni pari na naselenie	2.710	-89	195	-121	-15	2.695
- Depozitni pari na pretprijatija	8.988	-174	269	131	226	9.214

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 11

Po{iroki monetarni agregati

<i>vo milioni denari</i>	31.12.2004	Promeni po meseci			Vкупно	31.03.2005
	godina	januari	februari	mart		godina
Monetaren agregat M1	27.595	-1.011	422	-58	-647	26.948
Kratkoro~ni denarski depoziti	20.483	506	959	1.388	2.853	23.336
Monetaren agregat M2 - denarski del	48.078	-505	1.381	1.330	2.206	50.284
Kratkoro~ni devizni depoziti	40.808	1.682	169	-164	1.687	42.495
Monetaren agregat M2	88.886	1.177	1.550	1.166	3.893	92.779
Nemonetarni depoziti	5.061	-269	-194	46	-417	4.644
- denarski	3.360	-329	43	37	-249	3.111
- devizni	1.701	60	-237	9	-168	1.533
Monetaren agregat M4	93.947	908	1.356	1.212	3.476	97.423

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 12

Vкупni depoziti na neдржавниот сектор

<i>vo milioni denari</i>	31.12.2004	Promeni po meseci			Vкупno	31.03.2005
	godina	januari	februari	mart		godina
Vкупni depoziti	66.352	1.919	934	1.270	4.123	70.475
1. Spored ročnost						
- kratkoročni	61.291	2.188	1.128	1.224	4.540	65.831
- dolgoročni	5.061	-269	-194	46	-417	4.644
2. Spored valuta						
- denarski	23.843	177	1.002	1.425	2.604	26.447
- devizni	42.509	1.742	-68	-155	1.519	44.028

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 13

Depoziti na naselenie i pretprijatija

	31.12.2004	Promeni po meseci			Vкупno	31.03.2005
	godina	januari	februari	mart		godina
Vкупni depoziti na naselenieto	44.437	1.207	600	825	2.632	47.069
1. Spored ročnost						
- kratkoročni	41.582	1.543	957	805	3.305	44.887
- dolgoročni	2.855	-336	-357	20	-673	2.182
2. Spored valuta						
- denarski	11.881	251	148	240	639	12.520
- devizni	32.556	956	452	585	1.993	34.549
Vкупni depoziti na pretprijatija	20.206	664	27	424	1.115	21.321
1. Spored ročnost						
- kratkoročni	19.085	642	112	388	1.142	20.227
- dolgoročni	1.121	22	-85	36	-27	1.094
2. Spored valuta						
- denarski	10.537	-77	545	1.169	1.637	12.174
- devizni	9.669	741	-518	-745	-522	9.147

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 14

Plasmani na bankite

<i>vo milioni denari</i>	31.12.2004	Promeni po meseci			Vкупno	31.03.2005
	godina	januari	februari	mart		godina
Vкупni plasmani	57.097	735	1.473	1.015	3.223	60.320
<i>Denarski plasmani</i>	45.750	274	1.047	339	1.660	47.410
<i>Devizni plasmani</i>	11.347	461	426	676	1.563	12.910

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 15

Struktura na vкупните plasmani

	31.12.2004 godina	Promeni po meseci			Vкупno	31.03.2005 godina
		januari	fevruari	mart		
Ročna struktura						
- kratkoročni	29.767	416	967	-150	1.233	31.000
- dolgoročni	27.330	319	506	1.165	1.990	29.320
Valutna struktura						
- denarski	45.750	274	1.047	339	1.660	47.410
- devizni	11.347	461	426	676	1.563	12.910
Sektorska struktura						
- pretprijatija	41.681	539	993	393	1.925	43.606
- naselenie	15.276	205	455	631	1.291	16.567
- ostanato	140	-9	25	-9	7	147

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

Tabela 16

Ročna i sektorska struktura na denarskite i na deviznite plasmani

	31.03.2005 godina	Kvartal na promena	Godi { na promena
	(vo %)	(vo procentni poeni)	
Denarski plasmani			
ročna struktura			
- kratkoročni	54,9	-0,6	-7,5
- dolgoročni	45,1	0,6	7,5
sektorska struktura		0,0	0,0
- pretprijatija	65,9	-1,4	-8,6
- naselenie	34,0	1,4	8,6
- ostanato	0,1	0,1	0,0
Devizni plasmani			
ročna struktura			
- kratkoročni	38,5	0,1	-4,0
- dolgoročni	61,5	-0,1	4,0
sektorska struktura			
- pretprijatija	95,8	-0,2	-1,2
- naselenie	3,6	0,4	3,2
- ostanato	0,6	-0,3	-2,0

6. Finansiski pazari

Tabela 17

Berzanski pokazateli

	Januari-Mart 2004	Januari-Mart 2005	% promena
Promet (denari)			
Klasifiko trguvawe	549.313.865	1.766.297.095	221,55
Akcii	214.690.735	1.211.514.912	464,31
Obvrznici	334.623.130	554.782.183	65,79
Prosečen dneven promet (denari)	10.986.277	34.633.276	215,24
Prosečen dneven broj na transakcii	86	148	72,09
Blok transakcii	309.064.463	891.783.057	188,54
Dr`aven segment	67.739	281.331.641	-
Akcii	67.739	-	-
Udeli	-	281.331.641	-
Drugi hartii od vrednost	2.952.092	-	-
Vkupno	861.398.159	2.939.411.793	241,24
Pazarna kapitalizacija (denari)			
Pazarna kapitalizacija na akcii-kotirani društva	17.625.922.248	29.207.414.164	65,71
Pazarna kapitalizacija na obvrznici	22.000.060.168	24.205.266.540	10,02
Vkupna pazarna kapitalizacija	39.625.982.416	53.412.680.714	34,79
Mbi/mbi-10	1.238	2.197	
Broj na kotirani društva	92	64	-30,43

Tabela 18

Struktura na prometot

Pazaren segment	Promet (denari)	Promet (evra)	%	Broj na transakcii
Oficijalen pazar	1.726.796.020	28.119.804	58,75	7.206
Neoficijalen pazar	931.284.132	15.161.384	31,68	377
Dr`aven segment	281.331.641	4.586.374	9,57	15
Vkupno	2.939.411.793	47.867.562	100,00	7.598

7. Bilans na pla}awa

Tabela 19

Nadvore{notrgovska razmena na Republika Makedonija
(vo milioni SAD dolari)

	III.2005	I-III.2005	III.2005		III.2005		I-III.2005	
			II.2005		III.2004		I-III.2004	
	iznos		iznos	%	iznos	%	iznos	%
Vkupna razmena	437,2	1.175,3	56,8	14,9	65,3	17,6	193,2	19,7
Izvoz	173,5	478,0	16,9	10,8	41,9	31,8	111,9	30,6
Uvoz	263,7	697,3	39,8	17,8	23,4	9,7	81,2	13,2
Saldo	-90,1	-219,3	-22,9	34,0	18,5	-17,0	30,7	-12,3

Izvor: Dr`aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 20

Deset najgolemi trgovski partneri na Republika Makedonija, I-III, 2005 godina

	Obem na stokovna razmena vo milioni		Izvoz vo milioni SAD		Uvoz vo milioni SAD		Pokrienost na uvozot so izvoz
	SAD dolari	U~estvo	dolari	U~estvo	dolari	U~estvo	
REPUBLIKA MAKEDONIJA	1.175,3	100,0	478,0	100,0	697,3	100,0	68,5
od toa:							
Germanija	184,9	15,7	112,0	23,4	72,9	10,5	153,6
Grcija	139,5	11,9	73,5	15,4	65,9	9,5	111,5
Srbija i Crna Gora	132,2	11,2	73,7	15,4	58,5	8,4	126,0
Italija	80,3	6,8	43,3	9,1	37,0	5,3	117,1
Rusija	82,4	7,0	5,0	1,1	77,4	11,1	6,5
Bugarija	66,5	5,7	12,6	2,6	53,9	7,7	23,4
Turcija	39,2	3,3	14,8	3,1	24,4	3,5	60,8
Slovenija	36,8	3,1	8,0	1,7	28,8	4,1	27,8
Hrvatska	33,7	2,9	18,8	3,9	14,9	2,1	125,8
Kina	32,9	2,8	6,1	1,3	26,8	3,8	22,6
Vkupno (10 najgolemi partneri)	828,3	70,5	367,8	76,9	460,5	66,0	79,9

I zvor: Dr `aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 21

Stokovna razmena na Republika Makedonija so stranstvo spored ekonomskite grupacii na zemjite

	Izvoz			Uvoz			Struktura	
	(mil. SAD dolari)		indeks	(mil. SAD dolari)		indeks	izvoz	uvoz
	I-III.2004	I-III.2005	I-III.2005 I-III.2004	I-III.2004	I-III.2005	I-III.2005 I-III.2004	(%)	(%)
VKUPNO	366,1	478,0	130,6	616,1	697,3	113,2	100,0	100,0
Razvieni zemji	256,6	338,9	132,0	367,1	380,1	103,5	70,9	54,5
EU	225,1	297,3	132,1	314,4	313,2	99,6	62,2	44,9
EFTA	1,8	1,9	106,1	9,4	12,4	132,1	0,4	1,8
Drugi razvieni zemji	29,8	39,6	133,0	43,3	54,5	126,0	8,3	7,8
Zemji od Centralna i Isto~na Evropa	23,4	23,6	100,5	136,7	181,3	132,6	4,9	26,0
Nerazvieni zemji	0,0	0,5	1.245,9	0,4	0,3	79,5	0,1	0,0
Zemji vo razvoj	5,8	15,1	259,4	49,0	57,8	118,0	3,2	8,3
Republiki od porane { na SFRJ	80,1	99,9	124,7	62,9	77,8	123,7	20,9	11,2
Ostanati zemji	0,0	0,1	233,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

I zvor: Dr `aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 22

Stokovna razmena na Republika Makedonija so stranstvo spored ekonomska namena na proizvodi

	I-III 2005			
	Izvoz		Uvoz	
	mil.SAD dolari	struktura	mil.SAD dolari	struktura
VKUPNO	478,0	100,0	697,3	100,0
Proizvodi za reprodukcija	264,7	55,4	449,2	64,4
Sredstva za rabota	6,1	1,3	80,3	11,5
Stoki za { iroka potro { uva~ka	207,1	43,3	167,4	24,0
Neraspredeljeno	0,1	0,0	0,4	0,1

I zvor: Dr `aven zavod za statistika na Republika Makedonija.

Tabela 23

Nadvore { en dolgoro~en dolg na Republika Makedonija, koristen i krediti i plateni obvrski
(vo milioni SAD dolari)

	Sostojba na dolg			Koristeni sredstva				Plateni obvrski			
	31.01.2005	28.02.2005	31.03.2005	I-2005	II-2005	III-2005	Q1.2005	I-2005	II-2005	III-2005	Q1.2005
Oficijalni kreditori	1.269,5	1.285,4	1.270,2	6,6	9,5	14,1	30,2	19,3	5,5	14,7	39,6
od toa:											
Multilateralna	1.034,2	1.049,8	1.040,7	6,6	9,0	13,2	28,8	5,0	3,7	9,8	18,4
MMF	61,2	61,7	60,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3
MBOR	216,5	216,2	214,5	0,0	0,4	0,5	0,9	2,1	2,6	0,0	4,8
MFK	9,0	9,1	8,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1
MZR	380,6	383,6	378,5	1,2	0,2	0,2	1,6	0,7	0,5	0,0	1,2
EIB	141,9	143,3	143,0	0,0	0,0	3,8	3,8	0,0	0,0	2,7	2,7
EKF@P	8,0	8,1	7,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Banka za razvoj pri Sovet na Evropa	22,0	22,3	21,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
EBOR	66,6	75,5	77,7	5,4	7,8	8,5	21,8	1,7	0,2	5,5	7,4
EU	117,3	118,5	116,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,2	0,4	0,9
MFRZ	10,5	11,2	11,2	0,0	0,6	0,2	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
EAR	0,5	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilateralna	235,2	235,6	229,6	0,0	0,5	0,9	1,4	14,4	1,7	5,0	21,1
Pariski klub (reprogramirawe 1995)	137,7	138,3	137,2	0,00	0,00	0,00	0,0	14,0	0,0	0,0	14,0
Nereprogramiran dolg	8,6	8,7	8,6	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pariski klub (reprogramirawe 2000)	9,3	9,3	4,6	0,00	0,00	0,00	0,0	0,0	0,0	4,8	4,8
Novosklueni krediti	79,6	79,2	79,2	0,0	0,5	0,9	1,4	0,4	1,7	0,2	2,3
Privatni kreditori	649,1	651,4	656,1	18,1	2,7	8,9	29,7	12,9	3,8	5,7	22,4
od toa:											
Londonski klub	227,6	227,6	227,6	0,0	0,0	0,0	0,0	8,4	0,0	0,0	8,4
Ostanati	421,4	423,8	428,5	18,1	2,7	8,9	29,7	4,5	3,8	5,7	14,0
Vkupan dolgoro~en dolg	1.918,5	1.936,8	1.926,4	24,8	12,2	23,0	60,0	32,2	9,3	20,5	62,0

I zvor: Narodna banka na Republika Makedonija.

8. Javni finansii

Tabela 24

Centralen buxet na Republika Makedonija
(vo milioni denari)

	mart 2005			januari-mart 2005			
	iznos vo milioni denari	mese~ena promena vo %	Struktura vo %	iznos vo milioni denari	realizirani iznosi vo ukupno planirani te za 2005 (vo %)	kumulativna promena (2005/2004) vo %	struktura vo %
Vkupni buxetski prihodi	4.658	36,1	100,0	12.844	22,7	-8,9	100,0
<i>Dano~ni prihodi:</i>	4.397	35,8	94,4	12.170	23,3	-3,1	94,8
- personalen danok na dohod	660	1,9	14,2	1.834	23,1	5,5	14,3
- danok od dobivka	633	2,1 pati	13,6	1.080	42,0	12,7	8,4
- danok na dodadena vrednost	1.965	48,9	42,2	5.745	22,4	-5,9	44,7
- akcizi	668	10,4	14,3	2.317	21,1	-1,4	18,0
- carini	422	34,0	9,1	1.026	21,7	-16,4	8,0
- ostanati danoci	49	2,1	1,1	168	33,6	-5,6	1,3
<i>Nedano~ni prihodi:</i>	225	43,3	4,8	562	15,8	-59,0	4,4
- profit od javni i finansiski institucii	42	-	0,9	100	6,0	-87,4	0,8
- administrativni taksi i nadomestoci	156	21,9	3,3	387	27,8	8,1	3,0
- ostanati administrativni taksi	24	41,2	0,5	58	19,3	-9,4	0,5
- ostanati nedano~ni prihodi	3	-75,0	0,1	17	8,1	-89,1	0,1
<i>Kapitalni prihodi</i>	36	33,3	0,8	112	18,1	-36,0	0,9
Vkupni buxetski rashodi	4.676	4,8	100,0	13.815	23,3	5,5	100,0
<i>Tekovni tro{oci</i>	4.447	5,5	95,1	12.841	24,0	3,4	92,9
- plati i naemnini	1.805	0,8	38,6	5.373	24,7	4,6	38,9
- stoki i uslugi	741	14,5	15,8	1.898	25,8	5,6	13,7
- transferi	1.767	3,3	37,8	5.031	23,0	2,2	36,4
- kamati	134	2 pati	2,9	539	21,6	1,5	3,9
<i>Kapitalni tro{oci</i>	229	-7,3	4,9	974	17,0	42,2	7,1
Buxet sko saldo	-18			-971			
Finansirawe	18			971			
<i>Prilivi</i>	483			2.289			
<i>Odlivi</i>	465			1.318			

I zvor: Ministerstvo za finansii na Republika Makedonija.

Tabela 25

Vkupni prihodi i rashodi na fondovite
(vo milioni denari)

	mart 2005 godina				januari-mart 2005 godina			
	Vkupni prihodi		Vkupni rashodi		Vkupni prihodi		Vkupni rashodi	
	iznos	mesečna promena vo %	iznos	mesečna promena vo %	iznos	kumulativna promena %	iznos	kumulativna promena %
Socijalni fondovi	4.344	3,2	4.603	12,1	12.184	0,9	12.530	1,2
- za penzisko i invalidsko osiguruvawe	2.413	-1,0	2.543	6,9	6.948	1,5	7.127	-0,1
- za zdravstveno osiguruvawe	1.327	12,5	1.436	27,3	3.454	-0,1	3.593	4,0
- za vrabotuvawe	604	2,0	624	3,8	1.782	0,4	1.810	0,8
Fond za pat i fta	236	16,3	226	62,6	554	-8,7	475	27,6

Izvor: Ministerstvo za finansii na Republika Makedonija.

9. Bilans na Narodna banka na Republika Makedonija

Tabela 26

Bilans na sostojba na NBRM na 31.03.2005 godina
(vo milioni denari)

Aktiva	Iznos	Pasiva	Iznos
Devizni sredstva	46.026	Primarni pari	17.054
Pobaruwawa od javniot sektor	3.467	Instrumenti na NBRM	6.034
Pobaruwawa od banki i drugi finansiski organizacii	51	Ograničeni depoziti	234
Ostanata aktiva	2.461	Devizni obvrski	2.887
		Depoziti na javen sektor	11.185
		Kapitalni smetki	7.619
		Ostanata pasiva	6.992
Vkupno	52.005	Vkupno	52.005

Izvor: Narodna banka na Republika Makedonija.